

ישראל לסגולתו

סגולות גדולות ונפלאות בדרך אמונה למעשה - הרב יעקב ישראל לוגאסי שליט"א

● האמונה - שירת החיים של יהודי ● הקדמה לספר - מה שהביאני לחבר ספר
זה...! ● סגלה לנשירת שער ● סגלה למציאת חן ● להפך מאויב לאוהב ● שלא יקחו
לך המשרה ● סגלה להולך לפני השופט להנצל מהמלכות ● סגלה לפרנסה
ברוח ● סגלה למי שאין לו ברכה בפרנסתו ● סגלה לרפואה שלמה ● סגלה לחשוכי
בנים ● סגלה למציאת אבדה ● סגלה למציאת זוג ● סגלה לדרשן ששכח דבר
בדרשתו ● סגלה לפריחה בעור ● סגלה לכאב רגלים ● סגלה שלא יתיאש החולה
בחליו ● סגלה לכבד פה ומגמגם ● סגלה לאשה שנחסר לה חלב להניק בנה ● סגלה
לפוזד מהמות ● סגלה ליושב בבית הכלא ● סגלה לקניית או מכירת דירה ● סגלה למי
שיצא בנו לתרבות רעה ● סגלה לחלי המדבק ולמגפה ● סגלה לכשפים
וקשרים ● סגלה לפחדים וחרדות ● סגלה למי שאבד את בטחונו העצמי ● סגלה
לרגשי נחיתות ● סגלה לדכאון ● סגלה לפתיחת שערים בכל מצוקות החיים ● סגלה
לסובל מבלבולי וספקות אמונה ● סגלה לסובל ממשקעים בחייו ● סגלה לגדול ילדים
קטנים בנחת ● סגלה גדולה ונפלאה לזוג, לחשוכי בנים, לפרנסה לבריאיות
ועוד ● סגלה לעצבות ● עצה שלא לפל מהאמונה ● עצה לכעס ● סגלה למתלבט
בעסקו, או בשדוכו ● סגלה להנצל מרמאי ● לסובל מחלשה ● לנדודי שנה ● עצה
להתגבר בבקר לקום משנתו ● סגלה לחלומות רעים ● סגלה שלא יטמא ● סגלה למי
שנשכו נחש או עקצו עקרב ● סגלה לחלושי ראייה ● סגלה למי שנתודע על חלי מסכן
שתקפוהו ● סגלה למי שגובר עליו יצרו להחטיאו ● סגלה לכפרת עוונות ● סגלה
לבטול כל מיני גזרות ● סגלה להעלות אביו ואמו מגיהנם ● עצה שלא יזיקו לו
המחשבות זרות ● סגלה לאמונה ולאהבת ה' לכל היום ● עצה לעורר השמחה בעבודת
ה' ● 'עצה ליראת השם ● עצה גדולה ונפלאה להחדרת האמונה ● עצה לסלק
המחשבות הזרות ● עוד עצה לסלק המחשבות הזרות ● עוד סגלה לבטול מחשבות
זרות ● סגלה לתקן האדם עצמו מכל גלגוליו ● סגלה גדולה לבטול הגזרות ● סגלה
למלוי כל משאלה ● סגלה למתוק הדינים כשממששים ובאים ● סגלה למתוק הדינים
לאחר שכבר שורים על האדם ● צדוק הדין סגלה לבטל הגזרה ● סגלה להנצל ממות
סמוך ומאים ● סגלה להנצל מנחשים עקרבים ומזיקים ● סגלה לבנים
צדיקים ● סגלה להצלחה בכל עניניו מעל הטבע ● סגלה לכל צרה ● לבנית בית שיהא
בהצלחה ● סגלה להנצל מכל צרה, חלי, או ממשפט קשה וכיוצא ● סגלה
לברכה ● סגלה לעשר ● סגלה לזכרון ● סגלה שיהיו דבריו נשמעים

האמונה - שירת החיים של יהודי

(מהאדמו"ר מסלונים)

האמונה היא סוד קיומו ונשמת אפו של יהודי. פאזיר לנשימה, שבלעדיו אין לשום חי זכות קיום עלי אדמות, כן היא האמונה ליהודי המאמין. בלתי האמונה, אין לו כל קיום רוחני אפלו שעה מועטת, כי היא מקור חיותו הרוחנית, והיא נשמת התורה, המצוות וכל היהדות.

האמונה, תמציתה בצו החיים של יהודי: "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד". הפסוק הזה הוא נשמת כל היהדות, והוא שירת חיו של היהודי. את חיו מתחיל בפסוק זה, בהכנסו בבריתו של אברהם אבינו משמיים באזניו קריאה קדושה זו, וגם טרם לכן חוזרים כל לילה ליד מטתו את שרש אמונתנו כי ה' אלהינו ה' אחד. כשאז מתחיל לדבר, מלמדים אותו פסוק זה (סוכה מ"ב), ואחר כך כל ימיו פותח ומסיים את יומו בקריאת שמע. אשרינו שאנו משכימים ומעריבים ומיחדים שמך בכל יום וקוראים פעמים באהבה. ביום הקדוש, אחרי הטהרו לפני ה', מסיים את היום בקבלת על מלכות שמים בקריאת שמע. וכאשר עובר לעולם העליון וגומר תפקידו בעולמו, בטרם תאפס נשמתו, יסיים בה את שירת חיו בקריאת האמונה כי ה' אחד.

האמונה היא מזבח האהבה עליה שפכו דמם מיליוני יהודים, והקטירו נשמתם כשפיהם מלא בשירת חיהם, בכרזת "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד". באש קדש זאת עלו על המוקד. גם כשנתנה להם האפשרות לחיות חיים מאשרים בעלמא הדין, לא נתקו עצמם משרש האמונה, ולו למראית עין. ומים רבים לא יוכלו לכבות את ניצוץ האמונה בלב יהודי, אפלו זה השקוע בעמקי שאול.

האמונה היא שירת החיים בעתים המאשרים, עת מתרפק על אביו שבשמים מתוך הרגשת "אם אסק שמים שם אתה", ועמה הוא חי בעתים החשוכים ביותר, גם כאשר עולמו חשך בעדו. וברגעים הטראגיים ביותר, מברך איש יהודי בכל לב: "ברוך דין האמת", ומצהיר כי הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול" (דברים לב), ומרגיש כי גם כאשר "ואציעה שאול - הנד", וגם כי "אשכנה באחרית ים - גם שם ידך תנחני ותאחזני מינד" (תהלים קלט).

האמונה היא אשר החיים. בעת שהקדוש-ברוך-הוא מאיר ליהודי באור האמונה הנזכה והבהירה, אין קץ לאשרו. בה הוא מרגיש את האשר הנעלה ביותר, וכל תענוגי עולם לא ישוו לתענוג העלאי הזה. ומה מאד

הוא אִמְלַל בַּעַת אֲשֶׁר עֲנַנִּים שְׁחָרִים יִכְסּוּ עָלָיו אֶת אֹר הָאֱמוּנָה, וְרָגִישׁ בְּדִידוּת וְנִתּוּק מֵאָבִיו שֶׁבְּשָׂמִים מְעִיקִים עַל לְבוּ עַד דְּכֹדוּכָהּ שֶׁל נֶפֶשׁ.

הָאֱמוּנָה הַזֶּה וְהַטְהוֹרָה, נוֹתֵנֶת לַיהוּדֵי מִבְּט מִיַּחַד עַל כָּל הַבְּרִיאָה. הוּא רוֹאֵה אֶת הַבוֹרָא יִתְבָּרָךְ שְׁמוֹ מִתּוֹכָהּ, מִהַשְּׂמִים וּשְׂמֵי הַשָּׁמַיִם, וּמִן הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר עָלֶיהָ. מִכֵּלֶם יִרְגִישׁ אֶת כַּח הַפּוֹעֵל בְּנִפְעָל, וְאִיךְ שְׂאֵתָה מְחִיָּה אֶת כֻּלָּם. וּבְאוֹר הָאֱמוּנָה יִשְׁמַע אֶת שִׁירַת הַבְּרִיאָה הַיּוֹצֵאת מִכָּל נִבְרָא.

הָאֱמוּנָה מְאִירָה אֶת נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הַיהוּדִי. הִיא שׁוֹלַחַת קֶרְנֵי אוֹר בְּתוֹרָתוֹ, תְּפִלָּתוֹ וְעִבּוּדוֹתָיו. וְגַם בְּכָל עֲנִינֵי הָאֲרָצִיּוֹת וְהַחֲמֻרִיּוֹת הִיא מְאִירָה מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרָךְ. הָאֱמוּנָה פּוֹתַחַת לְפָנָיו שְׁעָרֵי מְתִיקוֹת וְעֲרֻבוֹת, בְּשִׁבְתוֹת וּמוֹעֲדִים, וּבְקִיּוֹם הַמְצוּוֹת, וְלִהְנוֹת מִזִּיו הַשְּׂכִינָה מֵעִין עוֹלָם הַבָּא.

הָאֱמוּנָה הַטְהוֹרָה נוֹתֵנֶת לַיהוּדִי חֲזוֹן וְתִכּוֹן חַיִּים, וּמַעֲנִיקָה לוֹ תְּחִוָּשָׁה עֲלֵאִית לְהִרְגִישׁ אֶת יְעוּדוֹ הַמִּיַּחַד בְּחַיּוֹ, וְאֶת הַשְּׁלִיחוֹת הָעֲלִיוֹנָה שֶׁעָלָיו לְמַלְא. שְׁעַל כְּגוֹן דָּא אֲמָרוּ חַז"ל (בַּמְדַּבֵּר רַבָּה פִּט"ז): אִין לָךְ חֲבִיב לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כְּשֶׁלִּיחַ הַמְּמַלְא שְׁלִיחוֹתוֹ. וּבְכַח עֲלָאֵי זֶה מִתְגַּבֵּר עַל כָּל מְכַשׁוּלֵי הַחַיִּים.

אֲשֶׁרֵי הָעַם שֶׁכָּכָה לוֹ.

הָאִם יֵשׁ לָךְ אוֹהֵב וְרַע כְּאָבִיךָ שֶׁבְּשָׂמִים, אֲשֶׁר רָמְזוּ חֲכָמֵינוּ זְכוּרֵנָם לְבָרָכָה עָלָיו יִתְבָּרָךְ: "רַעַד וְרַע אָבִיךָ אֶל תַּעֲזֹב" - זֶה הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ הוּא. וּמִי יָבִין אֶת הַגִּיּוֹן לְבָד וּמִי יִרְפָּא אֶת נַפְשָׁךְ כְּמוֹהוּ יִתְבָּרָךְ. הַקֶּשֶׁב לְדַבְּרֵי, הַסִּתֵּר אֶת עֲצָמְךָ בְּחֹדֶר מִיַּחַד, אִם אֲפֹשֶׁר לָךְ, וְאִם לֹא - הִסַּב פָּנֶיךָ אֶל הַקִּיר וְצִיר בְּמַחְשַׁבְתְּךָ שְׂאֵתָה עוֹמֵד לְפָנֵי כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרָךְ, וְאֵתָה שׁוֹפֵךְ לְפָנָיו אֶת לְבָד בְּשִׁיחַ לְתַפְלָה, כְּפִי שְׁעוֹלָה עַל לְבָד בְּכָל לְשׁוֹן שְׂאֵתָה שׁוֹמֵעַ. (חֻבֵּת הַתַּלְמוּדִים 97 קל"ט)

הקדמה לספר - מה שהביאני לחבר ספר

זה...!

אֲסַפֵּר לְפָנֵי הַקּוֹרְאִים גְּלוּל הַסִּבָּה מֵאֵת הַבוֹרָא שֶׁהֵבִיאַתְנִי לְחַבֵּר סֵפֶר זֶה "יִשְׂרָאֵל לְסִגְלָתוֹ".

יום אחד פנה אלי אדם ושאלני עצה מה לעשות לבעית "נשירת שער" שהתה קשה בב' בנותיו, ובשל כך בנותיו מדאגות למאד וצערן גדול אחר שבכל הסתרקות או חפיפת הראש נושר מראשן פמות גדולה של שערות ואנה יבואו באם ימשיך מצב זה.

השבת לי, בענייני סגלות אין לי כלל משג וידיעה, ואין עסקי בנושא זה כלל וכלל, מעולם לא עינתתי ולא פתחתי ספרים העוסקים בנושאים הללו, וכל קריאתי אך ורק בספרי מוסר ואמונה פשוטה, שכן הורנו רבותינו מדור דור לדבק בהם ולא לזוז מהם, ולכן עצתי אליך שתאמר לבנותיך להתחזק באמונה פשוטה כפי המובא בחז"ל (תנחומא, תזריע, סימן ו') שלכל שיערה ושיערה יש "מעין" שממנו מתקיימת אותה שיערה, ולכל שיערה ושיערה ישנה השגחה פרטית על קיומה, ויעצתי לו שיתן לבנותיו לקרוא ספור המובא בחז"ל בענין זה והוא הסגלה הראשונה שמוביאת בספרנו זה, ובכך שיתחזקו באמונה בהשגחה שאין עוד מלבדו, וכל הכחות בידו בלבד ועד קיומה וחיותה של כל שיערה ושיערה, וישעו בעזר השם.

וראה זה פלא!!!

נתן אב זה לבנותיו לקרוא הנסח שהבאנו לקמן בסגלה ראשונה, וקראו הקטע בכונה ובאמונה שכל הכחות ביד ה' ותודו ימים מספר פסקה הנשירה מעט מעט ועד שתודו שביעיים פסקה לגמרי!

וכשראיתי כך, אמרתי לא אמנע טוב מאחינו בית ישראל הנמצאים בצרה ובמצוקה, וביותר זה עתה בעדן "עקבות משיחא" שהצרות האחרונות משפחות את הראשונות, והצרות אינן פוסקות אלא שמתחלפות מזו לזו, וזה מלבד הצרות הממשכות שישנן לכל אחד באפן פרטי כ"מנה עיקרית" שנתון הוא באיזו צרה מתמשכת, שאמנם לגבי אלו הצרות המתמשכות נצרך הרבה חזק בתפלה ואמונה אחר שבזה הוא תקונו הפרטי של האדם, ובודאי שאף לגביהן בכח האמונה והבטחון להנצל מהם אלא שהוא בהתאמצות גדולה יותר, אולם לגבי הצרות המזדמנות וחולפות מאלו יותר בנקל להושע מהן בתפלה ואמונה - ויועילו מאד חזק האמונה והבטחון בה' שהבאנו בספרנו זה בפרטות למגון של עשרות מבעיות החיים המצויים היאך להושע מהן בדרך "סגלת האמונה".

ועל יסוד זה בססנו את ספרנו זה, להושע בדרך אמונה ובטחון שיתחזק בהם האדם לגבי צרתו הפרטית.

והמקור ליסוד זה הוא דברי הגאון המקבל קדוש ה' רבי חיים מנולאז'ין תלמידו המבהק והחביב של הגאון מוילנא, וזה לשונו בספרו "נפש החיים" (שער ג' פרק יב):

"ובאמת הוא ענין גדול וסגלה נפלאה להסיר ולבטל מעליו כל דינין ורצונות אחרים שלא יוכלו לשלט בו, ולא יעשו בו

שׁוּם רֶשֶׁם כָּלֵל, כְּשֶׁאָדָם קוֹבֵעַ בְּלִבּוֹ לֵאמֹר הֲלֵא הִי הוּא
הָאֱלֹקִים הָאֱמִתִּי, וְאִין עוֹד מְלַבְדוּ יִתְבָּרַךְ שׁוּם כֹּחַ בְּעוֹלָם וְכָל
הָעוֹלָמוֹת כָּלֵל, וְהַכֹּל מֵלֵא רַק אַחֲדוּתוֹ הַפְּשוּט יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ,
וּמְבִטֵל בְּלִבּוֹ בְּטוֹל גָּמוֹר, וְאִינוּ מְשַׁגִּיחַ כָּלֵל עַל שׁוּם כֹּחַ וְרִצּוֹן
בְּעוֹלָם, וּמְשַׁעֲבֵד וּמְדַבֵּק טֹהַר מַחְשַׁבְתּוֹ רַק לְאֲדוֹן יְחִיד בְּרוּךְ
הוּא, כִּן יִסְפִּיק הוּא יִתְבָּרַךְ בְּיָדוֹ שְׁמִמִּילָא יִתְבַּטְלוּ מַעְלִיו כָּל
הַכּוֹחוֹת וְהָרִצּוֹנוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לַפְעֵל לוֹ שׁוּם דְּבַר
כָּלֵל.

סֵפֶר הַגִּר"ח מִבְּרִיסק שֶׁבְּמֵאָמֶר הַתְּחִלָּה זֶה שֶׁל נֶפֶשׁ הַחַיִּים, עֵבֶר אֶת
הַמְּלַחְמָה בְּשָׁלוֹם, וְכִשְׁנִתְפַּשׁ בְּנוֹ הַגִּר"ח לְצַבָּא, יַעֲזֵ לוֹ לְשׁוֹן מֵאָמֶר זֶה,
וְנִצֵּל מֵהֶם.

וּמְקוּרֹוֹ שֶׁל הַגִּר"ח מְוֹלֵא זַיִן הַנְּזָכָר הֵנָּהוּ בְּהַרְמַב"ס בְּסֵפֶרוֹ מוֹרָה נְבוֹכִים
(ח"ג פני"א) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ :

וְעַם הַפְּנוּת מַחְשַׁבֵת הָאָדָם וְהַשִּׁיגוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּדַרְכֵי
הָאֱמִתִּיּוּת, וְשִׁמְחָתוֹ בְּמָה שֶׁהַשִּׁיג [כְּלוּמֶר, כְּשֶׁמִּפְנֵי הָאָדָם מַחְשַׁבְתּוֹ
וּמְדַבְּקָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְשִׁמְחַת בְּדַבְּקוֹתָיו], אִי אֶפְשֶׁר שִׁיקְרָה אֵז לְאִישׁ
הַהוּא מִיֵּן מִמִּינֵי הַרְעוֹת, כִּי הוּא עִם הַשֵּׁם, וְהַשֵּׁם עִמּוֹ. אֲבָל,
בְּהִסְרֵי מַחְשַׁבְתּוֹ מֵהַשֵּׁם, אֶשֶׁר הוּא אֵז נִבְדָּל מֵהַשֵּׁם - הַשֵּׁם
נִבְדָּל מִמֶּנּוּ, וְהוּא אֵז מְזַמֵּן לְכָל רַע שֶׁאֶפְשֶׁר שִׁימְצָאָהוּ, כִּי
הָעֵנָן הַמְּבִיא לַהֲשִׁגְחָה וְלַהֲמַלֵּט מִיַּד הַמְּקַרָּה, הוּא הַשִּׁפְעַ
הַהוּא הַשִּׁכְלִי וְכוּ'.

וְהֵנָּה הַתְּאֵמָתָה אֲצִלִּי זֹאת הָאֱמוּנָה גַם כִּן מְדַבְּרֵי הַתּוֹרָה,
אָמְרוּ יִתְבָּרַךְ (דְּבָרִים ל"א, יז) : "וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי מֵהֶם וְהָיָה לְאֹכֵל
וּמְצַאָהוּ רְעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הֲלֵא עַל כִּי אִין
אֶלְהִי בְּקִרְבִּי מְצָאוּנִי הַרְעוֹת הָאֵלֶּה". וּמְבַאֵר הוּא, שֶׁהִסְתַּרְתִּי
פָּנָיִם הַזֹּאת - אֲנַחְנוּ סִבְתָּה וְאֲנַחְנוּ עוֹשִׂים זֶה הַמְּסָךְ הַמְּבַדִּיל
בֵּינֵינוּ וּבֵינֵנוּ, וְהוּא אָמְרוּ (שֵׁם, ח) : "וְאֲנֹכִי הִסְתַּר אֶסְתִּיר פָּנָי
בַּיּוֹם הַהוּא עַל כֹּל הַרְעָה אֲשֶׁר עָשָׂה", וְאִין סִפְקַ כִּי דִין הַיְחִיד
כְּדִין הַצָּבוֹר.

הֵנָּה הַתְּבַאֵר לָךְ, כִּי הַסִּבָּה בְּהִיּוֹת אִישׁ מְבַנֵּי אָדָם מְפָקֵר
לְמַקְרָה, וְיִהְיֶה מְזַמֵּן לְאֹכֵל כְּבִהְמוֹת, הוּא הִיּוֹתוֹ נִבְדָּל
מֵהַשֵּׁם. אֲבָל מִי שֶׁאֶלְהִיו בְּקִרְבּוֹ, לֹא יִגַע בּוֹ רַע כָּל עֵקֶר. אָמַר
ה' יִתְבָּרַךְ (ישעיה מא, י) : "אֵל תִּירָא כִּי עִמָּךְ אֲנִי אֵל תִּשְׁתַּע כִּי
אֲנִי אֶלְהִיד", וְאָמַר (שֵׁם מג, ב) : "כִּי תַעֲבֹר בַּמַּיִם אֶתְּךָ אֲנִי
וּבִנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטַפוּךָ וְגוֹמֵר", כִּי כָּל מִי שֶׁהִבִּיא עֲצָמוֹ עַד
שִׁשְׁפַע עָלָיו הַשִּׁכְלִי הַהוּא, יִתְדַבֵּק בּוֹ הַהֲשִׁגְחָה וְיִמְנְעוּ מִמֶּנּוּ

הַרְעוֹת כָּלֶם. וְאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עִיָּה (ותהלים קיח, ו): "ה' לִי לֹא
אִירָא מֵהַ יַעֲשֶׂה לִי אָדָם וְגוֹ'".

וּבִפְרָט שָׁזוּ עֶקֶר מִטְרַת "חֲבִלֵי מְשִׁיחַ", לַעֲשׂוֹת בְּרוּר וּמִבְּחֵן נֹקֵב מִי
הַנְּאֻמָּן לֵה'. בְּתִקּוּפָה זֹה הָרַת הַנְּסִיוֹנוֹת הַיְסוּרִים וְהַהֲסָתֵר פְּנִים, שְׁאֵלוּ
בְּכִלְלוֹת הַגִּי רְכִיבִים מֵהֶם מְרַכֵּב דֹרְנוּ, וְהַמְּבַחֵן הוּא מִי בְּעֵדֵן שְׁפָזָה יַחֲזִיק
בְּאֻמוּנָתוֹ וְלֹא יִסּוּג, וְכַמְבֹאֵר בְּרַמְח"ל (דַּעַת תְּבוּנוֹת עַמִּי קַפְט) שְׁבִסוּף הַיָּמִים
הַנְּסִיוֹנוֹת הַתְּמִיחוֹת וְהַבְּלוּלִים מֵהַאֻמוּנָה הַתְּמִימָה יִהְיוּ קָשִׁים יוֹתֵר
מִכָּל אֲשֶׁר הָיָה בְּמִשָּׁךְ כָּל הַדֹּרוֹת, וּבֵאֵר שֶׁם שְׂיִסְבֵּב הַבוֹרָא "סִבּוֹת עֲמֻקּוֹת
וְעֲצוֹת מִרְחוֹק" הַמְּרָאִים לְכַאוֹרָה הַפֶּדָּה הַאֻמוּנָה לְנִסּוֹת בְּכָךְ בְּנֵי אָדָם
וּלְבַרֵּר מִתּוֹךְ כָּךְ אֶת הַנְּאֻמָּנִים לוֹ.

הָרִי שְׁעָקֵר הַפְּתִירוֹן לְהוֹשִׁיעַ כָּל אֶחָד מִצָּרְתוֹ צָרִיךְ שֶׁתְּהֵא רַק בְּדָרְךְ
הַתְּחִיָּקוֹת בְּאֻמוּנָה וּבְטָחוֹן, וְזוֹ עֲצָמָה הַסְּגֻלָּה הַגְּדוּלָּה וְהַנְּפִלְאָה הַעוֹלָה
עַל כָּל הַסְּגֻלוֹת כָּלֶם, וְכַמְבֹאֵר לְעִיל בְּדַבְרֵי הַרְמְבַ"ם וְהַגְּר"ח מוּוֹלוֹז'יִן,
שְׁבַעֲצָם זֶה שְׁמַבְטֵל הָאָדָם בְּדַעְתּוֹ כָּל הַכּחוֹת שְׁבַעוֹלָם, וְאִינוּ מֵיַחֵס לָהֶם
כַּח כָּלֶל, וּמְבַטֵּלֵם בְּלִבּוֹ לְגַמְרֵי, וְכָל אֻמוּנָתוֹ בְּכַח הַבוֹרָא בְּלִבָּד, כֵּן מְדָה
בְּמִדָּה יִנְהַג בּוֹ הַבוֹרָא, שְׂיִתְבַּטְּלוּ כָּל הַכּחוֹת וְהַמְּקַטְרָגִים מִלְּהִרְעֵ לוֹ וְלֹא
יִוָּכְלוּ לוֹ כָּלֶל וּכְלָל, שְׁכַשֵּׁם שֶׁהוּא בְּאֻמוּנָתוֹ וּבְטָחוֹנוֹ בְּה' בְּטָלֵם מִלְּיַחֵס
לָהֶם כַּח, כֵּן יַעֲשֶׂה לוֹ - שְׂיִנְטֵל כַּחֵם מִלְּהִרְעֵ לוֹ.

וּלְכָךְ יִסְדְּנוּ כָּל הַסְּגֻלוֹת וְהַעֲצוֹת דְּלִהְלֵן עַל יְסוּד זֶה, שְׂיִיַחֵס הָאָדָם הַכַּח
הַבְּלַעְדֵי לְבוֹרָא בְּלִבָּד, וְיִאֲמִין שְׂיִשׁוּעָתוֹ אֲדָּ וְרַק מִמֶּנּוּ, וְיִקְרָא הַנְּסִחָאוֹת
שְׂהַבְּאֵנוּ לְכָל בְּעִיָּה וּבְעִיָּה בְּאִפְּן הַמִּתְאַיֵּם לָהּ - גִּסְחָא שְׂמַחֲזִיקַת הַלֵּב
בְּאֻמוּנָה לְגַבֵּי אוֹתָהּ בְּעִיָּה בְּהַ נְתוּן הָאָדָם וּכְשִׂיתֵמִיד בְּזֶה הָרִי הַבְּטִיחוֹנוֹ
הַרְמְבַ"ם וְהַגְּר"ח מוּוֹלוֹז'יִן שְׂיִוְשַׁע, וְדַבְרֵי הַרְמְבַ"ם הַלְלוּ מוּבָאִים בְּעוֹד
הַרְבֵּה סְפָרִים. (וְהַבְּאֵנוּם בְּסַפְרֵנוּ "נַחֲמַת יִשְׂרָאֵל" עַמִּי 113 וְאִילֶד).

וּבְזֶה בְּאֵרְנוּ הַנְּכֻתָב בְּתוֹרָה פְּרִשְׁת חֻקַּת (כא, פסוק ד' וְאִילֶד):

וַיְדַבֵּר הָעַם בְּאַלְקִים וּבַמִּשָּׁה... וַיִּשְׁלַח ה' בְּעַם אֶת הַנְּחָשִׁים
הַשָּׂרְפִים, וַיִּנְשְׁכוּ אֶת הָעַם וַיָּמַת עִם רַב מִיִּשְׂרָאֵל, וַיָּבֵא הָעַם
אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ חֲטָאוּנוּ... הַתְּפִלָּל אֶל ה'... וַיֹּאמֶר ה' אֶל
מֹשֶׁה עֲשֵׂה לָךְ שָׂרָף וְשִׂים אֹתוֹ עַל גִּס וְהָיָה כָּל הַנְּשׂוֹף וְרָאָה
אֹתוֹ וְחָי... וְהָיָה אִם נָשָׁף הַנְּחָשׁ אֶת אִישׁ וְהָבִיט אֶל נַחֲשׁ
הַנְּחָשֵׁת וְחָי.

וּבַמִּשָּׁנָה סוּף מִסְכַּת ר"ה מְבֹאֶרֶת: "וְכִי נָחֵשׁ מִמִּית אוֹ נָחֵשׁ
מִחַיָּה, אֶלֶּא בְּזִמְן שְׂיִשְׂרָאֵל מִסְתַּכְּלִים כָּלְפֵי מַעֲלָה וּמִשְׁעֵבְדִין
לְבָם לְאַבְיָהֶם שְׂבִשְׂמִים הָיוּ מִתְרַפְּאִים וְאִם לֹאוּ הָיוּ
נְמוּקִים".

ותמונה, במה משתעבד לב הנשוד מהנחש לאביו שבשמים כאשר רואה הוא נחש מנחשת תלוי על עמוד...? וכי איזה התעוררות לה' תצמח מראית נחש מנחשת? וכי לא היה עדיף שהיה משה רבנו עושה על טס שם הוי"ה ברוך הוא, ואז לכאורה עדיף, כשהיה האדם מסתכל על שם הוי"ה היה מתרפא, שכן בכח ה' לרפאת, והיה משעבד לבו לה' בכך שהיה רואה שם הוי"ה, אולם במה ישתעבד ויתעורר לב האדם לאביו שבשמים כשיראה נחש עשוי מנחשת?

אולם הבאור בכונת משה לעשות נחש מנחשת להורות לעם ישראל, ראו, הנה עומד כאן על נס נחש עשוי מנחשת, וכי עשוי הוא להכיש, היש ביכלתו להרע? בודאי לא, ובכן התבוננו הנחשים השרפים ששלח ה' בכם והכישו אתכם בעצם אינם אלא כמטילי נחשת, ואין בכם לעשות מאומה, ואין הנחש ממית כלל אלא החטא ממית, ורק כשחוטא האדם מיד נשלח עליו נחש להכישו, אין שום מקריות וטבעיות בהכשת נחש, הכשת נחש נשלחת לכתבת החוטא, והחטא ממיתו, ואלו הנחש מצד עצמו אין בכחו לעשות מאומה ואינו אלא כמטיל נחשת ותו לא.

וכאן נעשה הנס הגדול!

הרי גלה לנו הרמב"ם והגר"ח מוולוז'ין ועוד, הסגלה הגדולה והנפלאה לביטל כל הפחות הרעים מהאדם שלא יוכלו לו בכך שפמו כן מבטלם הוא בלבד ואינו מניח להם שום כח בלתי לה' לבדו, ובכך מדה במדה, כשם שבכח טהר אמונתו בטל כל הפחות מליחם להם שום כח, כן ינהג בו ה' לבל ישלטו בו שום כח להרע לו.

וזה אשר נעשה במעשה השרף מנחשת שעשה משה, שבמסר זה שהביא לעם ישראל להתבונן בו שאין כח בנחש כלל, והוא עצמו כמטיל נחשת, וכל כחו מחטאו של האדם, בזה עצמו שעבדו ישראל לבם לאביהם שבשמים לשוב אליו ובכך נצלו.

ובזה יובן ספור הגמרא ברכות (ל"ג ע"א) ברבי חנינא בן דוסא שהיה ערוד בשכונתו ונושך את הבריות, אמרו לו לרבי חנינא בן דוסא שישנו ערוד זה הנושך, הלך נתן עקבו בפתחו של הערוד ונשכו הערוד, ומיד מת הערוד, נטלו רבי חנינא על כתפו ובא עמו לבית המדרש ואמר: בני, ראו שאין הערוד ממית אלא החטא ממית.

והוא תימה, שכן אין דרך ארץ לבא כמתרברב על הצבור ולומר להם, ראו! אתם חוטאים ולכך שולט בכם הערוד, ואלו אני - רבי חנינא נקי מחטא ולכך לא שלט בי הערוד, ואף שבודאי פונתו של רבי חנינא להוכיחם לשם שמים, מכל מקום כלפי מראית העין נראה הדבר כרברבנות, ואין דרך החכמים לנהג כך.

אולם הַבְּאוּר הוּא כֶּד, רַבִּי חֲנִינָא חֲלִילָה לֹא בָּא לְצַבּוּר כְּאוֹמֵר אֲתֵם חוֹטְאִים וְאֵלּוּ אֲנִי נָקִי מִחֻטְאִים וּלְכֹד לֹא שֶׁלֵּט בֵּי הָעֵרוּד, אֲלֵא חֲפָצוֹ הִיָּה לּוֹמֵר לָהֶם, דְּעוּ שְׂמָה שְׂאֲנִי נִצְלָתִי מִן הָעֵרוּד הוּא מִפְּנֵי עֵצָם הַיְדִיעָה שֶׁהִיא בְּחוּשׁ אֲצִלִּי שְׂאִין הָעֵרוּד מִמִּית אֲלֵא הַחֻטָּא, וּבִלְבִי הִצְלַחְתִּי לְבִטֵּל כָּל כַּח מְעֵרוּד זֶה לְבִלְתִּי לִיחֹס לוֹ שׁוּם כַּח מְצַד עֲצָמוֹ, וּלְגַבִּי הִנְהוּ כְּמַטִּיל נַחֲשֵׁת, וְכֹל יִרְאֵתוּ הִיתָה רַק מִהַחֻטָּא, וְזֶה גּוֹפָא מַה שְׂמַצִּיל מִהָעֵרוּד שֶׁלֹּא יוּכַל לְשֵׁלֵט עַל הָאָדָם.

וּבָּא רַבִּי חֲנִינָא לּוֹמֵר לָהֶם, אֲכֹן אֵינִי חֲלִילָה בָּא לּוֹמֵר שְׂאֲנִי צְדִיק מִכֶּם וְאִין לִי חֻטְאִים, אֲלֵא אִף אִם יֵשׁ בֵּי חֻטְאִים אִין בִּיכְלֵת הָעֵרוּד לְפָגוּעַ בְּאָדָם כָּל זְמַן שְׂנַחוּשׁ הוּא בְּדַעְתּוֹ שְׂאִין כַּח בְּעֵרוּד אֲלֵא בְּחֻטָּא, וְאִזּוֹכָה הוּא שְׁהַקְבִּ"ה מְאַרִיךְ אַפּוֹ לְאָדָם זֶה, וּבִשְׁוִים אַפְּן אִי אֲפֹשֶׁר שְׂיִפְגַּע בּוֹ עֵרוּד זֶה אַחֵר שְׂכָמוֹ כֵּן הִנְהוּ מְבִטֵּל בְּאַמוּנָתוֹ הַתְּמִימָה כַּחוֹ שֶׁל הָעֵרוּד מְלִיחֹס לוֹ כַּח כְּשֶׁלְעֲצָמוֹ, וְאִזּוֹ מְדָה בְּמְדָה מוֹדְדִין לוֹ שֶׁלֹּא יוּכַל עֵרוּד זֶה לְהִזְיָקוֹ.

וְאִם תֵּאמַר זֶה גּוֹפָא נִרְאָה כְּרַבְרְבָנוּת בְּזֶה שְׂאוֹמֵר לְצַבּוּר, רְאוּ שֶׁהֲנִי מְאַמִּין בְּתַמִּימוֹת יוֹתֵר מִכֶּם, וְלָכֵן עָלִי לֹא שֶׁלֵּט הָעֵרוּד, בְּזֶה כְּבָר לְמַדְנֵוּ הַנְּבִיא שְׂאִין רַבְרְבָנוּת בְּהוֹדְעַת הָאָדָם שֶׁהִנְהוּ מְאַמִּין וְיודֵעַ אֵת ה', וְכִנְיָאָמֵר (וִירְמִיָּה ט, כב-כג) : כֹּה אָמַר ה' אֵל יִתְהַלֵּל חֲכָם בְּחֻכְמָתוֹ וְאֵל יִתְהַלֵּל הַגְּבוּר בְּגִבוּרָתוֹ אֵל יִתְהַלֵּל עֲשִׂיר בְּעֲשָׂרוֹ כִּי אִם בּוֹאֵת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשֶּׁכֶל וְיִדַּע אוֹתִי.

הָרִי מְגַלָּה לָנוּ הַנְּבִיא שְׂאִין רַבְרְבָנוּת בְּכֹד שְׂמוֹדִיעַ הָאָדָם קָבֵל עִם - וְכִמּוּבֹן לְשֵׁם שְׂמִים- שֶׁהִנְהוּ מְאַמִּין וְיודֵעַ אֵת ה' וְהוּא לְפִי שֶׁכֵּן זֶה בְּיַד כָּל אָדָם לְהִיּוֹת מְאַמִּין שְׁלֵם, מַה שְׂאִין כֵּן אִין בְּיַד כָּל אָדָם לְהִיּוֹת חֲכָם גְּבוּר וְעֲשִׂיר, וְלָכֵן זֶה רַבְרְבָנוּת לְהַתְנַאֲוֹת בְּדַבְרִים הַלְלוּ אַחֵר שֶׁהִמָּה מִתְנַת ה' וְהִיאֲדָה יִתְנַאֲוֵה בְּהֵם הָאָדָם, אִוְלָם הָאָמוּנָה מְשַׁרְשֵׁת אֲצִל כָּל יְהוּדִי וְיִשְׁנָה כְּבָר אֲצִלוֹ אֲלֵא שְׂצָרִיךְ לְלַבְנָה וּלְהַמְחִישָׁה בְּהַכְרָתוֹ, וְזֹאת יוּכַל אֶחָד אֶחָד עֲשׂוֹתוֹ, וְעַל דָּבָר שְׂיִכּוֹל כָּל אֶחָד לְעֲשׂוֹתוֹ לֹא שְׂיָדָה רַבְרְבָנוּת.

וְלָכֵן דָּרְשׁוּ בְּמִדְרַשׁ "יִלְקוּט שְׂמֵעוֹנִי" עַל הַפְּסוּק בְּתַהֲלִים : (לב, ו) : "רַבִּים מְכֹאֲוָבִים לְרָשָׁע וְהַבּוֹטֵחַ בְּה' חֶסֶד יְסוּבְּבוּנוֹ", אֲפֵלוּ רָשָׁע וּבּוֹטֵחַ בְּה' - חֶסֶד יְסוּבְּבוּנוֹ, וְהִיאֲדָה יְסוּבְּ חֶסֶד לְרָשָׁע כְּשֶׁהִנְנוּ בּוֹטֵחַ בְּה', וְהִלֵּא סוּף סוּף רָשָׁע הוּא? אִוְלָם לְהַמְבַּאֵר מוּבֵן. סְגֻלַּת הַבְּטָחוֹן זֹהִי סְגֻלָּה שֶׁל מְדָה כְּנֻגַד מְדָה, וְשִׁיכַת הִיא בְּכָל אָדָם וְאִף לְגַבִּי רָשָׁע, שְׂכֵן בְּמְדָה זֶה שְׂנוֹהֵג הוּא לְבִטֵּל כָּל הַכַּחוֹת שְׂבַעוּלָם וּבְאַמוּנָתוֹ וּבְטָחוֹנוֹ הַטָּהוֹר וְהַנְּקִי אִין מִיחֹס לָהֶם שׁוּם כַּח בְּלָתִי לְה' לְבַדּוֹ, כְּמוֹ כֵּן מְבִטֵּל ה' כַּחַס לְבַל יִשְׁלֹטוּ בּוֹ, שְׂכֵן אָדָם זֶה כְּמוֹ כֵּן בְּטָלָם בְּכַח אֲמוּנָתוֹ מְלִיחֹס לָהֶם שׁוּם כַּח. וְ"מְדָה כְּנֻגַד מְדָה" זֶה הַנְּהִיגָה קְבוּעָה שֶׁל הַבּוֹרָא וְאִין מְשַׁנָּה מִי הוּא הָאָדָם.

וְזֶה שְׂאֵמֵר לָהֶם רַבִּי חֲנִינָא, לֹא מְצַד שְׂאֲנִי צְדִיק יוֹתֵר מִכֶּם נִצְלָתִי, אֲלֵא מְצַד שֶׁהֲנִי מְאַמִּין בְּחוּשׁ וּמְבִטֵּל כָּל הַכַּחוֹת מְבַלְעָדִי ה', וְלָכֵן כְּמוֹ כֵּן בְּטֵל ה' כַּח הָעֵרוּד מִפְּנֵי.

וּלְהַמְחִישׁ הַדְּבָרִים, כְּשֶׁאֲנִי רוֹאִים נְחֹשׁ, נִבְהָלִים אֲנִי מִפְּנֵי וְצוּעֵקִים : אוֹי,
אוֹי, נְחֹשׁ... נְחֹשׁ... וְאֵלֹהֵי רַבִּי חֲנִינָא כְּשֶׁהָיָה רוֹאֶה נְחֹשׁ הָיָה צוּעֵק אוֹי, אוֹי,
חֲטָא... חֲטָא...

רַבִּי חֲנִינָא בְּכַח אֲמוּנָתוֹ הִזְכִּיר וְהִנְקִיחַ שְׁהִיְתָה לְלֹא שׁוֹם שְׁרִיטָה וְכַתָּם לֹא
רָאָה מִבְּלִעְדֵי ה' מְאוּמָה, וְהִיא שְׁעֵמֶדָה לוֹ בְּאוֹתוֹ עָרַב שַׁבַּת כְּשֶׁבִתּוֹ נִתְּנָה
חֲמֵץ בְּמִקּוֹם שְׁמֹן, וְאִזּוֹ הִצְטַעְרָה שְׁמָא יִכְבֶּה תִּכְף הַיָּר, וְאָמַר לָהּ: מִי
שְׁאָמַר לְשֶׁמֶן וְיִדְלַק יֹאמַר לְחֲמֵץ וְיִדְלַק, וְיִדְלַק הַחֲמֵץ עַד מוֹצָאֵי שַׁבַּת.
וּמִדּוּעַ? כִּיּוֹן שְׁרַבֵי חֲנִינָא לֹא יַחֲסוּ אֶת כַּח הַדּוֹלֵק לְשֶׁמֶן מִצַּד עֲצָמוֹ, אֲלֵא
מִצַּד הַבּוֹרָא שֶׁנִּתֵּן כַּח בְּשֶׁמֶן שְׁיִדְלַק, וְלָכֵן רָאוּי הָיָה שְׁיַעֲשֶׂה לוֹ גַם שְׁיִדְלַק
לוֹ הַחֲמֵץ, שֶׁכֵּן גַם בְּשֶׁמֶן רָאָה גַם אֱלֹקֵי בְּדִלִיקָתוֹ וְלֹא רָאָה בּוֹ שׁוֹם
טְבַעִיּוֹת, אֲנִי, שְׁאִינְנוּ בְּדַרְגַּת ר"ח וְאִינְנוּ רוֹאִים גַם בְּדִלִיקָת הַשְּׁמֹן, וְחֹשִׁים
שֶׁכֵּן הוּא בְּטְבַעִיּוֹת, אִינְנוּ רְאוּיִים לְגַם, אוֹלָם ר"ח שְׁחֹשׁ גַם בְּשֶׁמֶן, אִיכ
מָה לִּי שְׁיִאָרַע לוֹ גַם בְּשֶׁמֶן מָה לִּי שְׁיִאָרַע לוֹ גַם בְּחֲמֵץ, הַכֹּל שׁוֹה אֲצִלוּ...!

אֲנִי תִפְלָה לָהּ שְׁיִהְיוּ דְבָרֵינוּ שְׁבִסְפָר זֶה לְתוֹעֵלַת חַזוּק הָאֲמוּנָה, שֶׁכֵּן
תִּכְלִית הַצָּרוֹת הַיֵּנִן לְחַזוּק הָאֲמוּנָה, וְלֹא שְׁהָאֲמוּנָה נוֹעֵדָה לְהַפְטֹר
מִהַצָּרוֹת, הַצָּרוֹת הַנֶּם אֲמֻצְעֵי לְחַזוּק הָאֲמוּנָה וְהַתִּפְלָה שְׁהֵמָה הַתִּכְלִית,
וְלֹא כְמוֹ שְׁחֹשְׁבִים הָעוֹלָם שְׁבָאִם נוֹשְׁעוּ הָיָה כְּדָאֵי הַתִּפְלָה, וְאִם לֹא נוֹשְׁעוּ
מָה הוֹעִילָה תִּפְלָתָם... זֹו טְעוּת, הַתִּפְלָה הִיא הַתִּכְלִית, וְלָכֵן גַם כְּשֶׁלֹּא
נוֹשַׁע הָאָדָם, הַרְוִיחַ הָעֶקֶר וְהוּא שְׁהַתִּפְלָל וְהַתְחַזֵּק בְּאֲמוּנָה, אֲלֵא שְׁחֹסֵד
ה' הוּא עִם הָאָדָם לְחַנּוּכּוֹ וְלְהַרְגִּילוֹ בְּאֲמוּנָה שְׁכַאֲשֶׁר יֵאָרַע לוֹ צָרָה וְיִתְחַזֵּק
בְּאֲמוּנָה וּבַתִּפְלָה - יוֹשִׁיעוּ, וּבְכַךְ מְחַנּוּכוֹ לְהַבִּין כְּמָה גְדוּלָה הִיא הָאֲמוּנָה.

סגלה לנשירת שער

יִתְחַזֵּק בְּאֲמוּנָתוֹ שְׁלֹכֵל שְׁעָרָה וְשְׁעָרָה בְּרָא הַקֹּב"ה מֵעַן [נִקְבּוּבִית] שְׁמִמְנוּ
תִּתְקִים, וְהַשְׁגַּחְתּוּ יִתְבָּרַךְ עַל כָּל שְׁעָרָה וְשְׁעָרָה מִמֶּשׁ, וּבְכַח אֲמוּנָה זֹו
יִמְשֵׁד חַיּוֹת לְשְׁעָרוֹתָיו שְׁיִצְמָחוּ כְּרָאוּי, וְיִקְרָא מְדַרְשׁ דְּלֶהֱלֹן בְּכָל יוֹם אוֹ
כְּאֲשֶׁר יוֹכֵל הַמְּבָאֵר עֲנִין הַנְּזָכָר הִיאֵד יִשְׁנָה הַשְּׁגָחָה פְּרִטִית עַל כָּל שְׁעָר
וְשְׁעָר לְבָרָא לוֹ מְקוֹר לְחַיּוֹתוֹ וּבְכַךְ תִּתְחַזֵּק אֲמוּנָתוֹ בְּזֶה, וּבְכַח הָאֲמוּנָה
יִתְבָּרַךְ.

מְדַרְשׁ תִּנְחוּמָא (תזריע סימן ו') :

מעשה בכהן אחד שהיה רואה את הנגעים [בודק נגעי בני אדם ואומר מי טהור ומי טמא בטמאת הצרעת], מטה ידו [גרד מנכסיו והענין], בקש לצאת לחוץ לארץ, קרא לאשתו ואמר לה: מאחר ובני אדם רגילין לבא אצלי שאראה נגעיהו, קשה עלי לצאת מעליהם [קשה לי בגלל זה לצאת לחוץ כי לא יהיה להם את מי לשאל], ולכך בואי ואלמדך שתהא את רואה הנגעים, ובכן אם ראית שערו של אדם שיבש המעין שלו - תהי יודעת שלוקה [שהוא צרעת], לפי שכל שער ושער ברא לו הקב"ה מעין בפני עצמו שיהא השער שותה הימנו - יבש המעין יבש השער! אמרה לו אשתו: ומה אם כל שער ושער ברא לו הקב"ה מעין בפני עצמו שיהא שותה ממנו, אתה שאתה בן אדם, כמה שערות יש בך [ובנדאי משגיח הקב"ה אף על כל שעה ושעה שיש בך], ובניך מתפרנסין על ידך - לא כל שכן שיזמן לך הקב"ה פרנסתך [אם הקב"ה משגיח על שערותיך עאכ"כ שישגיח על בניך התלויים בך], ולא הניחתו אשתו לצאת לחוץ לארץ (ראה בהקדמה מה שכתבנו בענין סגולה זו).

סגלה למציאת חן

יתחזק באמונה שחן הוא מתנת ה' ולאשר יחפץ יתננו, שנאמר: "חן וכבוד יתן ה'", וכמו שמצינו גבי אסתר המלכה: "ויהי כראות המלך את-אסתר... נשאה חן בעיניו" (אסתר ה, ב) ובמדרש רבה (אסתר ט, א) מתאר כיצד היה פניסת אסתר למלך ביום השלישי לתעניתה ויועיל מאד לקוראו ולהתחזק בה' שבדוד בלבד לשאת האדם חן בעיני כל רואיו.

וזה לשון המדרש:

ויהי ביום השלישי, ותלבש אסתר מלכות, בגדי יפיה, ואת עדי תפארתה ותקח עמה את שתי נערוֹתיה... ותצאה פניה ותכס הדאגה אשר בלבה. ותבא בחצר הפנימית נכח המלך ותעמד לפני המלך, והמלך יושב על כסא מלכותו בלבוש זהב ואבן יקרה, וישא עיניו וירא את אסתר עומדת למול פניו. ותבער בו חמתו מאד על אשר הפרה תורתו ותבא לפניו בלא קריאה, ותשא אסתר את עיניה ותרא את פני המלך והנה עיניו בוערות מרב החמה אשר בלבו, ותפר המלכה את קצף

המלך ותתבהל מאד, ותפג ריחה, ותשם ראשה על הנערה
הסומכת מינה, וירא אלקינו ויחמל על עמו, ויפן לצער
היתומה אשר בטחה בו, ויתן לה חן לפני המלך ויוסיף לפי
על יפיה והדר על הדרה, ויקם המלך בבהלה מכסאו, וירץ
אל אסתר ויחבקה וינשקה... ויאמר לה המלך, אסתר
המלכה: למה תפחדי כי הדת הזאת אשר סדרנו שלא לבא
אל המלך בלתי אם נקראה - איננה מטלת עליך באשר את
רעיתי וחברתי, ויאמר לה מדוע פאשר ראיתיך לא תדברי
אלי, ותאמר אסתר, אדוני המלך פאשר ראיתיך נבהלה נפשי
מפני כבודך, ויאמר לה המלך מה לך אסתר המלכה ומה
בקשתיך...

יקרא ויתבונן היאך הפך ה' בן רגע את מצבה של אסתר מקצף וסכנה
לחן ולכבוד.

להפך מאויב לאוהב

יתן בלבו כי לב מלכים ושרים ביד ה' ולכל אשר יחפץ יטנו, ויחזק אמונה
וכשיתחזק באמונה בלבו וכמו שמצינו בתורה שהפך ה' את לב מצרים
לשנא את ישראל, וכנאמר (תהלים קה, כה) הפך לבם לשנא עמו, ושנאו לעם
ישראל מאד, ועוד קבלו מכות בגללנו, שנקם ה' נקמתנו בהם שהוא סבה
להוסיף שנאה על שנאתם אותנו, ועם כל זה פשרצה הקב"ה לגאלנו
ולהוציאנו ברכוש גדול הפך לבם לאהב אותנו, וכנאמר (שמות יב, לו): "וה'
נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום וינצלו את מצרים". ואמרו חז"ל
שהיה הישראל מבקש להשאיל מהמצרי כלי אחד, והיה המצרי נותן לו
ב' פלים...

וכן יחזק האמונה שביד ה' להפך משונא לאוהב וכדמצינו גבי עשו שהיה
שונא ליעקב מאד וכנאמר (בראשית כז, מא): "וישטם עשו את יעקב", ששטם
השנאה בלבו למען תעמד ימים רבים וברגע שפגשו נפל על צוארו
וישקהו וכמבאר בפסוקים שניצטט לקמן.

ואמר רשב"י, הלכה עשו שונא ליעקב אלא שבאותה שעה נכמרו רחמיו
עליו.

וַיִּקְרָא פְּסוּקִים דְּלֶהֱלֹן בְּכֹנֶה וּבַהֲתִלְהָבוֹת :

וְנִתְּתִי אֶת חוֹן הָעַם הַזֶּה בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וְהָיָה כִּי תִלְכוּן לֹא תִלְכוּ רִיקִם. וְשָׂאֵלָה אִשָּׁה מִשְׁכָּנְתָּהּ וּמִגֵּרַת בֵּיתָהּ כָּלִי-כֶסֶף וְכָלִי זָהָב וְשִׁמְלֹת וְשִׁמְתָם עַל-בְּנֵיכֶם וְעַל-בְּנֹתֵיכֶם וְנִצַּלְתֶּם אֶת-מִצְרַיִם (שְׁמוֹת ג, כֹּא-כֵב) וַיִּתֵּן ה' אֶת-חוֹן הָעַם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם... (שם יא, ג) וּבְנֵי-יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כְּדִבְרֵי מֹשֶׁה וַיִּשְׂאֲלוּ מִמִּצְרַיִם כָּלִי-כֶסֶף וְכָלִי זָהָב וְשִׁמְלֹת. וְה' נָתַן אֶת-חוֹן הָעַם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וַיִּשְׂאֲלוּם וַיִּנְצְלוּ אֶת-מִצְרַיִם (שם יב, לה-לו).

וְעוֹד יִקְרָא פְּסוּקִים אֵלּוּ בַּהֲתִלְהָבוֹת וּבַאֲמוּנָה שְׂפִיד הַקֶּבֶ"ה לַהֲפֹךְ מְשׁוּנָא לְאוֹהֵב (בְּרֵאשִׁית לב, ח-יב) :

"וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיִּצַּר לוֹ... וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶלְקֵי אָבִי אֲבָרְהָם וְאֶלְקֵי אָבִי יִצְחָק... הֲצִילֵנִי נָא מִיַּד אַחִי מִיַּד עָשׂוּ כִּי-יִרָא אֲנֹכִי אֹתוֹ פֶּן-יָבֹא וְהִפְנִי אִם עַל-בְּנֵים". וּלְבַסּוֹף מָה נֶאֱמַר (שם לג, ד) : וַיִּרָץ עָשׂוּ לְקִרְאָתוֹ וַיִּחַבְּקֵהוּ וַיִּפֹּל עַל-צְוָאָרוֹ וַיִּשְׁקָהוּ וַיִּבְכּוּ.

שלא יקחו לך המשרה

יֹאמֶר דְּבָרֵי הַגְּמָרָא בְּשִׁמְחָה וּבַאֲמוּנָה שְׂלֵמָה (יומא לח ע"א) :

אָמַר בֶּן עֲזַאי בְּשִׁמְדָּה יִקְרְאוּדָּה, וּבְמִקוּמָּה יוֹשִׁיבוּדָּה וּמִשְׁלָדָּה יִתְּנוּ לָדָּה, אִין אָדָּם נוֹגַע בְּמוֹכֵן לְחֻבְרוֹ וְאִין מְלָכוֹת נוֹגַעַת בְּחֻבְרָתָהּ וְאִפְלוּ כְּמֵלָא גִימָה.

וּפִירֵשׁ"י שָׁם :

"בְּשִׁמְדָּה יִקְרְאוּדָּה" - לֹא יִדְאָג אָדָּם לומר פְּלוֹנִי יִקְפַח פְּרִנְסָתִי כִּי עַל כְּרִחָדָּה בְּשִׁמְדָּה יִקְרְאוּדָּה לָבוֹא וְלִישֵׁב בְּמִקוּמָּה. "וּמִשְׁלָדָּה יִתְּנוּ לָדָּה" - כְּלוּמַר לֹא מִשְׁלָהֶם יִתְּנוּ לָדָּה מִתְּנָה, אֶלָּא מִזִּזְנוֹת הַקְּצוּבִים לָדָּה מִן הַשְּׂמִים.

ויבזה יחזק אמונתו בה', שאין מי אשר יוכל ליקח לו משרתו, כי הכל נגזר מן השמים, וכמובא בגמרא (ברכות נ"ח ע"א) אפלו ריש גרגיתא מן שמיא קמנו ליה. דהינו אפלו עבודה פשוטה מתמנה היא למיעד לה מן השמים בהשגחה פרטית, וכשיתחזק באמונה זו לא יוכלו להרע לו.

סגלה להולך לפני השופט להנצל מהמלכות

יאמין שאין שום כח מבלעידי ה', ויבטל בדעתו כל כחות שבעולם מליחס להם שום כח, ובכך - מדה כנגד מדה - כשם שהוא בדעתו בטל מליחס שום כח מבלעידי ה', כן לא יוכל לשלט שום כח להרע לו, וחסד ה' יכסהו מכל מבקשי רעתו.

וישגן סגלה גדולה ונפלאה מתוך אמונה עמקה שאין עוד מלבדו, תקנה ויסדה הגאון רבי חיים מוולוז'ין וסגלה זו הציג הגר"ח מבריסק לבנו הגר"י מבריסק לשגנה כדי להנצל מהצבא הרוסי ונצל מהם.

וזה לשון המאמר שיש לאמרו כדי להנצל מכל רע ושללא יוכל לשלט בו שום כח שבעולם:

ובאמת הוא ענין גדול וסגלה נפלאה להסיר ולבטל מעליו כל דינין ורצונות אחרים שלא יוכלו לשלט בו, ולא יעשו בו שום רשם כלל, כשאדם קובע בלבו לאמר הלא ה' הוא האלקים האמתי, ואין עוד מלבדו יתברך שום כח בעולם וכל העולמות כלל, והכל מלא רק אחדותו הפשוט יתברך שמו, ומבטל בלבו בטויל גמור ואינו משגיח כלל על שום כח ורצון בעולם, ומשעבד ומדבק טהר מחשבתו רק לאדון יחיד ברוך הוא, כן יספיק הוא יתברך בידו שממילא יתבטלו מעליו כל הכחות והרצונות שבעולם, שלא יוכלו לפעל לו שום דבר כלל. (נפש החיים שער ג' פרק יב)

סגלה לפרנסה ברוח

יאמר ברפת המזון בכונה, ובכך מבטח לו שלא יחסרו מזונותיו כל ימיו בכבוד (ספר החינוך), ויתחזק להסיר דאגה מלבו מה יאכל למחר וכן מכל חשבונות על העתיד ירחיק דאגתו, ויבטח בה' אשר אין מעצור לו מלהושיע בין רב למעט.

ויתחזק באמונה זו מהמובא בתורה בענין ירידת המן לישראל בארץ ציה ושמה, והיאד מיליוני אנשים נזונו במדבר באכל בשתיה בלבוש והנעלה ללא חסרון בשום דבר, ויקרא פסוקים המובאים בפרשת המן (שמות טו,

טז-יח):

"זה הדבר אשר צוה ה' לקטו ממנו איש לפי אכלו עמר לגלגלת מספר נפשותיכם... וימדו בעמר ולא העדיף המרבה והממעט לא החסיר איש לפי-אכלו לקטו... וילקטו אתו בבקר בבקר איש כפי אכלו וחס השמש ונמס... ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' מלא העמר ממנו למשמרת לדרתיכם למען יראו את הלחם אשר האכלתי אתכם במדבר בהוציא אתכם מארץ מצרים. ויאמר משה אל אהרן קח צנצנת אחת ותן שמה מלא העמר מן והנח אתו לפני ה' למשמרת לדרתיכם. כאשר צוה ה' אל משה ויניחהו אהרן לפני העדת למשמרת. ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה עד באם אל ארץ נושבת את המן אכלו עד באם אל קצה ארץ כנען".

ועוד יקרא הפסוקים:

(דברים ח, ד) שמלתד לא בלתה מעליד ורגלד לא בצקה זה ארבעים שנה.

(דברים ב, ז) כי ה' אלהיד ברכד בכל מעשה ידד, ידע לכתד את- המדבר הגדל הזה זה ארבעים שנה ה' אלהיד עמד לא חסרת דבר.

ועוד יתחזק באמונה זו מהמובא בנביא (מלכים ב' פרק ז') שנבא אלישע בעת הרעב הגדול בשומרון, ואמר בשם ה' שלמחר יהא שפע עצום, ולעג לו אותו "שליש", היתכן? גם אם יהיה ארבות בשמים לא יתכן שפע וברכה כ"כ מרבה, ואז אמר לו הנביא אלישע שכיון שקטן אמונה הוא - יראה בעיניו ולא יאכל.

וַיֹּאמֶר פְּסוּקִים אֵלוּ בְּכֹנֶה וּבְאֲמוּנָה שְׁהִקְבִּיָּה בְיָדוֹ הַגְּדוּלָּה לְהַמְצִיא
פְּרָנְסָה יֵשׁ מֵאִין. וְכֵן יֹאמֶר:

"וַיֹּאמֶר אֱלִישֶׁע שְׁמְעוּ דְבַר-ה' כֹּה אָמַר ה' כְּעַתְּ מִחַר סָאָה-
סֶלֶת בְּשֶׁקֶל וְסֹאתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל בְּשַׁעַר שְׁמֵרוֹן. וַיַּעַן
הַשְּׁלִישׁ אֲשֶׁר-לְמֶלֶךְ נִשְׁעַן עַל-יָדוֹ אֶת-אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר
הִנֵּה ה' עֹשֶׂה אַרְבּוֹת בְּשָׁמַיִם הִיְהִיָּה הַדָּבָר הַזֶּה וַיֹּאמֶר הַנֶּכֶחַ
רָאָה בְּעֵינַיָךְ וּמִשָּׁם לֹא תֹאכַל. וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד הַיַּרְדֵּן וְהִנֵּה
כָּל הַדָּרָךְ מְלֵאָה בְּגָדִים וְכָלִים אֲשֶׁר הִשְׁלִיכוּ אַרְס בְּחִפְזָם
וַיֵּשְׁבוּ הַמְּלָאכִים וַיִּגְדּוּ לְמֶלֶךְ. וַיֵּצֵא הָעַם וַיְבִיֵּאוּ אֶת מַחְנֵה אַרְס
וַיְהִי סָאָה סֶלֶת בְּשֶׁקֶל וְסֹאתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל כַּדְּבָר ה'.
וְהַמֶּלֶךְ הִפְקִיד אֶת הַשְּׁלִישׁ אֲשֶׁר נִשְׁעַן עַל יָדוֹ עַל הַשַּׁעַר
וַיִּרְמָסְהוּ הָעַם בְּשַׁעַר וַיָּמַת כָּאֲשֶׁר דָּבַר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
דָּבַר בְּרַדְתַּת הַמֶּלֶךְ אֵלָיו. וַיְהִי כַּדְּבָר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל הַמֶּלֶךְ
לֵאמֹר סֹאתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל וְסָאָה סֶלֶת בְּשֶׁקֶל יְהִיָּה כְּעַתְּ
מִחַר בְּשַׁעַר שְׁמֵרוֹן. וַיַּעַן הַשְּׁלִישׁ אֶת אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר
וְהִנֵּה ה' עֹשֶׂה אַרְבּוֹת בְּשָׁמַיִם הִיְהִיָּה כַּדְּבָר הַזֶּה וַיֹּאמֶר הַנֶּכֶחַ
רָאָה בְּעֵינַיָךְ וּמִשָּׁם לֹא תֹאכַל. וַיְהִי לוֹ כֵּן וַיִּרְמָסוּ אֹתוֹ הָעַם
בְּשַׁעַר וַיָּמַת".

וַיִּשְׁרִישׁ אֲמוּנַת ה' בְּלִבּוֹ שֶׁכָּל הַנִּקְצָב וְהַנִּגְזָר הוּא יְקוּם, וְהַחֲרִיצוֹת שֶׁקָּר
וְרַק הַגְּזָרָה אֲמַת, הַמְרַבֶּה וְטוֹרֵחַ לֹא יִכְנִיס יוֹתֵר מִהַנִּקְצָב, וְהַבוֹטֵחַ בְּה'
וּמִמַּעַט בְּעֶסֶק לֹא יִחְסִיר.

וְעוֹד יִשְׁנֶן בְּהַתְּבוּנָנוֹת מִשְׁנָה זֹו הַמוּבָאֵת בְּסוּף מִסְכַּת קְדוּשִׁין שֶׁכֶּלָּה
אוֹמְרַת אֲמוּנָה שְׁהַפְּרָנְסָה מִיָּד ה' וְלֹא מִהַאֲמָנוֹת, וְכִשְׁיֵאֲמָרְנָה בְּשִׁמְחָה
וּבְאֲמוּנָה יִמְשִׁיד עָלָיו שִׁפְעַת פְּרָנְסָה.

כָּל שֶׁעֲסָקִיו עִם הַנָּשִׁים, לֹא יִתְיַחַד עִם הַנָּשִׁים. וְלֹא יִלְמַד אָדָם
אֶת בְּנוֹ אֲמָנוֹת בֵּין הַנָּשִׁים. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, לְעוֹלָם יִלְמַד
אָדָם אֶת בְּנוֹ אֲמָנוֹת נִקְיָה (וּקְלָה), וַיִּתְפַּלֵּל לָמִי שֶׁהַעֲשֶׂר
וְהַנִּכְסִים שָׁלוּ, שְׂאִין אֲמָנוֹת שְׂאִין בָּהַ עֲנִיּוֹת וְעֲשִׁירוֹת, שֶׁלֹּא
עֲנִיּוֹת מִן הָאֲמָנוֹת וְלֹא עֲשִׁירוֹת מִן הָאֲמָנוֹת, אֶלָּא הַכֹּל לְפִי
זְכוּתוֹ. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר, רְאִיתִי מִיָּמַיךְ חֵיָה וְעוֹף
שֵׁישׁ לָהֶם אֲמָנוֹת, [וְעַם כָּל זֶה] הֵן מִתְּפָרְנְסִין שֶׁלֹּא בְּצַעַר, וְהֵלֵא
לֹא נִבְרָאוּ אֶלָּא לְשִׁמְשׁוֹנִי, וְאַנִּי נִבְרָאתִי לְשִׁמְשׁ אֶת קוֹנִי, אֵינִי
דִּין שְׂאֵתְפָרְנִס שֶׁלֹּא בְּצַעַר?! אֶלָּא שְׁהַרְעוֹתִי מַעֲשֵׂי וְקַפְחָתִי
אֶת פְּרָנְסָתִי. אָבֵא גְרִין אֵשׁ צָדִין אוֹמֵר מִשׁוּם אָבֵא גְרִיא, לֹא
יִלְמַד אָדָם אֶת בְּנוֹ, חֲמֵר, גְּמַל, סִפְר, סָפֵן, רוּעָה, וְחֲנֻנִי,
שְׂאֲמָנוֹתָן אֲמָנוֹת לְסֻטִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשְׁמוֹ, הַחֲמָרִים,
רַבֵּן רִשְׁעִים, וְהַגְּמָלִין, רַבֵּן כְּשָׂרִים. הַסְּפָנִין, רַבֵּן חֲסִידִים. טוֹב
שְׁבָרוּפָאִים, לְגִיּהָנִם. וְהַכְּשֵׁר שְׁבִטְבָּחִים, שֶׁתְּפוֹ שֶׁל עַמְלָק. רַבִּי

נהוראי אומר, מניח אני כל אמוניות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה, שאדם אוכל משכרה בעולם הזה והקרון קימת לעולם הבא. ושאר כל אמוניות אינן כן. פשאדם בא לידי חלי או לידי זקנה או לידי יסורין ואינו יכול לעסק במלאכתו, הרי הוא מת ברעב. אבל התורה אינה כן, אלא משמרתו מכל רע בנערותו ונותנת לו אחרית ותקנה בזקנותו. בנערותו מהו אומר, (ישעיה מ) וקוי ה' יחליפו כח. בזקנותו מהו אומר, (תהלים צב) עוד ינובון בשיבה. וכן הוא אומר באברהם אבינו עליו השלום, (בראשית כד) ואברהם זקן, וה' ברך את אברהם בכל. מצינו שעשה אברהם אבינו את כל התורה כלה עד שלא נתנה, שנאמר, (שם כו) עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמר משמרתו מצותי חקותי ותורתתי:

סגלה למי שאין לו ברכה בפרנסתו

יתחזק באמונה שביד ה' לברך את המועט שיהא בו ברכה גדולה, וככל שיתחזק באמונתו שהפרנסה מאת ה' בלבד כן תגדל ברכת שמים באשר יש לו.

ויתחזק מהמספר בנביא (מלכים ב', ד', מב-מה) כשהיה רעב גדול בשומרון, ובא איזה איש והביא לאלישע עשרים לחם, ואמר אלישע שיהא בזה ברכה שישפיק לכל העם, וכך היה והספיק זה המעט לכלם ועוד הותירו ממנו ויאמר פסוקים דלהלן בפונה האמורה שביד ה' לשלח ברכה במועט.

"ואיש בא מבעל שלשה ויבא לאיש האלקים (אלישע) לחם בפורים עשרים-לחם שערים וכרמל בצקלנו ויאמר תן לעם ויאכלו. ויאמר משרתו מה אתן זה לפני מאה איש ויאמר (אלישע): תן לעם ויאכלו כי זה אמר ה' אכל והותר ויתן לפניהם ויאכלו ויותרו כדבר ה'"

ועוד מצינו באלישע שהיתה ברכת מרבה במעט לגבי אשת עובדיה (מלכים ב', ד) שצצקה לאלישע שבא הנושה ליקח את ילדיה, ואז אמר לה אלישע

שְׁבִרְכַת ה' תְּהֵא בְּמַעַט שְׁמֹן שֵׁשׁ לָהּ וְתַחֲוֹל הַבְּרָכָה וְהַשְׁפָּע הַגָּדוֹל מִן
הַמּוֹעֵט, וְאֵלוּ הַפְּסוּקִים הַנֶּאֱמָרִים שָׁם וְיוֹעִיל שִׁיקְרָאִם בְּכֹנֶנָה :

וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי אֶלְיָשָׁע מָה אַעֲשֶׂה-לָּךְ הַגִּידִי לִי מַה-יֵשׁ-לָּךְ בְּבֵית
וְתֹאמַר אֵין לְשִׁפְחָתְךָ כֹּל בְּבֵית כִּי אִם-אֶסוּף שְׁמֹן. וַיֹּאמֶר לְכִי
שְׂאֵלִי-לָּךְ כָּלִים מִן-הַחוּץ מֵאֵת כָּל-שְׂכֵנֶיךָ כָּלִים רַקִּים אֶל-
תַּמְעִיטִי. וּבֵאת וְסִגְרָת הַדָּלֶת בְּעֵדֶךָ וּבְעֵד-בְּנֶיךָ וְיִצְקֶתָ עַל כָּל-
הַכָּלִים הָאֵלֶּה וְהִמְלֵא תַסִּיעֵי. וְתִלְךְ מֵאֵתוֹ וְתִסְגֹר הַדָּלֶת
בְּעֵדָה וּבְעֵד בְּנֵיהָ הֵם מִגִּשִׁים אֱלֹהֵי וְהִיא מוֹצֶקֶת... וְתָבֵא
וְתִגַּד לְאִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לְכִי מְכָרִי אֶת-הַשְּׁמֹן וְשַׁלְּמִי אֶת-
נִשְׁיךָ וְאֶת וּבְנֶיךָ תַחֲיֵי בְנוֹתֶיךָ.

וְכִמוֹ כֵן יִקְרָא גַם הַפְּסוּקִים בְּנִס הַבְּרָכָה שֶׁעָשָׂה אֱלֹהֵיו עִם הָאֱלֹמָנָה (מַלְכִים
א', יז) כְּשֶׁאֲמָרָה לוֹ שְׂאֵין לָהּ כִּי אִם כֹּף קִמַּח וּמַעַט שְׁמֹן, וְשִׁרְתָה הַבְּרָכָה
בְּמַעַט זֶה, וְאֵלוּ הַפְּסוּקִים שִׁיקְרָאִם בְּכֹנֶנָה :

”וַיִּקְרָא אֱלֹהֵי וַיֹּאמֶר קַח־נָא לִי מְעַט-מִים בְּכָלִי וְאֶשְׁתֶּה.
וְתִלְךְ לְקַחַת וַיִּקְרָא אֱלֹהֵי וַיֹּאמֶר לְקַח־נָא לִי פֶת-לֶחֶם בְּיָדְךָ.
וְתֹאמַר חִי-ה' אֱלֹקֶיךָ אִם-יֵשׁ-לִי מְעוּג כִּי אִם-מְלֵא כֹף-קִמַּח
בְּכַד וּמַעַט-שְׁמֹן בְּצִפְחַת וְהִנְנִי מְקַשֶּׁשֶׁת שְׁנַיִם יַעֲצִים וּבֵאתִי
וְעִשִׂיתִיהוּ לִי וּלְבָנִי וְאֶכְלֶנְהוּ וּמִתְנֹנִי. וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי אֱלֹהֵיו אֶל-
תִּירָאִי בְּאֵי עֲשִׂי כַדְבָּרְךָ אֲךָ עֲשִׂי-לִי מִשֵּׁם עֲגָה קִטְנָה בְּרֵאשִׁנָּה
וְהוֹצֵאת לִי וְלָךְ וּלְבָנֶיךָ תַעֲשִׂי בְּאַחֲרָנָה. כִּי כֹה אָמַר ה' אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל כִּד הַקִּמַּח לֹא תִכְלֶה וְצִפְחַת הַשְּׁמֹן לֹא תִחְסַר עַד יוֹם
תַּת-ה' גִּשְׁם עַל-פְּנֵי הָאָדָמָה. וְתִלְךְ וְתַעֲשֶׂה כַדְבָר אֱלֹהֵיו
וְתֹאכַל הִיא-וְהוּא וּבֵיתָה יָמִים. כִּד הַקִּמַּח לֹא כְלָתָה וְצִפְחַת
הַשְּׁמֹן לֹא חָסַר כַדְבָר ה' אֲשֶׁר דָּבַר בְּיַד אֱלֹהֵיו.”

מִכָּאֵן יִתְחַזַּק הָאָדָם בְּאֱמוּנָה הַמְּבִיאָה בְּרָכָה, וְכִנְאָמַר : ”וְאֶכְלֶתָּ וְשִׁבַּעְתָּ
וּבְרַכְתָּ”, וּפִירֵשׁ”י אוֹכֵל קִמְעָא (מַעַט) וּמִתְבָּרַךְ בְּמַעֲיוֹ.

סגלה לרפואה שלמה

יְבָרֵךְ בְּרֵכֶת אֲשֶׁר יֵצֵר בְּכֹנֶנָה, וּמוֹבֵא בְּסִפֵּר "סֵדֶר הַיּוֹם" לְרַבֵּי מֹשֶׁה בֶּן מִכִּיר זצ"ל: "הַמְבָרֵךְ אֲשֶׁר יֵצֵר בְּכֹנֶנָה כְּרֵאוּי - לֹא יַחַלֶּה כָּל יָמָיו וְלֹא יִצְטָרֵךְ לֹא לְרוֹפֵא וְלֹא לְרְפוּאָתוֹ" וְכִמוֹ כֵּן הָיָה רְגִיל לומר הַגְּאוּן רַבִּי יַחְזִקְאֵל לְוִינְשְׁטֵיין, שֶׁבְּרֵכֶת אֲשֶׁר יֵצֵר הִיא סִגְלָה לְבְרִיאוֹת הַגּוּף.

הַבְּרָכָה עַל יִצִּירַת הָאָדָם סִגְלָה בְּדוּקָה וּמְנַסָּה לְבְרִיאוֹת שֶׁכֵּן גָּלוּ לָנוּ חֲזוֹ"ל כִּי בְּבְרֵכֶת אֲשֶׁר יֵצֵר יֵשׁ מ"ה תְּבוּת כְּמִנְיָן אָדָם, וְכֵן תְּבוּת "חֲלוּלִים חֲלוּלִים" עוֹלָה גִימְטְרִיָּא רַמ"ח, כְּנֶגֶד רַמ"ח אֵיבָרָיו שֶׁל הָאָדָם, וְכִשְׁהָאָדָם נִזְהָר וּמְבָרֵךְ בְּנַחַת וּבְכֹנֶנָה לְפִי פְרוּשׁ הַדְּבָרִים, זוֹכָה עַל יָדֵי זֶה שְׂיִהְיֶה בְּרִיא בְּכָל גּוּפוֹ בְּמִשְׁךְ חַיּוֹ. וְרַבִּים רַבִּים נוֹשְׁעוּ מִמַּחֲלוֹת רַבּוֹת וְקִשּׁוֹת עִם קִבְלַתָּם לְבָרֵךְ בְּרֵכֶת "אֲשֶׁר יֵצֵר" מֵהַכְּתָב וּבְכֹנֶנָה הַרְאוּהָ.

"בְּכָל-הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אֵזְכִיר אֶת-שְׁמִי אָבוּא אֵלֶיךָ וּבְרֵכֶתֶיךָ"
(שְׁמוֹת כ"כ"א)

בְּחֹר כָּבֵן שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה הִגִּיעַ אֶל ד"ר בְּרוּקָס מ"תֵּל הַשּׁוּמֵר" וְשָׁטַח בְּפָנָיו בְּעֵינָה קֶשֶׁה. לְמִרוֹת גִּילוֹ הַמְּבַגֵּר הוּא סוֹבֵל מִבְּעִיּוֹת הַרְטָבָה וּבִקְשׁ רְפוּאָה לְמַכְתּוֹ. הַרוֹפֵא ד"ר בְּרוּקָס, שֶׁהוּא גַם תַּלְמִיד חָכֵם, נָתַן לוֹ כְּמָה עֲצוֹת רְפוּאִיּוֹת אֲבָל לְאַחַר מִכֵּן הִצִּיעַ לוֹ גַם לְבָרֵךְ בְּרֵכֶת "אֲשֶׁר יֵצֵר" בְּכֹנֶנָה וְהִטְעִים בְּפָנָיו שֶׁבְּכַחַה שֶׁל בְּרָכָה זוֹ לְהַבִּיא לְרְפוּיָו.

לְאַחַר זְמַן קָצֵר חָזַר הַבְּחֹר אֶל הַרוֹפֵא וְהוֹדִיעַ לוֹ שֶׁאֵכֵן הִעֲצָה פְּעָלָה אֶת פְּעֻלָּתָהּ וְהִבְעִיָה הִיָּתֵה כְּלֹא הִיָּתֵה. הָרַב זִילְבֶּרְשְׁטֵיין שְׁלִיט"א שֶׁהַבִּיא אֶת הַסְּפּוּר אָמַר שֶׁמוּכַח בְּעֵלִיל שֶׁיֵּשׁ בְּבְרָכָה זוֹ כַּח רַב כְּדִי לְרַפֵּא חוּלִים וְתַחֲלוּאִים קָשִׁים וְכִדְאִי אִם כֵּן לְקַבֵּל עַל עֲצִמְנוּ לְבָרֵךְ "אֲשֶׁר יֵצֵר" בְּכֹנֶנָה גְּדוּלָה.

וּמַעֲשֵׂה שֶׁהָיָה גַם בְּאַחַד הַכּוֹלָלִים בְּבִנְי בְּרַק שֶׁבְּנוּ הַקָּטָן שֶׁל אַבְרָם חָשׁוּב חָלָה בְּמַחֲלָה קֶשֶׁה, הִתְאַסְּפוּ הָאֲבָרְכִים בְּגִין זֶה לְכַנוּס שֶׁל חֲזוּק וְהַחֲלִיטוּ לְקַבֵּל עַל עֲצִמָם לְבָרֵךְ בְּרֵכֶת אֲשֶׁר יֵצֵר בְּכֹנֶנָה. וְאֵכֵן גַּם כָּאן פָּעַל הַחֲזוּק בְּצוּרָה הַמְּהִירָה בְּיוֹתֵר וְהִזְלֵד נִרְפָּא מֵהַמַּחֲלָה בְּאֶפֶן נָסִי לְחֲלוּטִין.

סגלה לחשוכי בנים

יתחזק באמונה שהמפתח לדה ביד ה', וברצונו פותח וברצונו סוגר. והנה מובא בגמרא יבמות סד, ותהי שרי עקרה אין לה ולד, שאף בית רחם לא היה לה וילדה לתשעים שנה, וכשתממה שרה על בשורת לדתה, הקפיד עליה הקב"ה: "היפלא מה' דבר למועד אשוב אליך כעת חיה ולשרה בן", וכמו כן רחל עקרה היתה וה' פתח רחמה, וכן חנה אם שמואל בתפלה ובתחנונים נושעה וכנאמר: "עד-עקרה ילדה שבעה". וככל שתתחזק זו החשוכת בנים להאמין שאין מעצור לה' מלהושיע, ולא יפלא ממנו דבר, כן תסלק הדינים מעליה ויכולה היא לזפות לנס, כי כפי גדל האמונה כך נפתחים שערי שמים לרחם מעל הטבע על זה המאמין ביכלת ה' שהיא למעלה מכל הטבעים.

ויאמר פסוקים דלהלו באמונה שלמה שאין שום טבע בעולם ואין מעצור לה' מלהושיע:

"ויאמר אלהים אל-אברהם שרי אשתך לא-תקרא את-שמה שרי כי שרה שמה. וברכתי אתה וגם נתתי ממנה לך בן וברכתיך והיתה לגוים מלכי עמים ממנה יהיו. ויפל אברהם על פניו ויצחק ויאמר בלבו הלבן מאה-שנה יולד ואם-שרה הבת-תשעים שנה תלד... ויאמר אלקים אבל שרה אשתך ילדת לך בן וקראת את-שמו יצחק והקמתי את-בריתי אתו לברית עולם לזרעו אחריו" (בראשית יז, טו-יט)

"ויאמר שוב אשוב אליך כעת חיה והנה-בן לשרה אשתך ושרה שמעת פתח האהל והוא אחריו. ואברהם ושרה זקנים באים בימים חדל להיות לשרה ארח כנשים. ותצחק שרה בקרבה לאמר אחרי בלתי היתה-לי עדנה ואדני זקן ויאמר ה' אל-אברהם למה זה צחקה שרה לאמר האף אמנם אלד ואני זקנתי. היפלא מה' דבר למועד אשוב אליך כעת חיה ולשרה בן" (בראשית יח, י-יז)

וה' פקד את-שרה כאשר אמר ויעש ה' לשרה כאשר דבר. ותהר ותלד שרה לאברהם בן לזקניו למועד אשר-דבר אתו אלהים... ואברהם בן-מאת שנה בהולד לו את יצחק בנו ותאמר שרה צחק עשה לי אלהים כל-השמע יצחק-לי. ותאמר מי מלל לאברהם היניקה בנים שרה כי-ילדתי בן לזקניו (בראשית כא, א-ז).

עוד יאמר כמה פסוקים בפקידת חנה (שמואל א', ט - כ) :

ותקם חנה... והיא מרת נפש ותתפלל על ה' ובכה תבכה... והיה כי הרבתה להתפלל לפני ה' ועלי שמר את-פיה... ויען

עלי ויאמר לְכִי לְשִׁלוֹם וְאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יִתְּנוּ אֶת-שְׁלֹתְךָ אֲשֶׁר
שָׁאַלְתָּ מֵעַמּוֹ... וְיִהְיֶה לְתַקְפוֹת הַיָּמִים וְיִתְהַר חֲנָה וְיִתְלַד בֶּן
וְיִתְקַרָא אֶת-שְׁמוֹ שְׁמוּאֵל כִּי מֵה' שְׁאֵלְתִּיו.

סגלה למציאת אבדה

מוֹבָא בְּמִדְרָשׁ (מד"ר בראשית פרשה נ"ג אות יד) : אָמַר רַבִּי בְּנִימִין, הַכֹּל בְּחִזְקַת
סוּמְיִן עַד שֶׁהִקְבִּי"ה מֵאִיר אֶת עֵינֵיהֶם.

וְהוּא סִגְלָה נִפְלְאָה וּבְדוּקָה לְמִצָּא חֶפֶץ שְׁאֵבַד, שֶׁכֵּן בְּכַח הָאֱמוּנָה
שֶׁהִקְבִּי"ה הוּא פּוֹקֵחַ עוֹרִים יְמֻשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ חֶסֶד בְּעֵנָן זֶה וְיִמְצָא אֲבֹדְתוֹ,
וְכִאֲמֹר שֶׁהָאֱמוּנָה מִמְּשִׁיכָה חֶסֶד.

וְהִנֵּה מְצִינּוּ בְּהִגֵּר שֶׁהִלְכָה עִם יִשְׁמַעֵאל בְּנֵה וְתַעֲתֶה בְּמִדְבַר בָּאָר שְׁבַע, וְשָׁם
הָיָה צָמָא יִשְׁמַעֵאל לְמִים, וְנֹאמַר שָׁם: "וַיִּפְקַח אֱלֹקִים אֶת עֵינֶיהָ וַתֵּרָא
בָּאָר מִים", הֲרִי לֹא שֶׁנִּבְרָא לָהֶם בָּאָר, הַבָּאָר כִּבְרָה הָיָה אֵלָּא שְׁלֹא רָאִתְהוּ,
וְרַק ה' פִּקַּח עֵינֶיהָ שֶׁתֵּרָאֶהוּ, הִנֵּה גַם כְּשֶׁנִּמְצָא הַדְּבָר וְהוּא מוֹל הָעֵינַיִם
נִזְקַק הָאָדָם שֶׁיִּפְקַח ה' עֵינָיו לְרֹאוֹת אֶת אוֹתוֹ דְּבָר, וְהוּא מְשׁוּם שֶׁבְּנֵי אָדָם
בְּחִזְקַת סוּמְיִן עַד שֶׁהִקְבִּי"ה פּוֹקֵחַ אֶת עֵינֵיהֶם.

וְעוֹד רָאִיתִי מַעֲשֵׂה נִפְלְאָ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ לְחִזְקַת אֱמוּנָתוֹ בְּה' וְיִמְצָא אֲבֹדְתוֹ. וְזֶה
הַמַּעֲשֵׂה:

הַצַּדִּיק רַבִּי צְבִי הִירֵשׁ לִיב זַצ"ל, קִבֵּל שְׁעוֹן זֶהב יָקָר בְּמִתְנָה לְיוֹם נְשׂוּאָיו.
לְיָמִים, אֲבֹד הַשְׁעוֹן וְכָל מַאֲמָצִיו לְמִצָּאוֹ עָלוּ בְּתֵהוּ. נִשְׂאָ הַצַּדִּיק רַבִּי צְבִי
הִירֵשׁ לִיב זַצ"ל עֵינָיו לְשִׁמְיִם, וְאָמַר: "רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, הֲרִי סִדְנָא דְאֲרַעָא
חַד הוּא, כְּלוּמַר כְּדוּר הָאֲרָץ כְּלוּ נַחֲשָׁב כְּגוּשׁ אֶחָד לְפָנֶיךָ, וְאַתָּה מְלָכּוּ שֶׁל
עוֹלָם, מְלֹא כָּל הָאֲרָץ כְּבוֹדֶךָ, אִם כֵּן אֵין לָךְ נִפְקָא מִינָה הֵיכָן מִנַּח הַשְׁעוֹן
שְׁאֵבַד לִי, כִּי הַכֹּל בְּרִשׁוֹתֶיךָ! אִזְּ יִהְיֶה רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, שֶׁכְּאֵלוֹ הַשְׁעוֹן נִפְקָד
בְּמִקּוֹם זֶה וְאִמְצָאֶהוּ עִתָּה". כְּכֹלּוֹתוֹ אֶת דְּבָרָיו, הִתְכַּוְּפֵן הַצַּדִּיק וְהוֹשִׁיט
אֶת יָדוֹ לְקַרְקַע, וְיִמְצָא וְהָרִים אֶת הַשְׁעוֹן. אָמַר רַבִּי צְבִי הִירֵשׁ לִיב זַצ"ל
לְחִסְדֵּיךָ: "מִבְּטִיחַ אֲנִי לָכֶם, שֶׁכָּל מִי שְׁאֵבַד דְּבָר מֵה', וְדוּקָא שְׁנִפְקָד וְעַדִּין
לֹא נִגְנַב, אִזִּי אִם יִסְפֹּר אֶת הַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה אוֹ יִשְׁמַעְהוּ מֵאַחַר, מִיָּד יִמְצָא
אֶת אֲבֹדְתוֹ!" (מִתּוֹדַת הַסֵּפֶר "אֲבֵרְהֶם עֶבֶד ה'" - סְפָרִים וְעִבְדוֹת עַל הַגְּהִ"ק וְהַצַּדִּיק רַבִּי אֲבֵרְהֶם
אֶהְרֹנֹבִיץ זְצוּק"ל, עִמ' 408).

ומעתה לאמר המאבד דבר מה בכונה ובאמונה :

”אמר רבי בנימין הכל בחזקת סומין עד שהקב”ה פוקח את עיניהם”.

ועוד לאמר פסוקים דלהלן המספרים פגולת צדיק אלישע הנביא שהשיב אבדת תלמידו - הגרזן - שנפל לירדן :

ויאמרו בני-הנביאים אל-אלישע הנה-נא המקום אשר אנחנו יושבים שם לפניך צר ממנו. נלכה-נא עד-הירדן ונקחה משם איש קורה אחת ונעשה-לנו שם מקום לשבת שם, ויאמר לכו. ויאמר האחד הואל נא ולך את-עבדיך ויאמר אני אלך. וילך אתם ויבאו הירדנה ויגזרו העצים ויהי האחד מפיל הקורה ואת-הברזל נפל אל-המים ויצעק ויאמר אהה אדני והוא שאול [פלומו שאלתיהו לברזל זה מאחר]. ויאמר איש- האלקים אנה נפל? ויראהו את-המקום ויקצב-עץ וישלך- שמה ויצף הברזל. ויאמר הרם לך וישלח ידו ויקחהו.

סגלה למציאת זווג

יתחזק באמונתו לידע שזווגו של אדם לא תלוי בהשתדלות כולל, וכמו שהיה אומר הגר”א מוילנא (אור יהל, בבאור ההיכלות פרשת פקודי היכל ו) שיש לבטח בה בעניני זווגו, שכן מובא בגמרא (מועד קטן י”ח ע”ב) שזווגו של אדם הנו רק בידי ה’ בלבד, והוא מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים, מן התורה שנאמר: ”מה יצא הדבר”, ומן הנביאים שנאמר: ”ולא ידעו כי מה הוא”, וכן מהכתובים שנאמר: ומה אשה משכלת, וכן נאמר: אם ה’ לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו. והוא הזווג הנקרא ”בית”. ואמר הפסוק, שוא הוא עסק בני אדם בענין הזווג, שהכל הוא מאת ה’, והוא שנאמר: אך הבל בני-אדם כזב בני איש במאזנים לעלות המה מהבל יחד, ע”כ דברי הגר”א.

הרי שבענין זווג יש לסמוך על ה’, וגם המשתדלים, ישתדלו בהשתדלות מועטת בלבד, שכן בענין הזווג במיוחד מצינו שה’ הוא המטפל בזה באופן

בלעדי, וכמו שרואים בחוש, שבני אדם נושאים נשים, ולא תמיד זה מה שהם רצו, וכאלו ונסחבו בכח למציאות זו, ועד ששוקלים וחושבים אם לישא אשה זו או לא כבר מוצאים עצמם תחת החפה...

ויאמר הפסוקים דלעיל בכונה ובאמונה שזווגו בידי ה', ואלו הן:

"ויאמרו מה יצא הדבר לא נוכל דבר אליך רע או-טוב הנה-
רבקה לפניך קח ולך ותהי אשה לבן-אדניך כאשר דבר ה'
(בראשית כד, נ-נא).

ועוד יאמר "ויירד שמשון תמנתה וירא אשה בתמנתה מבנות
פלשתים. ויעל ויגד לאביו ולאמו ויאמר אשה ראיתי
בתמנתה מבנות פלשתים ועתה קחו- אותה לי לאשה. ויאמר
לו אביו ואמו האין בבנות אחיך ובכל-עמי אשה כי-אתה
הולך לקחת אשה מפלשתים הערלים ויאמר שמשון אל-
אביו אותה קח-לי כי-היא ישרה בעיני. ואביו ואמו לא ידעו
כי מה היא כי-תאנה הוא-מבקש מפלשתים ובעת ההיא
פלשתים משלים בישראל (שופטים יד, א-ד).

בית והון נחלת אבות ומה אשה משפלת (משלי יט).

סגלה לדרשן ששכח דבר בדרשתו

דרשן הדורש, ונשכח ממנו דבר בשעת דרשתו. ישא עיניו לה' באותו רגע שיושיעו ויזכירו את אשר שכח, ויזכר מעשה במשה רבנו המובא במדרש השיף לענין זה (ילקו"ש, שמות, תט"ו):

בשעה שנתן משה לעם ישראל חשבון על תרומתם למשכן,
אמר להם: בואו ואתן לכם חשבון, נכנסו כל ישראל עד
שהוא יושב ומחשב - שכח אלף ושבע מאות וחמשים שקל
שעשה בהם ונים לעמודים, התחיל משה יושב ותמה, אמר
עכשו יחשדוני... מיד האיר הקב"ה עיניו וראה אותם עושים
ונים לעמודים ונזכר מיד ואמר: "ואת האלף ושבע מאות
וחמשים עשה ונים לעמודים".

סגלה לפריחה בעור

יתבונן בספורו של נעמן שר צבא מלך ארם שפּרחה בו צרעת כמובא בספר "מלכים" (מלכים ב' פרק ה') והוא בשביל שנתגאה וזחה עליו דעתו, שכן הוא זה אשר במלחמת ישראל וארם ירה לתמו בקשת במלך אחאב והמיתו, ובשל כך העלהו מלך ארם לגדלה, וכיון שנתגאה נצטרע, ובביתו היתה נערה קטנה שנשבתה מישראל, והיתה לפני אשת נעמן, ואמרה לגברתה, יש נביא בישראל שיש בכחו לאספו ולרפאתו מצרעתו וכשנכנע ושמע לעצת הנביא נתרפא מצרעתו, ומכיון שעצם האמונה שהקב"ה הוא המכה והוא החובש זה שמביא רפואה לכך יאמר הפסוקים דלהלן המורים שרפואת האדם - מה'. ויראה ישועות בנגעי עור ואף שהרפואה היום קשה בהם, שכן הבוטח בה' ובישועתו יראה פלאים.

ואלו הם הפסוקים שיקראם בכונה ובאמונה (מלכים ב', פרק ה', פסוקים א-טו):

ונעמן שר-צבא מלך-ארם היה איש גדול לפני אדניו ונשא פנים כי-בו נתן-ה' תשועה לארם והאיש היה גבור חיל מצרע. וארם יצאו גדודים וישבו מארץ ישראל נערה קטנה ותהי לפני אשת נעמן. ותאמר אל-גברתה אחלי אדני לפני הנביא אשר בשמרון אז יאסף אתו מצרעתו. ויבא ויגד לאדניו לאמר כזאת וכזאת דברה הנערה אשר מארץ ישראל ויאמר מלך-ארם לך- בא ואשלחה ספר אל-מלך ישראל וילך ויקח בידו עשר ככרי-כסף וששת אלפים זהב ועשר חליפות בגדים. ויבא הספר אל-מלך ישראל לאמר ועתה כבוא הספר הזה אליך הנה שלחתי אליך את-נעמן עבדי ואספתו מצרעתו. ויהי כקרא מלך-ישראל את-הספר ויקרע בגדיו ויאמר האלקים אני להמית ולהחיות כי-זה שלח אלי לאסף איש מצרעתו כי אד- דעו- נא וראו כי-מתאנה הוא לי. ויהי כשמע אלישע איש- האלקים כי-קרע מלך-ישראל את-בגדיו וישלח אל-המלך לאמר למה קרעת בגדיך יבא-נא אלי וידע כי יש נביא בישראל. ויבא נעמן בסוסיו וברכבו ויעמד פתח- הבית לאלישע. וישלח אליו אלישע מלאך לאמר הלך ורחצת שבע-פעמים בירדן וישב בשרך לך וטהר. ויקצף נעמן וילך ויאמר הנה אמרתי אלי יצא יצוא ועמד וקרא בשם-ה'

אֱלֹהֵינוּ וְהַנִּיף יָדוֹ אֶל-הַמָּקוֹם וְאָסַף הַמִּצְרָע. הֲלֹא טוֹב אֲמַנָּה
וּפְרַפְרֵי נְהָרוֹת דְּמִשְׁקֵי מִכָּל מִימֵי יִשְׂרָאֵל הֲלֹא-אֶרְחַץ בָּהֶם
וְטָהַרְתִּי וַיִּפֹּן וַיִּלְךְ בְּחַמָּה. וַיִּגְשׁוּ עֲבָדָיו וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ
אָבִי דָבָר גָּדוֹל הִנְבִּיא דָבָר אֱלֹהִים הֲלֹא תַעֲשֶׂה וְאָף כִּי-אָמַר
אֱלֹהִים רַחֵץ וְטָהַר. וַיֵּרַד וַיִּטְבַּל בַּיַּרְדֵּן שִׁבְעַת פְּעָמִים כְּדָבָר אִישׁ
הָאֱלֹהִים וַיֵּשֶׁב בְּשָׂרוֹ כְּבֶשֶׂר נֶעַר קֶטָן וְיִטָּהַר. וַיֵּשֶׁב אֶל-אִישׁ
הָאֱלֹהִים הוּא וְכָל-מַחְנֵהוּ וַיָּבֹא וַיַּעֲמֵד לִפְנֵיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה-נָא
יִדְעָתִי כִּי אֵין אֱלֹהִים בְּכָל-הָאָרֶץ כִּי אִם-בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה קַח-
נָא בְרֵכָה מֵאֵת עַבְדְּךָ (מלכים ב, פרק ה', פסוקים א-טו).

סגלה לכאב רגלים

מובא בספר "מדרש פנחס" לרבי פנחס מקוריץ זיע"א (דף ל"ח ע"א אות י"ג)
שאם נופל האדם באמונתו בא לידי כאב רגלים, כי כמו שהרגלים
מעמידין את הגוף כן האמונה מעמידה את האדם על עמודו, והמתחזק
באמונה מביא רפואה לרגליו.

וכן מצינו ביעקב אבינו כשהמלאך - שרו של עשו נאבק עמו, שם נאמר:
"ותקע כף-ירך יעקב בהאבקו עמו" - נהיה יעקב צולע על ירכו, וכמוכא
בחז"ל שהיתה זו מלחמה בין הקדשה - יעקב ובין הסטי"א - עשו, והנה
קם בבקר ונתרפא מצליעתו - וכנאמר ויבא יעקב שלם, ודרשו חז"ל
שנתרפא מצליעתו. וסמך לדבר מהנאמר (תקונים סו ע"א) "שקר אין לו
רגלים", כלומר שקר - שהוא הפך האמונה שהיא אמת - אין לו רגלים,
שכן הסמכין והרגליו דקשוט הם האמונה וכנאמר "שפת-אמת תכון
לעד" (משלי יב, יט)

ויאמר באמונה ובטחון בה' שירפאו ברגליו הפסוקים שנאמרו לגבי יעקב
אבינו שנתרפא ברגליו:

ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר. וירא כי
לא יכל לו ויגע בכף-ירכו ותקע כף-ירך יעקב בהאבקו עמו.
ויאמר שלחני כי עליה השחר ויאמר לא אשליחך כי אם-
ברכתני. ויאמר אליו מה-שמך ויאמר יעקב. ויאמר לא יעקב
יאמר עוד שמך כי אם-ישראל כי-שרית עם-אלהים ועם-
אנשים ותוכל. וישאל יעקב ויאמר הגידה-נא שמך ויאמר

לָמָּה זֶה תִּשְׁאַל לְשָׁמַי וַיִּבְרָךְ אֶתְּךָ שָׁם. וַיִּקְרָא יַעֲקֹב שֵׁם
הַמָּקוֹם פְּנִיָּאל כִּי-רָאִיתִי אֱלֹהִים פָּנִים אֶל-פָּנִים וַתִּנָּצַל נַפְשִׁי.
(בראשית לב, כד-לא).

וְעוֹד יֹאמֶר פְּסוּקִים אֵלָיו (דברי הימים ב, טז, יב) לְגַבִּי אָסָא מָלְךְ יְהוּדָה שָׁחָלָה
בְּרַגְלָיו, וְדָרַשׁ רַק בְּרוּפָאִים וְלֹא בַּה' וַיִּמָּת בְּחָלְיוֹ, וְכִנְאַמֶּר שָׁם :

וַיִּחָלָא אָסָא... בְּרַגְלָיו עַד-לְמַעְלָה חָלְיוֹ וְגַם-בְּחָלְיוֹ לֹא-דָרַשׁ
אֶת-ה' כִּי בְּרוּפָאִים...

אוּלָם הַדּוֹרֵשׁ בַּה' יִחְלִים וַיִּרְפָּא לוֹ.

סגלה שלא יתיאש החולה בחליו

יִזְכֹּר מַעֲשֵׂה חִזְקִיָּהוּ הַמְּלֶכֶךְ, שֶׁבָּא אֵלָיו הַנְּבִיא יִשְׁעִיָּה בְּנִבְוָאָה מֵה', שְׁמוֹת
יָמוֹת וְלֹא יִחְיֶה וְכִנְאַמֶּר (ישעיה לח, א-ה) : בְּיָמַי הָיָה חֲלָה חִזְקִיָּהוּ לְמוֹת
וַיָּבֹא אֵלָיו יִשְׁעִיָּהוּ בֶן-אֲמוּץ הַנְּבִיא וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה-אָמַר ה' צוּ לְבִיתְךָ כִּי
מֵת אַתָּה וְלֹא תִחְיֶה.

וְעַם כָּל זֶה לֹא נִתְיָאֵשׁ חִזְקִיָּהוּ מִן הַרְחָמִים, וּבִקֵּשׁ רַחֲמִים וְנִתְרַפָּא, וְלָכֵן
יֹאמֶר פְּסוּקִים דְּלִהְלֵן בְּכֹנֶנָה וּבְאַמוּנָה בַּה' רוּפָא חוּלֵי עַמּוֹ וְשָׂרְאֵל שְׂאֵף
שְׁהִיְתָה נְבוּאָה מֵה' שְׁיָמוֹת חִזְקִיָּה, בְּכַח הַתְּפִלָּה הַפֶּךָ הַגְּזָרָה, וְנוֹסְפוּ לוֹ
עוֹד חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה, וְכַמוּבָא בַּחֲזוֹ"ל כֶּךָ אָמַר לוֹ חִזְקִיָּה לִישְׁעִיָּהוּ : כִּלְא
(פְּנִים וְחֻבָּא) נְבוּאָתְךָ וְצֵא, כֶּךָ מְקַבְּלֵנִי מִבֵּית אָבִי אָבָא, אֲפֹלוּ חֶרֶב חֲדָה מִנְחַת
עַל צְנֹאָרוֹ שֶׁל אָדָם אֵל יִתְיָאֵשׁ מִן הַרְחָמִים.

וְאֵלּוּ הֵם הַפְּסוּקִים :

"וַיִּסַּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל-הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל-ה'. וַיֹּאמֶר אָנָּה ה'
זָכֹר-נָא אֶת אֲשֶׁר הִתְחַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ בְּאַמְתָּ וּבִלְבַב שְׁלֵם וְהַטּוֹב
בְּעֵינֶיךָ עֲשִׂיתִי וַיִּבְרַךְ חִזְקִיָּהוּ בְּכִי גְדוֹל. וַיְהִי דְבַר-ה' אֶל-
יִשְׁעִיָּהוּ לֵאמֹר. הֲלוֹךְ וְאָמַרְתָּ אֶל-חִזְקִיָּהוּ כֹה-אָמַר ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ

דוד אביך שמעתי את-תפלתך ראיתי את-דמעתך הנני יוסף
על-ימיה חמש עשרה שנה.

סגלה לכבוד פה ומגמגם

ראשית יתחזק בדבר ה' למשה כשטען: כבוד פה וכבוד לשון אנכי, וענהו
ה': מי שם פה לאדם או מי-ישום אלים או חרש או פקח או עור הלא אנכי
ה', ובא ה' לומר לו בזה, אם תתפלל לפני ותבקש על כבודות פיה מיד אענך
[שכן פיי הרמב"ן מדוע באמת לא רפאהו ה' למשה? מפני שלא בקש הוא על עצמו].

ויאמר פסוקים אלו בכונה ובאמונה בה' שבידו למהר לשון האדם לדבר
במרוצה ובחטוף האותיות:

"ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך" (תהלים נא, יז)

ויאמר משה אל-ה' בי ה' לא איש דברים אנכי גם מתמול גם
משלשם גם מאז דברך אל-עבדך כי כבוד-פה וכבוד לשון אנכי.
ויאמר ה' אליו מי שם פה לאדם או מי-ישום אלים או חרש
או פקח או עור הלא אנכי ה'. ועתה לדך ואנכי אהיה עם-פיה
והוריתך אשר תדבר" (שמות ד, פסוקים י-יב).

ועוד יתחזק מהמעשה המובא בגמרא (חגיגה ג' ע"א) ויאמרו בפיו:

מעשה בשני אלמים שהיו דרים בשכונתו של רבנו הק',
שלעולם כאשר היה רבנו הק' נכנס לבית המדרש היו עולים
המה ויושבים לפניו ונדים לו בראשם כאלו ומבינים דברי
התורה שאמר, וכן היו מנענעים בשפתותיהם כשהיו יושבים
לפניו, בקש עליהם רבנו הק' רחמים והתרפאו מאלמם,
ונמצא שהיו בקיאים ויודעים הלכות, וספרא וספרי, וכל
התלמוד.

וּבְכֹן יִתְבּוֹנֵן הַמְּגַמֵּם וְכִבֵּד פָּה, אִם אֵלֶם יֵשׁ בְּכַחוֹ יִתְבַּרְךָ לְרַפְּאֵת עֲאֲכוּ"כ
מְגַמֵּם שְׂיֵשׁ בְּזֶה פְּחוֹת נֶס.

וְעוֹד יֹאמֵר בְּפִיו הַמַּעֲשֵׂה הַמּוֹבָא בִּירוּשָׁלַיִם (תענית פ"א):

מַעֲשֵׂה בְּאָדָם אֶחָד שֶׁהָיָה מְגַמֵּם בְּלִשׁוֹנוֹ, בָּא לְפָנַי רַבִּי יוֹחָנָן,
וְשָׁלְחוֹ לְגַבִּי רַבִּי חֲנִינָא, אָמַר לוֹ, לֵךְ תִּתְחַרֵּט וְעֲשֵׂה תְּשׁוּבָה עַל
מַה שֶׁחֲטָאתָ בְּלִשׁוֹנְךָ וְעַסַּק בִּתְוֵרָה שְׁכַתּוֹב בָּהּ (משלי טו): מְרַפָּא
לְשׁוֹן עֵץ חַיִּים.

וְיִתְחַזֵּק בְּאַמוּנָה שְׂאִין מַעֲצוֹר לֵהוּ מְלֵהוּשִׁיעַ וְיִבְטַח בּוֹ - וְיִתְרַפָּא.

סגלה לאשה שנחסר לה חלב להניק בנה

תִּקְרָא הַמַּעֲשֵׂה הַמּוֹבָא בְּגִמְרָא (מסכת שבת נג ע"ב) בְּעֵנְיָן זֶה וְיִתְחַזֵּק בְּאַמוּנָה
שְׂיִתֵּן ה' לָהּ חֵלֶב בְּשִׁפְעָה. וְזֶהוּ הַמַּעֲשֵׂה שֶׁתִּקְרָא בְּאַמוּנָה וְיִבְטַח בָּהּ:

מַעֲשֵׂה בְּאֶחָד שֶׁמֵּתָה אִשְׁתּוֹ וְהִנִּיחָה לוֹ בֶּן לִינֵק, וְלֹא הָיָה לוֹ
שֶׁכֶר מִיִּנְקָת לֵתָן, וְנַעֲשֶׂה לוֹ נֶס וְנִפְתָּחוּ לוֹ דְּדִין וְהִנִּיק אֶת בְּנוֹ,
וְעוֹד אֵיתָא בְּמִדְרָשׁ (ב"ר פ"ל): מְרַדְּכִי שְׂגַדְל לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה כִּי
אִין לָהּ אָב וְאִם, וּפְעַם לֹא הָיָה מִיִּנְקָת לְהִינִיקָה, וְהִנִּיקָה
הוּא מִחֻלְבוֹ שְׁלוֹ, וְכִלְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה (שבת) ר"ש בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר:
"חֵלֶב הַזָּכָר טְהוֹר".

וּבְכֹן יִתְבּוֹנֵן אִם מְזָכָר יֵשׁ בִּיכְלֵת ה' לְהוֹצִיא חֵלֶב עֲאֲכוּ"כ שֶׁבְּדָרְךָ טָבַע -
מֵאִשָּׁה יוֹצִיא אִם תִּתְפַּלֵּל לֵהוּ וְיִתְחַזֵּק בְּאַמוּנָתָה.

וְעוֹד תִּזְכֹּר נְסִי מְצָרִים שֶׁהוֹצִיא הַקָּב"ה לְתִינּוּקוֹת שֶׁחֲבִיאוּ בְּנֵי בִּשְׂדוֹת
מִפְּנֵי הַמְּצָרִים - דְּבִשׁ וְחֵלֶב מְסָלַע כְּמוֹבָא בְּמִדְרָשׁ (ילקוט שמעני סו, ועוד שמו"ר
פ"א ועוד סוטה י"א) וְתִקְרָא מִדְרָשׁ זֶה בְּהִתְלַהְבוֹת וּבְכֹנְנָה:

וְיִהִי מֵהַיּוֹם הַזֶּה וְהִלָּאָה בְּעֵת לְדַת נְשֵׁי יִשְׂרָאֵל, וְתִצְאָנָה
הַנְּשִׂים לְשָׂדֵה לְדַת שְׂמָה, וְתִלְדָּנָה בְּשָׂדֵה, וְתִעֲזֹבְנָה אֶת
יְלָדֵיהֶן הַיְלּוּדִים לָהֶם שֶׁעַל פְּנֵי הַשָּׂדֵה, וְיִשׁוּבוּ אֶל בְּתֵיהֶם

מפני הגזרה, והקב"ה אשר נשבע לאבותיהם להרבותם, שלח להם מלאך ממשרתיו אשר בשמים לרחצם לאלו התינוקות שנולדו והשלוכו בשדה, ולסוף אותם ולמשחם בשמן, ולהחם להם, ונתן הבורא ביד אותו מלאך שתי חלקי אבנים, מן האחת היו התינוקות יונקים חלב, ומן השנית דבש, וגם שערות ראשם היה מגדל עד שיכסו עד ברפיהם למען יתפסו ויחם להם, וכך היה שומרם עד שגדלו ובאו לחיק הוריהם.

סגלה לפיכך מהמות

לפיוחד מהמות מאיזה סבה שהיא, ידע שגם אם נגזרה גזרה הקב"ה מבטלה בכת התפלה, שכן מצינו בחזקיה שבא לו ישעיה בנבואה שימות, וכשהסב פניו אל הקיר והתפלל מקירות לבו הוסיף לו ה' חמש עשרה שנים.

ועוד יקרא מעשה דלהלן המובא בגמרא (ירושלמי ר"ה פ"ב) ויתבונן היאך הקב"ה מאריך חיים גם לאחר הגזרה:

רב כהנא היה מאריך בתפלתו, ועמד אחורי רבי חייא, והמתין לו רבי חייא עד שיסיים תפלתו, ואמר לו רבי חייא מדוע הנך מאריך כל כך בתפלתך. השיב לו רב כהנא, אני מבית עלי שנאמר עליהם (שמואל א' ב'): "מרבית ביתך ימותו אנשים" כלומר שנתקללו למות צעירים, ודרשו חז"ל מהפסוק (שמואל א, ג): אם-יתכפר עון בית-עלי בזבח ובמנחה עד-עולם, בזבח ובמנחה אינו מתכפר לו, אבל מתכפר לו בתפלה, ולכך מאריך אני בתפלה, וכששמע זאת רבי חייא התפלל על רב כהנא שיאריך ימים, וזכה לשיבה טובה עד שנעשו צפרניו אדמים כצפרני התינוק.

ועוד יקרא מעשה הבא מענין הנזכר המובא בגמרא (ר"ה יח):

משפחה אחת הייתה בירושלים שהיו מתים בני שמונה עשרה שנה, ובאו והודיעו לרבי יוחנן בן זפאי, אמר להם שמא מבית עלי אתם שנאמר בהם: "מרבית ביתך ימותו אנשים", - לכו ועסקו בתורה וחי, ועסקו בתורה וחי, והיו קוראין אותם משפחת רבי יוחנן על שם רבי יוחנן בן זפאי.

ובכך שיתחזק האמונה בלבבו וישליך עצמו על ה' ורחמיו - יוסר מר המות ממנו.

סגלה ליושב בבית הכלא

יתחזק לסבל באמונה את אשר נגזר עליו, וידע שכל אשר נגזר עליו מלמטה זהו כפי אשר נגזר מלמעלה, שכן לב מלכים ושרים בידי ה', ויפגע לגזרת ה' ולא יתמרד בכח נגד גזרת ה'. וככל שיתחזק באמונה יתן ה' חנו בעיני סוהריו, ובעיני כל האסירים היושבים עמו, וכמו שארע ליוסף הצדיק שישב בבית הסהר י"ב שנה, ובמשך אותם שנים החזיק בתמדתו בה' ולא יז בטחונו מה' כל משך ישיבתו, ובגלל כן הצליח שם בכל.

וכשיתחזק באמונה וימתין בסבלנות לישועת ה', תבוא לו ישועה פתאם ממקום בלתי צפוי כלל, וכמו שארע ליוסף שהריצוהו מן הבור בדרך פלא זה שהביא הקב"ה חלום מטריד לפרעה ופתר לו יוסף חלומו.

וכמו כן אברהם אבינו ישב בבית כלא עשר שנים, על אשר לחם עם נמרוד שהיה ממריד לע"ז ולחם עמו אברהם לפרסם האמונה, והשליכו נמרוד בבית הסהר ומובא בספר "שבט מוסר" מענין תולדות אברהם בזה שפאשר נתנו נמרוד בבית הסהר, התפלל אברהם לה' שיצילהו ושלח לו המלאך גבריאל והביא לו לשם מים וכל מיני מאכלים טובים, ולא יכל לו נמרוד בכל מיני אפנים שרצה לאבדו.

וכמו כן יזכר בליעת הדג שבלע ליונה הנביא, והיה שם פלוא במעי הדג שלשה ימים ושלשה לילות, ומשם קרא לשם והצילו.

לכן זה הנאסר בבית כלאו, ידע שכך גזרת ה' עליו, וגם פאשר נדמה לו שהענישוהו שלא בצדק, אמנם זהו בצדק מצד גזרת ה', וכשיקבל זאת בסבלנות ובאמונה ימתק הדין מעליו, ועוד לפחות באמונה זו יהא שרוי

בְּבֵית מַאֲסָרוֹ בְּמִנוּחָה וְרַגַע וְלֹא בְכַעַס וְרָגֶז, וַיִּרְאֶה נֶס וּפְלֵא בְּהַצְלָתוֹ
הַפְּתֹאוּמִית.

וּלְכַדָּה זֶה הַיּוֹשֵׁב בְּבֵית הַכְּלָא יֹאמֶר פְּסוּקִים דְּלִהְלֹן בְּכּוֹנֵה בְּאִמוּנָה וּבִטְחוֹן
בְּה' שְׂיוֹשִׁיעוֹ וַיִּרְגִיעוֹ בְּבֵית כְּלָאוֹ, וְכֵן שְׂיוֹצִיאָנוּ בְּמַהְרָה. וְאֵלוֹ הַפְּסוּקִים :

(בראשית לט, כא) : וַיְהִי ה' אֶת-יוֹסֵף וַיֵּט אֵלָיו חֶסֶד וַיִּתֵּן חֲנוּ בְּעֵינָיו
שֶׁר בֵּית-הַסֵּהר. וַיִּתֵּן שֶׁר בֵּית-הַסֵּהר בֶּן-דָּוִד-יוֹסֵף אֶת כָּל-
הָאֲסִירִים אֲשֶׁר בְּבֵית הַסֵּהר וְאֶת כָּל-אֲשֶׁר לְעִשִׂים שָׁם הוּא הָיָה
לְעֹשֶׂה, אִין שֶׁר בֵּית-הַסֵּהר רָאָה אֶת-כָּל-מְאוּמָה בְּיָדוֹ בְּאֲשֶׁר ה'
אֶתוֹ וְאֲשֶׁר-הוּא עֹשֶׂה ה' מִצְלִיחַ.

וְעוֹד יֹאמֶר (שם, מא, פסוק יד) :

"וַיִּשְׁלַח פְּרַעָה וַיִּקְרָא אֶת-יוֹסֵף וַיְרִיצֵהוּ מִן-הַבּוֹר וַיִּגְלַח
וַיַּחְלֹף שְׂמֹלֶתוֹ וַיָּבֵא אֶל-פְּרַעָה".

וְעוֹד יֹאמֶר שָׁם פְּסוּקִים מ-מד :

"אֶתְּהָ תִּהְיֶה עַל-בֵּיתִי וְעַל-פִּיךָ יִשְׁק כָּל-עַמִּי רַק הַכֶּסֶף אֲגַדֵּל
מִמֶּךָ. וַיֹּאמֶר פְּרַעָה אֶל-יוֹסֵף רְאֵה נִתְתִּי אֶתְּךָ עַל כָּל-אֶרֶץ
מִצְרָיִם. וַיִּסֹּר פְּרַעָה אֶת-טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתֵּן אֶתְּהָ עַל-יָד
יוֹסֵף וַיִּלְבֹּשׂ אֹתוֹ בְּגָדֵי-שֵׁשׁ וַיִּשֶׂם רֶבֶד הַזָּהָב עַל-צְנֹאוֹרוֹ. וַיַּרְכֹּב
אֹתוֹ בְּמַרְכָּבַת הַמִּשְׁנָה אֲשֶׁר-לוֹ וַיִּקְרָאוּ לִפְנֵי אֲבִירָד וְנִתְּנוּ אֹתוֹ
עַל כָּל-אֶרֶץ מִצְרָיִם. וַיֹּאמֶר פְּרַעָה אֶל-יוֹסֵף אֲנִי פְּרַעָה
וּבְלַעְדִּיךָ לֹא-יָרִים אִישׁ אֶת-יָדוֹ וְאֶת-רַגְלוֹ בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרָיִם".

וְעוֹד יֹאמֶר פְּסוּקִים בְּנְבִיא "יוֹנָה", פָּרָק ב' פְּסוּקִים א-יא :

"וַיִּמֶן ה' דָּג גָּדוֹל לְבַלְעַ אֶת-יוֹנָה וַיְהִי יוֹנָה בְּמַעֵי הַדָּג שְׁלֹשָׁה
יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לַיְלוֹת. וַיִּתְּפֹלֵל יוֹנָה אֶל-ה' אֱלֹהֵי מִצְרָיִם מִמַּעַי הַדָּגָה.
וַיֹּאמֶר קְרָאתִי מִצְרָה לִי אֶל-ה' וַיַּעֲנֵנִי מִבְּטֹן שְׂאוֹל שְׂוַעֲתִי
שָׁמַעְתָּ קוֹלִי. וַתִּשְׁלִיכֵנִי מִצוּלָה בְּלִבְבַּי יָמִים וַנְהַר יִסְבְּבֵנִי כָּל-
מִשְׁבְּרֵיךָ וְגַלְיָד עָלַי עָבְרוּ. וְאֲנִי אֶמְרָתִי נִגְרַשְׁתִּי מִנְּגֹד עֵינֶיךָ אִף
אוֹסִיף לְהַבִּיט אֶל-הַיָּם וְאֶל-הַיָּם הַיָּם אֶפְפוּנֵי מִיָּם עַד-נֶפֶשׁ תְּהוֹם
יִסְבְּבֵנִי סוּף חֲבוּשׁ לְרֹאשִׁי. לְקַצְבֵי הָרִים יִרְדְּתִי הָאֶרֶץ בְּרַחֲמֶיהָ
בְּעַדִּי לְעוֹלָם וַתַּעַל מִשְׁחַת חַיִּי ה' אֱלֹהֵי. בְּהַתְּעַטֹּף עָלַי נִפְשִׁי
אֶת-ה' זָכַרְתִּי וַתִּבּוֹא אֵלַיךָ תִּפְלֹתִי אֶל-הַיָּם הַיָּם אֶל-הַיָּם אֶל-הַיָּם אֶל-הַיָּם
הַבְּלִי-שׁוּא חֶסֶדְּךָ יַעֲזֹבוּ. וְאֲנִי בְּקוֹל תְּוֹדָה אֲזַבְּחָה-לְךָ אֲשֶׁר

נדרתי אשלמה ישועתה לה'. ויאמר ה' לדג ויקא את-יונה
אל-היבשה".

סגלה לקנית או מכירת דירה

נאמין שקנית או מכירת דירה הוא דומה לענין זיוג, דכשם שמכריזין
אשה פלונית לפלוני כך מכריזין בית פלוני לפלוני כמובא בחז"ל (סוטה ב'
ע"א), ויתחזק באמונה שכל העכובים המה לנסיון, לנסותו היאך יקבל
סבל זה באהבה, וידע שאין מעצור לה' מלהושיעו ולהביא לו קונה
לדירתו שתמצא הדירה חן בעיניו, שכן זה אשר נגזר עליו ליקח בית זה -
מיד יעשה ה' שתמצא הדירה חן בעיניו ויראה רק הטוב שבה ויתעלם
מהמומין שבה ויקחנה, וכן כאשר יגיע הזמן שימצא הוא דירה לקנותה
מיד ימצא לו ה' דירה שתמצא חן בעיניו, אלא שהעכבה לטובה ליסרו
ולנסותו, וכשיאמין שהכל מאת ה' ויבטח בו ימשיך עליו חסד ויזרו
ישועתו.

וכמו שכן רואים אנו בעינינו שכל המתעכבים - לבסוף מוכרים וקונים,
כך שכל העכבה לטובה.

ואם נתברר לו שאחרים הקדימוהו וקנו דירה שלדעתו היתה מתאימה
לו, לא יצטער כלל, ונאמין שאין חפץ ה' שתהא דירה זו מגיעה לו, שכן
אלו היתה חפץ ה' בדירה זו שתהא מגעת לו - לא היתה שום אדם בעולם
יכול לסלה, שכן אין אדם נוגע במוכן לחברו במאומה.

וכשכך נאמין יקבל במהרה את הטוב באמת עבורו.

ושמעתי לפני שנים בשם אדם גדול בתורה ובחסידות זצ"ל, שאמר
שהסבה שישנם היום קשיים גדולים בדירות כמצוי בקמינו וביותר בארץ
ישראל, הוא מפני שביהמ"ק חרב, והשכינה הקי' ללא בית, אזי קדי
שנתעורר לזכר בצערה סובלים גם אנו באותו סבל, ודיו לעבד להיות
קרבו, לכן כשסובל מענין קנית או מכירת או השכרת בית, יזכר שהשכינה
כמו כן ללא בית וישתף עצמו בצערה, ואז יזכה לנחמה פרתא שימצא
ביתו כרצונו.

ועוד יחזק אמונתו בה' שבידו להמציא לכל בריה מחסה וצל מפני החמה ומפני הגשמים, וביותר שכן המציא לעם ישראל במדבר ענני כבוד להצילם משרב וגשם,

ויאמר פסוקים דלהלן בהתבוננות ובאמונה ויתפלל לה' שיעזרו אחר שבידו ית' אין מעצור מלהושיעו כרגע:

"בסכת תשב שבעת ימים כל-האזרח בישראל ישבו בסכת. למען ידעו דרתיכם כי בסכות הושבתי את-בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים" (ויקרא כג, מב-מג).

"וימן ה'-אלקים קיקיון ויעל מעל ליונה להיות צל על-ראשו להציל לו מרעתו וישמח יונה על-הקיקיון שמחה גדולה" (יונה ד, ו).

"גם צפור מצאה בית ודרור קן לה" (תהלים פד, ד).

"ישבעו עצי ה' ארזי לבנון אשר נטע. אשר-שם צפרים יקננו חסידה ברושים ביתה. הרים הגבהים ליעלים סלעים מחסה לשפנים". (תהלים קד, טז-יח).

"מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל".

סגלה למי שיצא בנו לתרבות רעה

לצערנו נתקיימה בימינו הקללה הנוראה של עקבות משיחא חצפא יסגי, בן קם באביו, בת קמה באמה, אויבי איש אנשי ביתו, ורבים וטובים יוצאים מבניהם או מבנותיהם לתרבות רעה.

חיבים האב והאם להאמין שזו גזרה שנגזרה מאת ה', ומחובתם רק לקרב את הבן והבת, ולא לבא עליהם בריתחא וכעס, וברב המקרים הפעם והריתחא שלנו על בנינו ובנותינו הוא מפני הכבוד האישי,

הַמְשַׁפְּחָתִי, הַקְהֵלְתִּי, הַסְבִּיבְתִּי וְכִיּוֹצֵא, וּבּוֹדָאֵי שְׂאִין הוֹגֵן שְׁבִשֵׁל כָּדָּ
נְקוּם לְהִלְחֹץ וְלִלְחֹץ מִה שְׁבִרָב הַמְקָרִים הַתּוֹצְאוֹת שֶׁל הַלְחֹץ הַפּוֹכוֹת
לְגַמְרִי, וְהַמְצָב נְהִיָה גְרוּעַ יוֹתֵר.

עֲלִינוּ לִיקַח זֹאת בְּאַמוּנָה, וּלְרַחֵם עֲלֵיהֶם שְׁכֹן בְּצַעֲרוֹתֶם קִדְם שְׁנַפְקָחוּ
עֵינֵיהֶם לְדַעַת טוֹב וְרַע כָּבֵר נָפַל עֲלֵיהֶם רְגִזוּ שֶׁל שְׁטוֹן לְהַפִּילֵם בֵּין צַפְרָנָיו,
וּמֵה יַעֲשֶׂה הַבֵּן וְלֹא יִחָטֵא, עֲלִינוּ לֹא לְהַאֲשִׁים עֲצָמָנוּ וְלֹא לְהַאֲשִׁים אוֹתָם,
רַק לְקַרְבָּם בְּנֵעַם עַד כַּמָּה שְׁאֵפְשֵׁר, וְלִתֵּן לָהֶם חֵם וְאַהֲבָה וּבְכָד יִתְבַּיְשׁוּ
לַעֲשׂוֹת כְּכֹל הָעוֹלָה עַל רוּחָם.

וּבַעֲקָר יֵשׁ לָנוּ לְהַתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם מְקִירוֹת לְבָנוּ שְׁיָשִׁיב ה' אֱלֹוֵי אֶת לִבָּם
הַתּוֹעָה וַיִּחַדֵּשׁ בְּקַרְבָּם רוּחַ נְכוֹנָה לְעַבְדּוֹ, וְזוֹ צְרִיכָה לְהִיּוֹת גִּישַׁת הַמְאָמִין
לְתוֹפְעָה זוֹ, וּבְכָד יְהֵא רְגוּעַ וְשָׁלוֹ וַיִּרְאֶה לְפִתְרַת בְּעִיָה זוֹ כְּכֹל בְּעִיָה רוּחֵנִית
אַחֲרֵת שְׂאִינָה נִפְתָּרֵת בְּזַעַם וּבְכַעַס וְעַצְבָּנוֹת, אֲלֵא בְּאַמוּנָה וּבְסִבְלָנוֹת.

וְרוּאִים בְּחוּשׁ שֶׁזוֹ גִזְרַת שְׁמַיִם וְאִין יַד אָדָם אֲשֶׁמָּה בְּדָבָר, שְׁכֹן הֵנָּה טוֹבִים
וְצַדִּיקִים יוֹצְאִים מִבְּתֵיהֶם בְּנִים וּבָנוֹת לְתַרְבּוֹת רְעָה, וְכִי טוֹבִים אֵלֶּה
מַחֲזִיקָה שְׂרָאָה בְרוּה"ק שְׁבָנָיו יִהְיוּ רְשָׁעִים, הֲרִי שְׁנַגְזֵר הַדָּבָר מֵרֵאשׁ, וְכִי
טוֹבִים אֵלֶּה מֵרְבָּקָה שְׁמֵרֵאשׁ הוֹגֵד לָהּ שְׁנֵי גוֹיִים בְּבִטְנָהּ וְכִיּוֹצֵא, הַמְאָמִין
בְּה' בְּאַמֶּת, יִדַּע, אִין דְּרָפָה שֶׁל תּוֹרָה אֲלֵא בְּנֵעַם, וּלְכָד עֲלִינוּ לְסַלֵּק אֶת
נְגִיעוֹתֵינוּ הָאִישִׁיּוֹת וְלַעֲבֹד עִם בְּנֵינוּ וּבָנוֹתֵינוּ בְּדַרְכֵי נֵעַם שְׁכֹן אִין דְּרָד
אַחֲרֵת, וּמִתּוֹד אַמוּנָה, כְּנִיעָה, וּתְפִלָּה נְצִלִיחַ לְהַשִּׁיבָם, שְׁכֹן רְבוֹת פְּעָמִים
נִגְזֵר עֲלֵינוּ זֹאת דְּוִקָא כְּדִי שְׁנַפְנֵעַ לְה', אֲזִי בְּהַכְנָעָה אֲמִתִּית נַעֲשֶׂה אֶת
הַמְטָל עֲלֵינוּ, וְאֲזִי יִרְחַם ה' וַיַּעֲשֶׂה אֶת שְׁלוֹ לְהַשִּׁיב לִבָּם אֱלֹוֵי.

וַיֹּאמֶר פְּסוּקִים דְּלֵהֲלֹן הַמְחִזְקִים שְׂאִין לְהַתִּיאֵשׁ וְעַתִּידִין הַבְּנִים לְחֹזֵר
בְּתַשׁוּבָה, וַיֹּאמְרִם בְּשִׂמְחָה וּבְאַמוּנָה וּבְתַקְוָה שְׁיָשִׁיב ה' לִבָּם בְּתַשׁוּבָה
בְּמַהֲרָה :

"קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַמְרוּרִים רָחַל מִבְּכָה עַל-בְּנֵיהָ
מֵאַנְהָ לְהַנְחִים עַל-בְּנֵיהָ כִּי אֵינָנוּ. כֹּה אָמַר ה' מִנְעִי קוֹלְךָ מִבְּכִי
וְעֵינַיִךָ מִדַּמְעָה כִּי יֵשׁ שְׂכָר לַפְּעֻלְתֶּךָ נֶאֱס-ה' וְשָׁבוּ מֵאֶרֶץ
אוֹיֵב". (ירמיהו לא, יד-טו).

"הֵנָּה אֲנֹכִי שִׁלַּח לָכֶם אֶת אֱלֹוֹהֵי הַנְּבִיא לְפָנַי בּוֹא יוֹם ה' הַגָּדוֹל
וְהַנּוֹרָא. וְהַשִּׁיב לִב-אֲבוֹת עַל-בְּנִים וְלִב בְּנִים עַל-אֲבוֹתָם".
(מלאכי ג', כג-כד).

"הֵנָּה יָמִים בָּאִים נֶאֱס ה' וְהַשְׁלַחְתִּי רָעַב בְּאֶרֶץ לֹא רָעַב לְלֶחֶם
וְלֹא צָמָא לַמַּיִם כִּי אֵס לְשִׁמְעַת אֶת דְּבַרִּי ה'" (עמוס ח, יא).

”מִהָרֹבַע בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִהָרְסִידִים וּמִחֲרֻבֵי־מִצְרָיִם יֵצְאוּ. שְׂאֵי־סָבִיב עֵינֶיךָ
וְרָאִי כָּל־מַעֲשֵׂי־יְהוָה וְכִי־תִּבְרָא בְּאֵי־לֶךְ חֵי־אֲנִי נְאֻם־ה' כִּי כָּל־מַעֲשֵׂי תִּלְבְּשִׁי
וְתִקְשְׁרִים כַּכֶּלֶח” (ישעיה מט יז-יח).

”וְאָמַרְתָּ בְּלִבְבְּךָ מִי יֵלֵד־לִי אֶת־אֱלֹהִים וְאֲנִי שְׂכֹלֶה וְגִלְמוּדָה
גְּלָה וְסוּרָה וְאֱלֹהִים מִי גִדַּל הֵן אֲנִי נִשְׁאַרְתִּי לְבִדִּי אֱלֹהִים אֵיפֹה
(מְאִיפֹה) הִם” (ישעיה מט כא).

”כֹּה־אָמַר ה' הִנֵּה אֲשָׂא אֶל־גּוֹיִם יָדַי וְאֶל־עַמִּים אֲרִים נְסִי
וְהִבִּיאוּ בְנֵיךָ בְּחָצוֹן וּבְנִתְיָךְ עַל־כַּתְּף תִּנְשָׂאנָה” (שם כב).

”וְחָשַׁב מִחֲשָׁבוֹת לְבַלְתִּי יָדַח מִמֶּנּוּ נִדְח” (שמואל ב, יד, יז).

וְיִקְרָא בְּכֹנֶה שְׁלָמָה דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַ”אֹר הַחַיִּים”
הַקְּדוּשׁ:

”וְהִגַּם שְׁפִירֵעַ אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי אֶף יִצְרִיחַ נַפְשׁוֹ סוּף כָּל סוּף
יִחְזֹר לְשָׂרְשׁוֹ” (אוה”ח הק' פנחס כה, יד).

סגלה לחלי המדבק ולמגפה

בְּסִפּוּר שׁוֹמֵר אֲמוּנָתוֹ (במהדורה החדשה עמ' רס"ד) הִבִּיא בְּשֵׁם הָאָרִיז״ל, שְׂפָאָשׁוּר
יֵשׁ ח״ו דְּבַר בְּעִיר - אֵין יָכוֹל לְשַׁלֵּט רַק בְּאֵלוֹ שְׂיֵשׁ לָהֶם פְּחַד, אֲבָל בְּאֵלוֹ
שְׂמֵתִחֲזָקִים בְּלִבָּם בְּבִטְחוֹנָם בְּה' וּמִתְגַּבְּרִים עַל הַפְּחַד, אֵין שׁוֹם דְּבַר רַע
יָכוֹל לְשַׁלֵּט בָּהֶם, וְעוֹד הִבִּיא שֵׁם בְּשֵׁם סִפּוּר ”תּוֹרַת נֶתָן” (פּרשׁת ”וּיַחֲיִי” וז״ל:

וּלְכֹךְ צָרִיךְ גַּם כֵּן לְזַהֵר שֶׁלֹּא לְהִתְיַרָא בְּשַׁעַת הַדְּבָר וְהַמְּגַפָּה רַח״ל מִס״מ
וְחִילוּתָיו, אֲלֹא לְהִתְפַּלֵּל לָהּ וְהוּא יַעֲנֵם, כִּי הַמִּתְיַרָא מִלְּפָנָיו, הוּא נוֹתֵן לוֹ
כַּח וְגִבּוּרָה לְהִתְגַּבֵּר בַּמְּגַפָּה בַּר מִיּוֹן, אֲלֹא ”חֲבִי כְּמַעֲט־רַגַע עַד־יַעֲבֹר־
זַעַם”, וְיַעֲסֹק תָּמִיד בַּתּוֹרָה וּבְמַעֲשֵׂה הַקְּטָרֶת וְיִתְבַּטֵּל מוֹתָנָא מַעֲלָמָא.

אם כן העצה להנצל ממגפה או מחליים המדבקים רח"ל להתחזק באמונה ובטחון שישנה השגחה פרטית על כל אחד ואחד ואין בני אדם מפקרים להמקרה והטבע חלילה ולא יפחד כלל, ובזה ישמר מן השמים לבל יוכלו לשלט עליו כחות המזיקין.

ועוד הביא שם שמקבל בשם הבעש"ט שבעת צרה ומצוקה גדולה יתחזק אדם בחזק בטחונו בה' ולא יעשה שום פעלה אחרת ואפלו לא תפלה, ויראה פלאות.

והכונה במה שאמר הבעש"ט שלא יעשה שום פעלה ואפלו לא תפלה הינו דוקא באותה שעה ממש של צרה - וכענין חרב חדה מנחת על צוארו של אדם - יתחזק בבטחון בה' ויועיל לו יותר מכל דבר ולא יוכלו לו, וכענין שנאמר גבי בני ישראל קדם נס קריעת ים סוף (שמות יד, טו) : "ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו". הרי שכאשר נמצא האדם ברגע המכריע את חייו, וכיוצא, העצה לכך הוא הבטחון בלבד, דהינו להשליך עצמו על ה' שיעשה לו רק את הטוב עבורו.

ועוד יתחזק ממפת הדבר שהיתה במצרים, ונאמר : וממקנה בניי לא מת אחד. וידון ק"ו בעצמו, אם בבהמות ישנה השגחה כ"כ פלאית להבדיל בין מקנה בניי לבין מקנה מצרים, עאכו"כ בבני האדם - שההשגחה עליהם הרבה יותר פרטית - בודאי ינצל מי שצריך להנצל, והסגלה להנצל היא כאמור הבטחון, דהינו זה גופא שמסלק האדם היראה ממנו ומשליך עצמו על ה', ויודע שאין מעצור לה' מלהושיע בכל מצב - ינצל.

ויקרא פסוקים דלהלן (במדבר, פרק יז, פסוקים ט-יג) האמורים לגבי קרח ועדתו שנספו במגפה והיתר נצולו, ויקרא מתוך אמונה חזקה בהשגחה הפרטית ויחזק בטחונו בו.

"וידבר ה' אל-משה לאמר. הרמו מתוך העדה הזאת ואכלה אתם כרגע ויפלו על-פניהם. ויאמר משה אל-אהרן קח את-המחתה ותן-עליה אש מעל המזבח ושים קטרת והולך מהרה אל-העדה וכפר עליהם כי-יצא הקצף מלפני ה' החל הנגף. ויקח אהרן כאשר דבר משה ונרץ אל-תוך הקהל והנה החל הנגף בעם ויתן את-הקטרת וכפר על-העם. ויעמד בין-המתים ובין החיים ותעצר המגפה. ויהיו המתים במגפה ארבעה עשר אלף ושבע מאות מלבד המתים על-דבר-קרח".

ועוד יקרא פסוקים דלהלן (שמות פרק ט', פסוקים א-ו) :

"ויאמר ה' אל-משה בא אל-פרעה ודברת אליו כה-אמר ה' אלקי העברים שלח את-עמי ויעבדני. כי אם-מאן אתה לשלח ועודך מחזיק בם. הנה יד-ה' הויה במקנך אשר בשדה

בסוסיים בחמרים בגמלים בבקר ובצאן דבר כבד מאד. והפלה ה' בין מקנה ישראל ובין מקנה מצרים ולא ימות מכל-לבני ישראל דבר. וישם ה' מועד לאמר מחר יעשה ה' הדבר הזה בארץ. ויעש ה' את-הדבר הזה ממחרת וימת כל מקנה מצרים וממקנה בני-ישראל לא-מת אחד".

ועוד יקרא שם (פרק ט, פסוקים כב-כו) :

"ויאמר ה' אל-משה נטה את-ידיך על-השמים ויהי ברד בכל-ארץ מצרים על-האדם ועל-הבהמה ועל כל-עשב השדה בארץ מצרים. ויט משה את-מטהו על-השמים וה' נתן קלת וברד ותהלך-אש ארצה וימטר ה' ברד על-ארץ מצרים. ויהי ברד ואש מתלקחת בתוך הברד כבד מאד אשר לא-היה כמוהו בכל-ארץ מצרים מאז היתה לגוי. ויך הברד בכל-ארץ מצרים את כל-אשר בשדה מאדם ועד-בהמה ואת כל-עשב השדה הכה הברד ואת-כל-עץ השדה שבר. רק בארץ גשן אשר-שם בני ישראל לא היה ברד".

סגלה לכשפים וקשרים

הסגלה הגדולה להנצל מכשפים או קשרים הנעשים לאדם הוא דוקא באם לא יירא ולא יחת מכוחות אלו כלל, ושלא ייחס להם שום התניחות של כחניות או של יכלת כל שהיא, וזה בכך שיחזק עצמו באמונה חזקה שאין עוד מלבדו כלל, ואפלו הכשפים וכל כחות הטמאה משעבדים לא-ל עליון וכל כחם הוא מפח הקדשה המחיה אותם, ואינם יכולים לפעל מאומה מבלי רצון ה', ובאם ינהג באפן שכזה זהו בטולם! ויתחזק מאד מדברי הגר"ח מוולוז'ין שניצטט אותם ויקראם מדי פעם בפעם ובודאי ינצל מכל פשוף וקשר וכיוצא, והנה לך דבריו :

"וזהו הענין שדדרשו ז"ל (חולין ז' ע"ב) על הפסוק : "כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו", אמר רבי חנינא אפלו כשפים, כי כל עניני פעלות הכשפים נמשך מכחות הטמאה של המרכבה הטמאה, והוא ענין של חכמת הפשוף שהיו הסנהדרין

צָרִיכִין לִידַע. הִינּוּ, חֲכָמַת שְׁמוֹת הַטְּמָאָה וַיִּדְעַת עֲנִינֵי כַחוֹת
הַמְרַכְבָּה הַטְּמָאָה בְּשִׁמוֹתֵיהֶם, שְׁעַל יָדָם יִפְעְלוּ בְעֲלֵי
הַכְּשׁוּפִים פְּעֻלוֹת וְעֲנִינִים מְשֻׁנִים כְּשִׁמְשׁוּבִיעִים כַחוֹת
הַטְּמָאָה, בְּבַחֲנֵת הַטּוֹב שְׁבוּ [וְהוּא הַקְּדוּשָׁה הַמְּחִיָּה לְכָל וְאִפְלוּ לְכַחוֹת
הַטְּמָאָה] זֶה הַגּוֹרֵם שְׁיִשְׁפִיעַ בְּתוֹכוֹ [בְּכַחוֹת הַטְּמָאָה] חֵיוֹת לַעֲשׂוֹת
נִפְלְאוֹת הַפֶּדָּה סֶדֶר כַחוֹת הַטְּבַעִיִים וְהַמְזֻלוֹת, שְׁעַל יָדֵי זֶה [שְׁיִשׁ
בְּכַחוֹת הַטְּמָאָה חֵיוֹת וְקִיּוּם מִכַּח הַקְּדוּשָׁה], יִהְיֶה בְּכַחַם לַעֲשׂוֹת פְּעֻלוֹת
גַּם הַפֶּדָּה טְבַעִי כַחוֹת הַכּוֹכְבִים וְהַמְזֻלוֹת שֶׁהַקְּבַע בָּהֶם בְּעַת
הַבְּרִיאָה. וְיִמָּה שְׁאֲמָרוּ שֵׁם: וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמָם כְּשִׁפִים,
שְׁמַכְחִישִׁין כַּח פְּמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה, רְצוֹנוֹ לֹאמַר [שְׁאֲרָא עַל פִּי] שְׁכָּדָּה
סֶדֶר כַחוֹת הַפְּמַלְיָא שֶׁל הַכּוֹכְבִים וְהַמְזֻלוֹת [וּבְכָל זֹאת] קְבַע
הַבּוֹרָא יִתְבַרְךְ כַּח בְּכַחוֹת הַטְּמָאָה שֶׁהֵיוּ יְכוֹלִים לְהַפְכֵם, אֲבָל
לֹא שִׁיְהִיָּה בְּכַחַם לְשִׁנוֹת חֵיוֹ מִסֶּדֶר הַפְּעֻלוֹת הַקְּדוּשׁוֹת שֶׁל
כַחוֹת הַמְרַכְבָּה הַקְּדוּשָׁה, וְאֲדַרְבָּא כְּשִׁמְשׁוּבִיעִין אוֹתָן בְּשִׁמוֹת
שֶׁל כַחוֹת הַקְּדוּשָׁה, מִמִּילָא בְּרַגַע מִתְבַּטֵּל כָּל עֲנִינֵי פְעֻלָּתָם
לְגַמְרֵי, וְכִמוֹ שְׁאֲמָרוּ בְּתַקּוּנֵים תַקּוּן י"ח: "אֵלֶיךָ דִּינְדַעִין
בְּקַלִּיפִין עֲבָדִין אוֹמְרָה (שְׁבוּעָה) בְּשִׁמְהוֹן וּבַהֲוִיּוֹת דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא לְאֵילִין קַלִּיפִין וּמְבַטְלִין גְּזָרָה" ע"כ. [תַרְגוּם: אֵלֶיךָ הַיּוֹדְעִים
וּמְכִירִים בְּקַלְפוֹת - עוֹשִׂים עֲלֵיהֶם שְׁבוּעָה בְּשִׁמוֹת הַקְּדוּשָׁה וּמְבַטְלִים אוֹתָם]. כִּי
שְׁאֵין הַכַּח שְׁלֵהֶם מַעֲצָמָם חֵיוֹ, כִּי אֵין עוֹד מְלַבְדּוּ יִתְבַרְךְ בְּכָל
הַכַחוֹת כְּלָם, וְגַם שְׁבַאֲמַת הַלֹּא הַכַּח מְלֹא רַק עֲצָמוֹת אַחַדוֹתוֹ
הַפְּשׁוּיִט יִתְבַרְךְ, וְאֵין עוֹד מְלַבְדּוּ שׁוּם מְצִיאוֹת כַּח כָּלָל, לֹא
כַחוֹת הַטְּמָאָה וְלֹא שׁוּם כַּח, וְשׁוּם עוֹלָם וּנְבָרָא כָּלָל, וְזֶהוּ
שְׁאֲמָרוּ אֵין עוֹד מְלַבְדּוּ - אִפְלוּ כְּשִׁפִים". עכ"ל.

סגלה לפחדים וחרדות

הַפְּחָדִים וְהַחֲרָדוֹת שֶׁתּוֹקְפִים אֶת הָאָדָם הוּא עַל מְנַת שְׁיִירָא וַיִּחְרַד מֵה' בְּלִבְדּוּ, וְזֶה בְּכָדָּה שְׁיִשִׁים בְּטַחוֹנוֹ בְּה' בְּלִבְדּוּ, וּנְבָרָא.

הָאָדָם נוֹלָד עִם "בְּטַחוֹן עֲצָמִי" הַצָּרִיךְ לוֹ לְקִיּוּמוֹ, וְלָכֵן הַתִּינוּק בּוֹטַח
בְּעֲצָמוֹ שְׁיִוְכַל לִילֵךְ, שְׁכֵן אִם לֹא הָיָה לוֹ בְּטַחוֹן בְּעֲצָמוֹ, כִּיּוֹן שֶׁהָיָה נוֹפֵל
פְּעַם אוֹ פְּעַמִּים הָיָה מִפְּחַד לִילֵךְ, וּמְכִיּוֹן שְׁבוֹטַח הוּא בְּעֲצָמוֹ שְׁמַעְתָּה לֹא
יִפֵּל זֶהוּ שְׁנוֹתָן בּוֹ כַּח לְקוּם כָּל פְּעַם וּלְנַסוֹת מַחְדָּשׁ לְקוּם, וְכֵן כָּל שְׁגָדֵל

הָאָדָם יֵשׁ לוֹ בְּטָחוֹן לַיְלָד, לְנִסְעָה, לְדַבָּר, לְהַפְנִיט בְּעַל לְמוּדִים, וְכֵן אַחֲרָיִךְ בְּעַל הַחַיִּים, לְשֵׂאת אִשָּׁה, לְהַקִּים מִשְׁפָּחָה, וְלוֹלֵי הַבְּטָחוֹן בְּעֲצָמוֹ לֹא הָיָה זֶה לְעוֹלָם מִמְקוֹמוֹ, וְלֹא הָיָה הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם לְלֹא בְּטָחוֹן עֲצָמֵי שֶׁל בְּנֵי אָדָם, נִתְאָר לְעֲצָמֵנוּ שֶׁהַבְּנֵי אָדָם לֹא הָיוּ מֵאֲמִינִים בְּעֲצָמָם שְׂיֻכּוֹלִים לְבָנוֹת בְּנִינִים, וְלַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי אֲמָנוֹת בְּכָלִים וְרַהֲיִטִים - הָיָה הָעוֹלָם חָרֵב.

כִּד שְׁלֻצְרֵךְ קִיוִם הָעוֹלָם נִטַע הַקֶּבֶ"ה בְּאָדָם בְּטָחוֹן עֲצָמֵי, וְטַעַם זֶה שְׁנִיד בֵּין בְּיִשְׂרָאֵל בֵּין בְּגוֹיִים. אוֹלָם לְגַבֵּי הָאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי יֵשׁ טַעַם נוֹסֵף לְבְּטָחוֹן הָעֲצָמֵי שָׁבוּ, וְהוּא לְשֵׁם נִסְיוֹן וּמִבְּחֵן, וְהוּא שְׂיַעֲבֹד לְעַקֵּר מֵעֲצָמוֹ אֶת הַבְּטָחוֹן מֵעֲצָמוֹ וַיִּשְׁלִיךְ בְּטָחוֹנוֹ עַל ה', וְעִבְדָת אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי לַעֲשׂוֹת זֹאת לֹא רַק כְּשֶׁבָא הוּא לַעֲשׂוֹת צְעָדִים גּוֹרְלִיִּים בְּחַיִּים, וְכַגּוֹן, עֵסֶק מְסַבֵּד, נִתּוּחַ מְסַבֵּד, קִנִּית בֵּית, לְשֵׂאת אִשָּׁה, וְכִיּוֹצֵא, אֶלָּא אֵף עַד הַדְּבָרִים הַזֵּיטְרִים בְּיוֹתֵר, וְכַגּוֹן כָּל הַפְּרָטִים שֶׁפָּרְטוּ לָנוּ חֲכָמִים בְּנוֹסַחַת "בְּרִכּוֹת הַשָּׁחַר":

לְקִנּוֹת בְּגָד - מְלָבִישׁ עֲרָמִים, וּמִנְעָלִים - שְׂעִשְׂה לִּי כָּל צָרָכִי, פְּקִיחַת עֵינַיִם - פּוֹקַח עֵינָיִם, שְׁחִירוֹר אֵיבָרָיו-מִתִּיר אֲסוּרִים, יִצִּיאַת לְהַתְּפָנוֹת - רוֹפֵא כָּל בָּשָׂר וּמִפְּלִיא לַעֲשׂוֹת, וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה עַד הַפְּרָטִים הַקְּטָנִים בְּיוֹתֵר בְּחַיִּים, עִבְדָת הָאָדָם לְעַקֵּר מֵעֲצָמוֹ אֶת בְּטָחוֹנוֹ הָעֲצָמֵי וְלַהֲעֵתִיקוֹ לְבְּטָחוֹן בַּה'.

זֶה הַסּוּבֵל מִפְּחָדִים וְחֲרָדוֹת - בְּבִקֵּר יֹאמֵר מִי יִתֵּן עָרֵב וּבְעָרֵב מִי יִתֵּן בִּקֵּר - וְאֵין לוֹ בְּטָחוֹן בְּעֲצָמוֹ, מִן הַשָּׁמַיִם נָטְלוּ מִמֶּנּוּ אֶת בְּטָחוֹנוֹ הָעֲצָמֵי, וְאֵין לוֹ אֶת הַבְּטָחוֹן הַנּוֹרְמָלִי שֶׁיֵּשׁ לְכֻלָּם, זֶה בְּעֵצָם אֲתָגֵר לְקִנִּית בְּטָחוֹן בַּה', וְלָכֵן יָכוֹל הוּא לְהַנְצִיל מִיִּסוּרִים אֵלֶּה בָּאֵם יִנְצֵל יִסוּרָיו לְבִטָּחַ בַּה', וְנִקַּל לוֹ לְאִישׁ זֶה לְבִטָּחַ בַּה', אַחֲרַי שְׁמֹן הַשָּׁמַיִם נָטְלוּ מִמֶּנּוּ בְּטָחוֹנוֹ הָעֲצָמֵי, מֵהַ שְׁלֵבֵי אָדָם אַחֲרִים קָשָׁה מְאֹד לְעַקֵּר מִתּוֹכָם אֶת בְּטָחוֹנָם הָעֲצָמֵי.

וְלָכֵן אִם יִתְחַזֵּק בְּבְטָחוֹן בַּה', וַיִּאֲמִין שֶׁגַם אֵלֶּה הַ"בְּרִיאִים" בְּבְטָחוֹנָם הָעֲצָמֵי, חַיִּים בְּשִׁקֵּר שֶׁכֵּן גַּם עֲלֵיהֶם מִטַּל לְעַקֵּר מֵעֲצָמָם אֶת בְּטָחוֹנָם הָעֲצָמֵי וְלַהֲעֵתִיקוֹ לַה', יִקַּל מֵעֲלָיו לַחֲץ זֶה שֶׁל חֲרָדוֹת וּפְחָדִים, וַיִּשְׁמַח שֶׁהִנֵּה נִתֵּן לוֹ הַזְּדִמְנוֹת בְּנִקַּל לְהַשְׁלִיךְ עֲצָמוֹ לַה', שֶׁכֵּן אֵין לוֹ בְּרָרָה, וּמִתּוֹךְ שֶׁלֹּא לְשָׂמָה יָבוֹא לְשָׂמָה לְהִיּוֹת בְּעַל בְּטָחוֹן אֲמִתִּי, וְלָכֵן בְּכָל תְּקִיפָה וְתִקְיָפָה שֶׁל חֲרָדָה וּפְחָד מִיָּד יִקְשֵׁר מִחֲשַׁבְתּוֹ לַה', לְדַעַת שֶׁמִּמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ תְּקִיפַת חֲרָדָה זֹה, וּמִמֶּנּוּ תְּקִיפַת פְּחָד זֶה, וְאֵין עוֹד מְלָבְדוֹ, וְהוּא מְשַׁגֵּיחַ עֲלָיו אֵימִתִּי יִתְקַף בְּחֲרָדָה וּפְחָד, וְהוּא יִת' מִנַּח מֵאַחֲרֵי כָּל תְּקִיפָה שְׂתוֹקֶפְתּוֹ, וְהוּא יִת' מְשַׁגֵּיחַ עַל כָּל הַתְּקִיפוֹת הַחֲרָדוֹת וְעַל הַהַפּוּגוֹת שֶׁבֵּין חֲרָדָה לְחֲרָדָה.

וְכָכָל שֶׁיִּבְטַח בַּה' וַיִּתְּלֵה עֲצָמוֹ בּוֹ, כִּד יִסְתַּלְקוּ הַפְּחָדִים מִמֶּנּוּ. וְכִסְגֻלַּת הַגֵּר"ח מוֹלוֹז'יִן שֶׁהַזְּפָרְנוּהָ, שֶׁכָּכָל שֶׁהָאָדָם מְבַטֵּל כָּל הַכּחוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, וּמִחֲשִׁיבָם לְאָפֶס מְבַלְעָדֵי ה', כֵּן זֹכָה מְדָה כְּנֶגֶד מְדָה שֶׁה' יִת' מְבַטֵּלָם מִמֶּנּוּ שֶׁלֹּא יוֹכְלוּ לְשַׁלֵּט בּוֹ, כְּשֵׁם שֶׁהוּא בְּכַח אֲמוּנָתוֹ בַּה' בְּטַלְם, כֵּן יִבְטְלוּ מִלְּהַרְע לוֹ.

וַיִּשְׁפֹּךְ לִבּוֹ בַּה' בְּשִׁבְרֵת לִבּוֹ וּבְפִיחַד לִבּוֹ, וַיִּנְצַל יְסוּרִים אֵלּוֹ לְקִיָּם חוֹבָתוֹ
בְּעוֹלָמוֹ שֶׁהוּא הַאֲמוּנָה וּבִטְחוֹן בַּה', לָכֵן כָּאֲמוּר בְּיְסוּרִים אֵלֶּה כָּבָר "חֲצִי
הָעֲבוּדָה" הַמְטִילָת עַל הָאָדָם כָּבָר נְעֻשִׂית מֵאֵלֶיהָ - לְעַקֵּר הַבְּטָחוֹן הָעֲצָמִי,
וּלְבַטֵּחַ בַּה' לְבָדוֹ.

וּבְכֵן לְמַעֲשֵׂה זֶה הַסּוֹבֵל מִפְּחָדִים לְזֶהָר מְאֹד בְּנִטִּילַת יָדַיִם, בְּקוֹמוֹ בַּפֶּקֶר
מִמְטָתוֹ, לְעֲשׂוֹתָהּ מַה שְּׂיוֹתֵר מֵהָר וּכְדָיוֹ וְכַהֲלָכָה, וְכֵן בִּיצִיאָהּ מִשְׁרוּתֵי
יְקָפִיד מְאֹד, וְכֵן לְאַחַר נִטִּילַת צְפָרְנָיִם וְעוֹד כְּמִבְאָר בְּשׁו"ע.

וַיִּקְרָא פְּסוּקִים דְּלֶהֱלֹן בְּהַתְּלַהּבוֹת וּבְבִטְחוֹן בַּה' בְּאַמְתּ:

"אֶל-יִרְדָּה לְבַבְכֶם אֶל-תִּירָאוֹ וְאֶל-תַּחְפוּזוֹ וְאֶל-תַּעֲרָצוֹ
מִפְּנֵיהֶם. כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם הִהְלִיךְ עִמָּכֶם לְהַלְחֵם לָכֶם עִם-
אִיבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם" (דְּבָרִים כ, ג-ד).

"וַיִּרְאוּ כָּל-עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שָׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ וַיִּרְאוּ מִפָּנֶיךָ" (דְּבָרִים
כח, ו).

"וַיִּרְאוּ עֵתָהּ כִּי אָנִי אָנִי הוּא וְאִין אֱלֹהִים עִמָּדִי אָנִי אָמִית
וְאַחֲתִיָּה מְחַצְתִּי וְאָנִי אֶרְפָּא וְאִין מִיָּדִי מִצִּיל" (דְּבָרִים לב, ט).

"אֲשֶׁרִיךְ יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹד עִם נוֹשֵׁעַ בַּה' מִגֹּן עֲזָרָךְ וְאֲשֶׁר-חָרַב
גְּאוֹתֶךָ וַיִּכְחָשׂוּ אִיבֵיךָ לָךְ וְאַתָּה עַל-בְּמוֹתֵימוֹ תִּדְרֹךְ" (דְּבָרִים לג,
ט).

וַיֹּאמֶר מִזְמוֹר צ"א בְּתַהֲלִים: "יּוֹשֵׁב בְּסִתֵּר עֲלִיוֹן" בְּכֹנֶה וּבְאֲמוּנָה.

וְעוֹד סִדְרָנוּ בְּסוֹף הַסֵּפֶר - "חֲלֹק הַתְּפִלוֹת", תְּפִלָּה מִיְחָדָת לְסוֹבְלִים
מִפְּחָדִים וְחֲרָדוֹת: "תְּפִלָּה לְיִצְיָבוֹת הַרוּחַ".

סגלה למי שאבד את בטחונו העצמי

יֵשׁ הַחֵשׁ תְּחוּשֵׁת שֶׁפֶל שְׂאִינָנוּ מְסַגֵּל לְעֲשׂוֹת אֵף אֶת הַדְּבָרִים הַמִּינִימָלִים
שֶׁפֶל בְּנֵי אָדָם נוֹרְמָלִים עוֹשִׂים כְּמוֹתֶם, וְכִגוֹן שְׂאִינוֹ מְסַגֵּל לְדַבֵּר בְּפָנֵי
אֲנָשִׁים, וְאַפְלוֹ לֹא מְסַגֵּל הוּא לְעֲלוֹת לְשָׁלִיחַ צְבוּר אוֹ לְעֲלוֹת לְתוֹרָה, וַיִּשְׁנֶם

עד כְּדֵי כֶּךָ שְׁדַמּוּי עֲצָמָם מִשָּׁפֶל, שֶׁהֵנָם יִרְאִים מְלֵהֲתַחְתּוֹן כִּי לֹא מְסַגְלִים לְחוּשׁ "חֲתָן" שֶׁעֵינֵי כָּל הָעַם אֲלֵיהֶם. וְכֵן תִּמְיֵד יִפְחָדוּ אֱלֹהִים לְהִמָּצָא בֵּין בְּנֵי אָדָם פֶּן יִבְלָטוּ בְּמִשְׁהוֹ, וְתִמְיֵד אוֹהֲבִים "לְהִתְחַבְּאוֹת" בְּפָנֹת דְּחוּקוֹת פֶּן חֲלִילָה "יִגְלוּ" אוֹתָם וְכִיּוֹצֵא, וְסִבְלָם נוֹרָא כְּפִי שְׁיִצָּא לִי לְשׁוֹחֵחַ עִם כְּאֵלֶּה שֶׁפְּשׁוּט אֲבָדוּ אֶת הַ"אֲמִץ", וְכִמוֹ שֶׁכָּל אֶחָד אֵין לוֹ אֲמִץ מְלַכְתַּחֲלָה לְדַרְשׁ בְּפָנֵי הַרְבֵּה אֲנָשִׁים, אֵלּוֹ חֲסָרֵי אֲמִץ אֶף מִ"לְעֵלוֹת לְתוֹרָה" וְכִיּוֹצֵא. וְכִבְיָכוֹל מְלַבֵּשׁ זֶה אֲצֵלָם בְּתַכּוּנַת "בִּישׁוּנוֹת" אוֹלָם מְקוֹר הַבְּעִיָּה שְׁאֵין הֵם מְאֻמִּינִים בְּעֲצָמָם.

עַל אֶחָד כְּזֶה לִידַע וּלְהֶאֱמִין שֶׁזֶּה נִקְדַּת הַהֲתַמּוּדוֹת שָׁלוֹ, וּלְהֶאֱמִין בְּעֲצָמוֹ שֶׁהַבוֹרָא נָתַן לוֹ כַּחוֹת נֶפֶשׁ שֶׁיִּכּוֹל הוּא לַעֲשׂוֹת בָּהֶם תּוֹרָה וּמַצְוֹת, וְכֵן לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים שֶׁל חַיֵּי הַיּוֹם יוֹם שֶׁכָּל אָדָם נוֹרְמָלִי עוֹשֶׂה וְהֵנָם "בְּכַח" אֲצֵלוֹ וְרַק צָרִיךְ שְׁיִוָּצִיָּאם "לַפְעֵל". וּמְחֻיָּב הוּא לְהַכְרִיחַ עֲצָמוֹ לְהֶאֱמִין בְּכַח וּבִיכְלַת שְׁנַתָּן לוֹ הַבוֹרָא לְקַיֵּם מַצְוֹתָיו וּלְחַיּוֹת בְּשִׁמְחָה, וּלְהַדְרִיף אֶת כַּח הַרְעָה הַמְטִיל עָלָיו אֵימָה וּבוֹשָׁה רָעָה.

וַיִּדַע שֶׁזֶּהוּ סוּג יִצָּר הַרְעָה, עִם יִסּוּרִים בְּיַחַד, כֶּךָ שְׁאֵין לוֹ לָזֶה לְהֶאֱשִׁים עֲצָמוֹ וּלְהַלְחֵץ מִמַּצְבּוֹ, אוֹלָם צָרִיךְ וּמְחֻיָּב הוּא לְהִשְׁתַּדֵּל לַעֲזוֹר לַעֲצָמוֹ מְאֹד, לְפִי שֶׁזֶּהוּ מַצָּב מְסֻבָּד וְקִשָּׁה שֶׁכֵּן בָּא הוּא בְּאִפְסוֹ שֶׁל מִדַּת "בִּישׁוּנוֹת", אוֹלָם בְּכֶךָ מִשְׁתַּלֵּט חֲזַק עַל דְּמוּיֹו הָעֲצָמִי שֶׁל הָאָדָם לְטַל מִמֶּנּוּ אֲמִץ מְלַעֲשׂוֹת מִשְׁהוֹ, וְעַל כֶּךָ נֶאֱמַר בִּיהוֹשֻׁעַ שֶׁהִזְהִירוֹ הַקִּבְ"ה "חֲזַק וְאֲמִץ" (יהושע א'). כְּלוֹמַר תִּתְאֲמִין שְׁטֵמוּנִים בְּדֵי כַּחוֹת עִם הַרְבֵּה יְכֻלַּת, וּבְכַח תִּפְלָה וְאִמוּנָה תִּצְלִיחַ לְהוֹצִיא מִכַּח אֶל הַפְעֵל אֶת הַיְכֻלַּת שֶׁבָּדָה, וַיְכּוֹן מְאֹד בְּכָל בִּקְרָה בְּבִרְכַת "אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל בְּגִבּוֹרָה", שֶׁכֵּן הוּא יִתְבַּרְךְ נוֹתֵן אֲמִץ וּגְבוּרָה לְאֱלֹהֵי הִירְאִים וְרַכִּי הַלְבָב, לְכֹן יִתְחַזַּק זֶה רַךְ הַלְבָב לְהִתְעַלֵּם מְלַעֲשׂוֹת "חֲשִׁבוֹן" לְבִנֵי אָדָם, יִשִּׁים לְנֶגֶד עֵינָיו אֶת הַבוֹרָא בְּלִבָּד, וַיִּדְבִּיק מִחֲשַׁבְתּוֹ בְּבוֹרָאוֹ וַיִּאָּזֵר אֲמִץ לַעֲשׂוֹת מַעֲשָׂהוּ בְּבִטְחוֹן בְּה', וַיִּזְכֹּר, בְּמָה נִחְשָׁב הָאָדָם מֵהַ יִתֵּן וּמֵה יוֹעִיל, וְכִיּוֹצֵא בְּאִפְסוּיֹת הָאָדָם, וְכִכָּל שְׁיִגְבִּיר בְּמִחֲשַׁבְתּוֹ לְהִתְבּוֹן בְּגִדְלַת ה' בְּכַחוֹ וּבְלַעֲדוֹתוֹ, וְכֵן כְּכָל שְׁיִגְבִּיר וַיַּעֲמִיק מִחֲשַׁבְתּוֹ לְהִתְבּוֹן בְּאִפְסוּיֹת הָאָדָם כֵּן יִתֵּן לוֹ ה' אֲמִץ וּגְבוּרָה לְבִלְתִּי הִתְחַשֵּׁב עִם בְּנֵי אָדָם.

וַיִּרְגִּיל עֲצָמוֹ לוֹמַר פְּסוּקִים דְּלֶהֱלֹן בְּכּוּנָה וּבְשִׁמְחָה וּבְהַעֲמַקַּת מִשְׁמַעוֹתָם :

(ישעיה נ, ד-יא) "ה' אֱלֹהִים נָתַן לִי לְשׁוֹן לְמוֹדִים לְדַעַת לַעוֹת אֶת- יַעֲרָ דְבַר יַעֲרָ בְּבִקְרָה בְּבִקְרָה יַעֲרָ לִי אֲזֵן לְשִׁמְעָה כְּלִמּוֹדִים. ה' אֱלֹהִים פָּתַח- לִי אֲזֵן וְאֲנֹכִי לֹא מְרִיתִי אַחֲזוֹר לֹא נְסוּגָתִי. גּוֹי נִתְתִּי לְמַכִּים וּלְחַיֵּי לְמַרְטִים פָּנֵי לֹא הִסְתַּרְתִּי מִכְּלִמּוֹת וְרַק. וְהוֹ אֱלֹהִים יַעֲזֹר- לִי עַל- כֵּן לֹא נִכְלַמְתִּי עַל- כֵּן שְׁמַתִּי פָּנֵי כְּחִלְמִישׁ וְאִדַּע כִּי-לֹא אִבוּשׁ. קָרוֹב מִצְדִּיקִי מִי-יָרִיב אֶתִּי נַעֲמָדָה יַחַד מִי-בַעַל מִשְׁפָּטִי יִגֹּשׁ אֵלָי. הוֹ ה' אֱלֹהִים יַעֲזֹר- לִי מִי-הוּא יִרְשִׁיעֵנִי הוֹ כָּלָם כְּבִגְד יִבְלוּ עֵשׂ יִאֲכָלָם. מִי בְכֶם יִרָא ה' שִׁמְעָה בְּקוֹל עַבְדּוֹ אֲשֶׁר הִלְךָ חֲשִׁכִים וְאֵין נֹגֵה לוֹ יִבְטַח בְּשֵׁם ה' וַיִּשְׁעֵן בְּאֱלֹהָיו. הוֹ כָּלְכֶם קִדְחִי אֵשׁ מְאֻזְרֵי זִיקוֹת לָכֵן בְּאוֹר

אֲשַׁכֶּם וּבְזִיקוֹת בְּעָרְתֶם מִיַּד הַיְתֵה-זֹאת לָכֶם לְמַעַצְבָּה
תִּשְׁכַּבוּן”.

ועוד בִּירְמִיָּה (א, ד-ו) :

”וַיְהִי דְבַר-ה' אֵלַי לֵאמֹר. בְּטָרִם אֶצְרָךְ בַּבֶּטֶן יַדְעֶתִיךָ וּבְטָרִם
תֵּצֵא מִרְחֹם הַקֶּדְשִׁיךָ נְבִיא לְגוֹיִם נִתְּתִיךָ. וְאָמַר אֲהֶה ה' וְ
אֱלֹהִים הֵנָּה לֹא-יַדְעֶתִי דְבַר כִּי-נֶעַר אָנֹכִי. וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי אֶל-
תֹּאמַר נֶעַר אָנֹכִי כִּי עַל-כָּל-אֲשֶׁר אֲשַׁלְחָךְ תִּלְדָּךְ וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר
אֶצְוָךְ תִּדְבַר. אֶל-תִּירָא מִפְּנֵיהֶם כִּי-אֲתָךְ אֲנִי לְהַצִּילָךְ נָאִם-ה'.
וַיִּשְׁלַח ה' אֶת-יָדוֹ וַיַּגַּע עַל-פִּי וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי הֵנָּה נִתְּתִי דְבָרִי
בְּפִיךָ. רְאֵה הַפְּקֹדֶתִיךָ הַיּוֹם הַזֶּה עַל-הַגּוֹיִם וְעַל-הַמְּמַלְכוֹת
לְנִתּוֹשׁ וּלְנִתּוּץ וּלְהֶאֱבִיד וּלְהַרוֹס לְבָנוֹת וּלְנִטּוֹעַ”.

סגלה לרגשי נחיתות

התרויפה היחידה לרגשי נחיתות היא האמונה בתפקיד - כל אחד בתפקידיו, ונבאר.

הבורא יתברך בורא כל הנשמות, מי כמוהו יודע מהות הנשמה שבראה, מהו תקונה ותפקידה, ולשם מה שלחה לעולם, ובהתאם לכך הטביע בה טבעים, חשקים, מדות, הבנה, זכרון, רכוז, שמחה, זריזות, וכן ביותר המדות וכחות הנפש וכן אם יהיה עני או עשיר יפה או מכער גבוה או נמוך, והכל במדה ובמשקל מדיק בדיוק שאין כמוהו, ובטבעים ומדות הללו חפץ ה' שיעבדהו זה, שפך ראתה חכמתו יתברך בנשמה זו שתבוא על תקונה אך ורק בפרטים המדיקים שקבע לו.

ואם כן מה לו לזה למדד עצמו ביחס לאחרים, אין לאדם שום היתר להסתכל ולמדד עצמו ביחס לאחרים, כל אדם יש לו תפקיד משלו, ולשון הרב האריז"ל: "ויתתקן החלבנה מה שלא תתקן הלבונה", כלומר גם זה הנראה עלוב בלתי מכשר, בעל מדות וטבעים קשים, וכיוצא שהנו בבחינת "חלבנה", יתקן זה מה שלא תוכל לתקן הנשמה שהיא בבחינת

"לבונה" שהנה בעלת פשורים טובים ובעלת מדות טובות ועם כל המעלות הטובות.

ועל כן זה הסובל מ"רגשי נחיתות" ותמיד רואה שהאחרים מצליחים יותר ממנו, וכן זה המכער בפניו, העני, הנמוך, הפחות חכם, וכן זה שטעויות חזיו תכופים, וכי הוא לא יצליח, ובשלב כד חש הוא נחית, זה מפני שחש הוא התחייבות כלפי נהג העולם, חש הוא חובות כלפי הצלחותיהם של אחרים, וכאלו ורודפים אחריו להשיגם. על זה להבין, אין לו שום חוב כלפי בני אדם ונהגם, חובותיו המה אד ורק כלפי הקב"ה, וכלפי הקב"ה בודאי שאין לו לחוש נחיתות, אחר שאלו הם הכלים והאפשרויות שנתן בו הבורא, והבורא חפץ בו כמות שהוא, וחושק בו ורוצה בו דוקא בכלים הללו שנתן בו, כד שכלפי הבורא בודאי יש לחוש בנוח ובלעם, ואדרבא - "לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה", וכמובא במדרש, ש"הכלים" שבהם משתמש הקב"ה המה הכלים השבורים דוקא.

ומי שיחזק עצמו באמונה אמתית זו המובאת בכל הספה"ק יצליח ויקום ויתעודד ולא פוטר לעולם ואדרבא יחוש ספוק ושמחה עם עצמו, יחוש בטחון ונעימות בעבודתו.

וככל גדול יש לדעת, כמו שחש האדם עם עצמו כן יהא יחס אחרים כלפיו, אם האדם חש נחית ומסכן, כן יחס הבריות כלפיו, ואם חש הוא גבור ובטוח בעצמו, שמח בחלקו, מכבד את עצמו, מחזיק מעצמו, כמו כן יהא יחס אחרים כלפיו.

וכל רואיו יכבדוהו ויעריצוהו במה שיש בו בראותם היאך אינו נחות זה בחסרונותיו, זה גופא מה שייקר את כבודו בעיני בני אדם, ויתפעלו מעז רוחו וגבורת נפשו להיות שמח בחלקו, ולבלתי הרגיש נחות, וילמדו ממנו חכמת חיים, ויחשקו להיות כמוהו, ויקחוהו לדגמא ולמופת, שכן הרי זו מכה אצל רבים שאין לה תרופה, וממנו ילמדו וכן יעשו. והדברים בדוקים ומנסים.

ויאמר בעז ובאמונה הפסוקים הנזכרים לעיל באות כה שמועילים לזה.

פעם פגש בי אדם ירא שמים שסבל מדכאון, ומתוך מר לבו שאלני: אם ה"חפץ חיים" זצוק"ל היה חולה בדכאון מה הוא היה עושה במצב זה, ואעשה כן גם אני...? ענית לי: אדם בדרגת החפץ חיים לא יתכן שהדכאון ישלט בו, כך ששאלתך אינה מציאותית, ולמה? הדכאון הוא בעצם בלבול משגים כפי שכן הגדיר את הדכאון אחד הפסיכולוגים, כשאין לאדם סדר בראשו במשגים הידועים לו הוא מתבלבל, מתעצב, תובע הוא מעצמו למעלה מכוחותיו, חש נחיתתי, פגוע, עושה הוא השואות - עצמו ביחס לאחרים, ומתוך כך נכנס למרה שחורה עד שנחלה ב"דכאון". כשיש לאדם סדר במשגיו, אינו תובע מעצמו יותר מכחו, ומבין שכמו כן התורה לא תובעת מהאדם יותר מכחו, משגי הבטחון אצלו סדורים וברורים שיש מנהיג לבירה, ואין אדם נוגע במוכן לחברו, ובכך רחוק הוא מקנאה ותחרות, שמח הוא בחלקו, אמונתו ברורה בכל מצב להבין שזה לטובתו, וגם במחדליו וכשלונותיו מבין הוא שזה לתועלתו - להפיק מכך לקחים לעתיד היאך להזהר ולהשמר, ואינו מתמקד בעבר החשוך, אלא חי עם תקווה על עתיד טוב ומאיר, ויודע הוא שהנהו תחת הנהגת חסד ורחמים בכל מצב. כל אשר אלה לו היתכן שיפל לדכאון ולמרה שחורה...!?

הרי שסגלות הסגלות לפעלת "מנע" מתופעות "דכאון" וכיוצא להתחשל באמונה, ולסדר בסדר נכון את משגי האמונה והבטחון, ואז יראה שלכל בעיה יש פתרון...!

יאמר מזמור קטז, ומזמור קג בתהלים ולבסוף יאמר:

"הרפא לשבורי לב ומחפש לעצבותם" (תהלים קמז, ג).

ועוד (ישעיה ח, יז),

"וחפיתי לה' המסתיר פניו מפני יעקב וקניתי-לו",

וכן תפלה ליציבות הרוח בסוף הספר חלק התפלות.

סגלה לפתיחת שערים בכל מצוקות החיים

כְּשֶׁהָאָדָם בּוֹטַח בַּסְבוֹת, וְנִתְּלָה בָהֶן, הֵרִי שְׂבָכָךְ מִצְמָצִים הוּא אֶת אֲפֻשְׁרֵיּוֹת הַצְּלָתוֹ וְיִשׁוּעָתוֹ בַּסְבוֹת שְׂבִיטַח בָּהֶן, וְכִשְׁהִלְלוּ יִנְעָלוּ - יִנְעָלוּ מִמֶּנּוּ שְׂעָרֵי יִשׁוּעָה. עַל כֵּן, עַל הָאָדָם לֹא לְבִטַח בַּסְבוֹת, וְגַם כְּשֶׁהַסְבוֹת יִשְׁנֹן לֹא יָשִׁים בְּטַחוֹנוֹ בָּהֶם אֲלֵא בְּסִבַּת כָּל הַסְבוֹת - הַקְּבִ"ה, וְאִז כָּשֶׁם שֶׁהוּא לֹא מִצְמָצִים בַּסְבוֹת לִישׁוּעָתוֹ, כֵּן יִפְתָּחוּ לוֹ שְׂעָרִים מִכָּל כּוּוֹן שֶׁלֹּא יִחְשַׁב עָלָיו לְהוֹשִׁיעוֹ, הַכָּלָל הָעוֹלָה! הָאָדָם סוֹגֵר לְעַצְמוֹ אֲפֻשְׁרֵיּוֹת לִישׁוּעָה כְּשֶׁחֹשֵׁב עַל אֲפֻשְׁרֵיּוֹת מְסִימֹת לְהַצֵּלָה בְּעִתּוֹת מְצוּקָה וְכוּן כְּאֲשֶׁר עֲסָקִיו מִתְמוֹטְטִין אוֹ בְּרִיאוֹתוֹ רוֹפֶפֶת, בְּכַךְ שֶׁהָאָדָם מִצְמָצִים יִשׁוּעָתוֹ בַּסְבוֹת וְנִתְּלָה בְּגוֹרְמִים כְּאֵלָה וְכֵאֵלָה, אִזִּי כְּמוֹ כֵּן סְבוֹת יִשׁוּעָתוֹ מִצְמָצִמוֹת כְּפִי שֶׁהַגְּבִילֹן הָאָדָם בְּמַחְשַׁבְתּוֹ, וְאֵלּוֹ זֶה שֶׁלֹּא מְגַבִּיל בְּמַחְשַׁבְתּוֹ סְבוֹת טְבַעִיּוֹת לִישׁוּעָתוֹ, וּמִשְׁלִיךְ יִשׁוּעָתוֹ עַל ה' הַכָּל יָכוֹל, כְּמוֹ כֵּן הַסְבוֹת לִישׁוּעָתוֹ לֹא יִהְיוּ מְגַבְּלוֹת וְתִשׁוּעָתוֹ תִּבּוֹא "פְּתָאִים" מִכָּל כּוּוֹן שֶׁלֹּא עָלָה בְּדַעְתּוֹ.

מְקוֹר הַדְּבָרִים בְּסִפֵּר "תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף" וְעוֹד. וַיֹּאמֶר פְּסוּקִים אֵלָה בְּהַתְּלַהּבוֹת וּבְשִׁמְחָה:

"מִי בָכֶם יֵרָא ה' שְׁמַע בְּקוֹל עַבְדּוֹ אֲשֶׁר הִלֵּךְ חֲשָׁכִים וְאִין נֹגֵה לוֹ יִבְטַח בְּשֵׁם ה' וַיִּשְׁעֵן בְּאֵלְקִינוֹ" (ישעיה נ, י).

"כִּי אִין לֵה' מַעְצוֹר לְהוֹשִׁיעַ בְּרַב אוֹ בְּמַעֲט" (שמואל-א, יא, ו).
"וְחִפְיִתִּי לֵה' הַמְּסַתִּיר פָּנָיו מִבֵּית יַעֲקֹב וְקוֹיִתִּי-לוֹ" (ישעיה ח, יז).

"וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו מִי שָׁם פֹּה לְאָדָם אוֹ מִי-יָשׁוּם אֵלֶם אוֹ חֲרָשׁ אוֹ פֶקַח אוֹ עוֹר הֲלֹא אֲנֹכִי ה'" (שמות ד, יא).

"ה' אֵלְקִים אֲתָה הַחֲלוֹת לְהִרְאוֹת אֶת-עַבְדְּךָ אֶת-גְּדֻלָּתְךָ וְאֶת-יָדְךָ הַחֲזִיקָה אֲשֶׁר מִי-קָל בְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה כְּמַעֲשֶׂיךָ וְכַגְּבוּרְתְּךָ" (דברים ג' כד).

"כִּי מִי-גוֹי גְּדוֹל אֲשֶׁר-לוֹ אֵלְקִים קְרֹבִים אֵלָיו כֵּה' אֵלְקִינוֹ בְּכָל-קְרָאֵנוֹ אֵלָיו" (דברים ד, ז).

"אֲתָה הָרְאֵת לְדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֵלְקִים אִין עוֹד מִלְּבַדּוֹ" (דברים ד, לה).

"כִּי לֹא עַל-הַלְחָם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל-כָּל-מוֹצֵא פִי-ה' יִחְיֶה הָאָדָם" (דברים ח, ג).

"וְזָכַרְתָּ אֶת-ה' אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הִנִּיתְךָ לְךָ כַּח לַעֲשׂוֹת חַיִּל" (דברים ח, יח).

"הוּן לַה' אֱלֹהֶיךָ הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַיִם הַשָּׁמַיִם הָאָרֶץ וְכָל-אֲשֶׁר-בָּהּ" (דברים י, יד).

"כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וְאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים הָאֵל-הַגָּדֹל הַגָּבֹר וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר לֹא-יִשָּׂא פָנָיִם וְלֹא יִקַּח שָׁחַד" (דברים יז, יז).

"הוּא תְהַלְתֶּךָ וְהוּא אֱלֹהֶיךָ" (דברים י, כא).

סגלה לסובל מבלבולי וספקות אמונה

לסובל מבלבולי אמונה וספקות בדברי חז"ל ובעקרי הדת סגלתו הגדולה להתחזק במדת הענוה ומיד יסתלקו ממנו כל הרהורי ספקות ובלבולי האמונה. וכך כותב רבנו הסטיפלר בספרו "חיי עולם":

וזאת העצה היעוצה לאותן הסובלים מבלבולי אמונה ספקות ורהורי, שלא יתעסקו ויחקרו בעניני ספקותיהם, אלא להשתדל במדת "הענוה", ללמד בספרים הקדושים המעוררים לענוה ולציר לעצמו ככל האפשר בטויל חשיבותו ושפלותו, ולהתנהג במדת הענוה כמבאר בספרי יראים, ועל הכל להתפלל לה' יתברך באמת על זה שיזכה לענוה, וככל שיתקרב יותר למדת הענוה ככה יתבטלו ממנו הבלבולים והספקות המטרידות אותו, והוא בדיק ומנסה.

עוד כתב שם:

והנה מבאר בספרים הקדושים שכל הספקות והבלבולים בעניני אמונה אינם נמצאים אלא בלב בעל הגאווה... אבל מי שזוכה לענוה אמתית להרגיש ולחשב עצמו כדבר שאינו כלום - תכף ומיד מסתלקים ממנו כל הספקות והבלבולים,

וְכֻלָּם בְּטָלִים וּמִבְטָלִים וְנַעֲלָמִים וְאֵינָם, וְזֶה בְּדוּק וּמְנַסָּה
בְּבִרְוֵר גָּמוּר.

וַיִּקְרָא וַדוּי דְלֶהֱלֹן מְרַבְּנוּ נְסִים הַמְכַנִּיעַ מֵאֵד גְּאוֹת הַלֵּב :

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם. קֹדֶם כָּל דְּבָרֵי אֵין לִי פֶה לְהַשִּׁיב וְלֹא מִצַּח
לְהָרִים רֹאשׁ. כִּי עֲוֹנוֹתַי עָבְרוּ רֹאשִׁי. כְּמִשָּׂא כֶבֶד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי.
וּפְשָׁעַי רַבּוּ מִלְּמִנּוֹת. וְחַטָּאתַי עֲצָמוּ מִסֵּפֶר. מִתּוֹדָה אֲנִי לִפְנֵיךָ
ה' אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי. בְּכַפִּיפֶת רֹאשׁ. בְּכַפִּיפֶת קוֹמָה.
בְּנִמְיַכֶת רוּחַ. בְּחִלְשׁוֹת חֵיל. בְּשִׁבִירֶת לֵב. בְּקִידָה. בְּבִרְיָכָה.
בְּכִרְיָעָה. בְּהַשְׁתַּחֲוֶיָה. בְּאִימָה. בְּמוֹרָא. בְּיִרְאָה. בְּרַעְדָה.
בְּפַחַד. בְּחִלְחָלָה. עַל הַחַטָּאִים וְעַל הָעֲוֹנוֹת. וְעַל הַפְּשָׁעִים.
שְׁחַטָּאתַי. וְשַׁעֲוִיתַי. וְשִׁפְשָׁעֵתַי לִפְנֵיךָ ה' אֱלֹהֵי. אוֹמֵר אֲנִי
לִפְנֵיךָ ה' אֱלֹהֵי. מִקְצֵת מַעֲשֵׂי הָרָעִים. וְדַרְכֵי הַמְקַלְקָלִים.
וּמַפְעָלֵי הַמְכַעְרִים. לְגַמְרָם אֵי אִפְשָׁר. וְאֵין בִּי כַח לְגַלוֹתָם
וּלְבַרְרָם. וְלֹא אֶעְצֵר חֵיל לַחֲבָרָם. וְאֵינִי כְדָאֵי לְבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם
מְחִילָה וְסִלְיָה וְכִפְרָה. מָה אֲנִי. מָה חַיִּי. אֲנִי הֶבֶל וְרִיק. עֶפֶר
וְאֶפֶר רַמָּה וְתוֹלְעָה. מִתְבוֹשֵׁשׁ אֲנִי מִחַטָּאֵי, וּמְכָלָם אֲנִי
מְעֹוֹנוֹתַי. וְנִחַפֵּר מִפְּשָׁעַי. וְאִם אֲבֵא לְבַרְרָם וּלְחַבְרָם וּלְפָרְשָׁם.
יִכְלֶה הַזָּמֶן וְהֵמָּה לֹא יִכְלוּ. וְאֵין לִי פֶתַח וְפֶה לְהַתְּוֹדוֹת
עֲלֵיהֶם. גְּדוֹל עֲוֹנֵי מִנְשׂוֹא. עֲצָמוּ פְשָׁעֵי מִסֵּפֶר. בְּשִׁתִּי וְגַם
נְכַלְמֹתַי כְּגַנְבֵי הַנְּמִצָּא בְּמַחְתָּרֶת :

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם. אִם בָּאתִי לְפָרֵט אֶת חַטָּאֵי וּלְפָרְשָׁם וּלְבִאָרָם.
יִכְלֶה הַזָּמֶן וְהֵמָּה לֹא יִכְלוּ. עַל אֵי זֶה מֵהֶם אֶתְבַּע. וְעַל אֵי זֶה
מֵהֶם אֶתְוֹדָה. וְעַל אֵי זֶה מֵהֶם אֶבְקֵשׁ מְחִילָה וְסִלְיָה וְכִפְרָה.
עַל הַכָּלָל אוֹ עַל הַפָּרֵט. עַל הַנְּסִתְרוֹת אוֹ עַל הַנְּגֻלוֹת. עַל
הָרֵאוּנוֹת אוֹ עַל הָאֶחְרוּנוֹת. עַל הַחֲדָשׁוֹת אוֹ עַל הַיְשָׁנוֹת. עַל
הַטְּמוּנוֹת אוֹ עַל הַיְדוּעוֹת. עַל הַנְּזָכְרוֹת אוֹ עַל הַנְּשִׁכְחוֹת מִמֶּנִּי.
אֲנִי יוֹדֵעַ בְּעֲצָמֵי שֵׁאֵין בִּי. לֹא תוֹרָה וְלֹא מִצְוָה. לֹא דַעַת וְלֹא
תְבוּנָה. לֹא צְדָקָה וְלֹא כְשָׁרוֹן. לֹא גְמִילוֹת חֲסָדִים וְלֹא יִשְׁרוּת
לִבָּב. אֲבָל אֲנִי אֹוִיל וְלֹא יוֹדֵעַ. בְּעַר וְלֹא מִבִּין. גְּזֹלָן וְלֹא נֶאֱמָן.
חַיִּב וְלֹא זָכָאֵי. כָּרְשָׁע וְלֹא צְדִיק. רָע וְלֹא טוֹב. וְכָל מַעֲשֵׂה טוֹב
לֹא עָשִׂיתִי :

וְאִם אֶתָּה דָן אוֹתִי כְּמַעֲשֵׂי. אוֹי לִי. אוֹיָה לִי. אֱלֹלִי לִי. אֶהָה
עָלִי. אוֹיָה עַל נַפְשִׁי. וְאִם תְּבַקֵּשׁ לְנִקּוֹתַי כְּמִטְהַר וְכְמִצְרָף
כְּסָף. לֹא יִשְׁאֵר מִמֶּנִּי מְאוּמָה :

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי. שְׁלֵא תְּבֵא בְּמִשְׁפָּט
אֶת עַבְדְּךָ. כִּי לֹא יִצְדַּק לְפָנֶיךָ כָּל חַי. מָה אָנִי. מָה חַיִּי. אָנִי
כִּקְשׁ לְפָנֶי אֵשׁ. וְכַעֲצִים יִבְשִׁים לְפָנֶי הָאוֹר. כִּסְף סָגִים מִצִּפָּה
עַל חֶרֶשׁ. הַבֵּל הַבָּלִים שְׂאִין בּוֹ מִמֶּשׁ:

בְּמָה אֶקְדָּם פְּנֵיךָ ה' אֱלֹהֵי. אוּ מָה רְפוּאָה אֶבְקֹשׁ מִמֶּךָ. כִּבֹּן
סוֹרֵר וּמוֹרֵה הַיִּיתִי לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֶיךָ. כְּעַבְד מוֹרֵד בְּאֲדָנָיו
וּכְתַלְמִיד חוֹלֵק עַל רַבּוֹ. אֶת אֲשֶׁר טִהַרְתָּ טִמְאַתִּי. וְאֶת אֲשֶׁר
טִמְאַתָּ טִהַרְתִּי. אֶת אֲשֶׁר הִתְרַתָּ אֶסְרֹתִי. וְאֶת אֲשֶׁר אֶסְרֹתָ
הִתְרַתִּי. אֶת אֲשֶׁר אֶהְבַּתָּ שָׂנֵאתִי. וְאֶת אֲשֶׁר שָׂנֵאתָ אֶהְבַּתִּי.
אֶת אֲשֶׁר הִקְלַתָּ הִחֲמַרְתִּי. וְאֶת אֲשֶׁר הִחֲמַרְתָּ הִקְלַתִּי. אֶת
אֲשֶׁר קִרְבַּתָּ הִרְחַקְתִּי. וְאֶת אֲשֶׁר הִרְחַקְתָּ קִרְבַּתִּי. אֵד לֹא
לְהַכְעִיסְךָ נִתְפַּנְנֵתִי. וּבְעֵזוֹת מִצַּח בָּאתִי לְבַקֵּשׁ מִלְּפָנֶיךָ מַחִילָה
וְסִלִּיחָה וְכַפָּרָה. שְׁמַתִּי פָּנִי כַחֲלָמִישׁ. וְאֲדַע כִּי לֹא אִבּוֹשׁ. כִּי
עָלִיד בְּטַחַתִּי ה'. אֲמַרְתִּי אֱלֹהֵי אֲתָה. וְנִשְׁעַנְתִּי עַל רַבִּי חֲסָדֶיךָ.
כִּי יִדְעֵתִי כִּי אֲתָה אֵל חַנוּן וְרַחוּם אַרְךָ אַפִּים וְרַב-חֲסֵד וְנָחָם
עַל-הָרָעָה וּמְרַבֶּה לְהִיטִיב:

סגלה לסובל ממשקעים בחייו

מִי שֶׁעֲבָרָה עָלָיו יְלָדוֹת קָשָׁה אוּ בְחָרוֹת קָשָׁה וְכִיּוֹצֵא שְׂמִשְׁאִירָה עָלָיו
רְשָׁמִים שְׁלִילִיִּים, אוּ שֶׁל "סִיוֹט" אוּ שֶׁל דְּכָאוֹן, אוּ שֶׁל חֶסֶר בְּטַחֲוֹן וְעֵתָה
אֵף שְׂאֵרַח חַיָּו מְסֻדָּר וּמְצֻלָּח אֵלָּא שְׁזָכְרוֹנוֹת הָעֶבֶר יוֹצְרִים אֲצִלוֹ
מִשְׁקָעִים בְּאֶפְסוֹ שְׂמִפְרָע הוּא מְלַתְפָּקֵד בְּאֶפְסוֹ נוֹרְמָלִי, הַסְגָּלָה הַטּוֹבָה בְּיוֹתֵר
לְצִאת מִמִּצְבֵּים אֵלָּה הוּא דוֹקָא לְשִׁמְח בְּתַקּוּפוֹת שֶׁעֲבָרוּ עָלָיו הֵן מִפְּנֵי
שְׁהִיו תַּקּוּפוֹת שֶׁל יְסוּרִים, וְיְסוּרִים מְכַפְרִים מְעֵלִים וּמְרוּמְמִים, וְהֵן מִפְּנֵי
שְׂבָכָךָ יֵשׁ בְּיָדוֹ לְהַעֲרִיךְ וּלְיַקֵּר אֶת ה"אֹר" שֶׁהוּא נִמְצָא בּוֹ עֵתָה, שְׂכֹן אֵין
הָאוֹר נִכָּר אֵלָּא מִתּוֹךְ הַחֲשָׁךְ, וְיָמָה שֶׁאֲצֵל רַבִּים קָשָׁה מְאֹד לְהַפִּיר בְּטוֹב
שֵׁישׁ לָהֶם אֲצֵל זֶה קַל הַדְּבָר יוֹתֵר.

וְעַל כֵּן מָה שֵׁישׁ לְאַחַד כְּזֶה לַעֲשׂוֹת הוּא לַעֲשׂוֹת הַשְׂוָאָה בֵּין הַתַּקּוּפוֹת
הַקָּשׁוֹת שֶׁעֲבָרוּ לְבֵין הַתַּקּוּפוֹת הַיְפּוֹת שֶׁל עֵתָה כְּשֶׁכָּבֵר נְחֻלָּץ מְאוֹתָם
מִצְבֵּים, וְיוֹדָה לְה' בְּשִׁמְחָה גְדוֹלָה הִיאָךְ עֵתָה - תּוֹדָה לְה' - צְדִיק מִצִּרָה
נְחֻלָּץ, וְכִשְׁנֵתְקָף הוּא בְּזָכְרוֹנוֹת הָעֶבֶר בְּמָקוֹם לְהַשְׁקֵעַ בָּהֶם וּלְחַשֵּׁב כְּאֵלוֹ

הוא חי אז בתוך ימי החשך שעברו, מיד יסיט מחשבתו לכיוון האחר - לשמח שמחה עצומה בלבבו, ולומר לעצמו, ישתבח שמו של מלך מלכי המלכים היאך הוציאני מאפלה לאורה, ומגלות לגאולה ויערף השואה בין העבר - שאותו יזכר ללא עמק פדי שלא להשקע בזכרונות העבר - לבין מצבו הטוב של עתה שבו אכן יתרכז כראוי להתבונן בטובות ה' שגברו עליו, ובזה אדרבא, כל פעם שיתקף בזכרונות העבר מיד ישיב מלחמה לכנגדם, ותקף לקראת בואם יגדיל שמחתו, וכשירגיל עצמו בכך כמה פעמים יראה בחוש שכבר כמעט לא נתקף הוא יותר בזכרונות העבר להעביר את רוחו.

והוא בדוק ומנסה! וזהו בעצם מטרת כל חגי ישראל, לשמח עתה דוקא בזכרון הגלות והצרה שהיתה, שהנה כבר איננה, ובמקומה באה הגאולה.

ויקרא פסוקים שאמרום חנה ודוד המתארים המה את תקופתם הקשה ואת השמחה כשנחלצו ממנה.

"אין-קדוש כה' כי אין בלתך ואין צור כאלקינו. ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל. ה' מוריש ומעשיר משפיל אף- מרומם. מקים מעפר דל מאשפת ירים אביון להושיב עם- נדיבים" (שמואל א, ב, ב-ח).

"כי אין לה' מעצור להושיע ברב או במעט" (שמואל א, יד, ו).

"ה' סלעי ומצדתי ומפלטי-לי אלקי צורי אכסה-בו מגני וקרן ישעי משגבי ומנוסי משעי מחמס תשעני. מהלל אקרא ה' ומאיבי אושעי" (שמואל ב, כב, ב-ד).

"חי-ה' וברוך צורי ויגרם אלקי צור ישעיי" (שמואל ב, כב, מז).

וכך אמר דוד מלך ישראל: (תהלים קיח-ה-כד)

"מן המצר קראתי י-ה ענני במרחב י-ה. ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם. ה' לי בעזרי ואני אראה בשנאי. טוב לחסות בה' מבטח באדם. טוב לחסות בה' מבטח בנדיבים. כל גוים סבבוני בשם ה' כי אמילם. סבבוני כדבורים דעכו פאש קוצים בשם ה' כי אמילם. דחה דחיתני לנפל וה' עזרני. עזי וזמרת י-ה ויהי לי לישועה. קול רנה וישועה באהלי צדיקים ימין ה' עשה חיל. ימין ה' רוממה ימין ה' עשה חיל. לא אמות כי אחיה ואספר מעשי י-ה. יסר יסרני י-ה ולמות לא נתנני. פתחו לי שערי

צדק אבא בם אודה י-ה. זה השער לה' צדיקים יבאו בו.
אודף כי עניתי ונתתי לי לישועה. אבן מאסו הבונים היתה
לראש פנה. מאת ה' היתה זאת היא נפלאות בעינינו. זה היום
עשה ה' נגילה ונשמחה בו

סגלה לגדול ילדים קטנים בנחת

לאמהות המתקשות בנטל גדול ילדיהם והוא עליהם למשא ובפרט כאשר
הגדול הולך קשה ומנגע, להקדים תפלה בבקר על הצלחת אותו היום,
והוא בדוק ומנסה, אמא שקמה קצת יותר מקדם מהזמן שצריכה להעיר
את ילדיה, ומקדימה תפלה לה' מעמק לבה שילך לה היום בנקל,
שהילדים יהיו ממשמעים, נוחים זה לזה, ושגדולם יהא בנקל באותו יום,
תראה פלאות ממש...! וכמו כן ברגעים אחדים בכל בקר ותבונן האם
העמוסה במשא גדול ילדיה, שבעצם מגדלת היא ילדים לתלמוד תורה
שהעולם עומד על הכל פיהם, ובזכותם חיה היא ובעלה, כך שיותר ממה
שההורים משמרים את ילדיהם הקטנים, יותר מכך משמרים ילדים אלו
את הוריהם מכל גזרות קשות ורעות, שכן בהחלט יתכן שמבטלים
מההורים גזרות קשות רק בשל כך שיש להם תפקיד לגדל בניהם לתורה,
ותשמח בבניה לראות בהם כמצילי חיה וחי בעלה בעולם הזה, ועל אחת
כמה וכמה בעולם הבא, שכן בו מזכה אביו ואמו, ואף מצילים מגיהנם
ומביאם לחיי עולם הבא כמובא בחז"ל.

ותאמר הפסוק בתהלים (ק"ג, ט)

"מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללו-ה'."

ועוד תאמר :

אין העולם מתקיים אלא על הכל פיהם של תינוקות של בית
רבו, לפי שאין דומה הכל פה שאין בו חטא להכל פה שיש בו
חטא (שבת ק"ט ע"ב).

"רבי יהושע בן חנניה אשרי יולדתו" (אבות פ"ב מ"ט)

”הַזְרָעִים בְּדַמְעָה בְּרָנָה יִקְצְרוּ. הַלֹּדֶף יִלְדֵף וּבִכְהָ נִשְׂאָ מִשָּׁדֶד
הַזְרָע בֹּא יְבוֹא בְּרָנָה נִשְׂאָ אֶלְמַתְיוֹ” (תהלים קכו, ה-ו).

”הִנֵּה נַחֲלַת ה' בְּנִים שְׂכָר פְּרֵי הַבֶּטֶן. כְּחֻצִים בְּיַד גִּבּוֹר כֵּן בְּנֵי
הַנְּעוּרִים. אֲשֶׁרֵי הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת אֲשֶׁפְתּוֹ מֵהֶם לֹא יִבְשׁוּ
כִּי יִדְבְּרוּ אֶת אוֹיְבֵים בְּשִׁעָר” (תהלים קכז, ג-ה).

סגלה גדולה ונפלאה לזווג, לחשוכי בנים, לפרנסה לבריאות ועוד.

כְּשֶׁאָדָם מִשְׁפִּיל עֵצְמוֹ הַקִּבְיָה מְרוֹמָמוֹ, הִנֵּה מְצִינּוּ בְּשָׂרָה אֲמֵנוּ שְׁהִיְתָה
עֲקָרָה, וּבִמָּה רְאֵתָה כְּפִתְרוֹן לִישׁוּעָתָה? נֶאֱמַר בְּתוֹרָה (בראשית טו, ב):
”וּתְאֵמֶר שְׂרֵי אֶל-אֲבָרָם הִנֵּה-נָא עֲצָרְנִי הִ' מִלֵּדֶת בֶּא-נָא אֶל-שְׁפַחְתִּי אוֹלֵי
אֲבִנָּה מִמֶּנָּה”. רְאֵתָה שָׂרָה שֶׁהִדְרִיד לִישׁוּעָה הוּא לְהַשְׁפִּיל אֶת עֲצָמָהּ, שֶׁכֵּן
וְכִי יֵשׁ לָךְ הַשְׁפָּלָה גְדוֹלָה מְזוֹ שֶׁהַגְּבִיָּה נוֹתֶנֶת אֶת שְׁפַחְתָּה לְבַעֲלָהּ,
וּמְכַנְּסָה צָרָה לְבֵיתָה...?! אוֹלָם יִדְעָה שָׂרָה שֶׁדִּרְכּוֹ שֶׁל הַקִּבְיָה לְהַגְבִּיָּה
שְׁפָלִים עַד מְרוֹם, וּכְחֹק הוּא בְּבְרִיאָה.

וְכֵן מְצִינּוּ בְּרַחֵל כְּשֶׁרְאֵתָה שֶׁלֹּא יִלְדָה לִיעֶקֶב מֶה עֲשֵׂתָה? (בראשית ל, א):
וּתְאֵמֶר הִנֵּה אֲמַתִּי בְלָהָה בֹּא אֵלַיָּה וְתִלְדַּע עַל-בְּרַכִּי וְאֲבִנָּה גַם-אֲנֹכִי מִמֶּנָּה,
וְכֵן נֶאֱמַר בְּלָהָה כְּשֶׁרְאֵתָה שֶׁעַמְדָה מִלֵּדֶת לְאַחַר שִׁילְדָה הָאֲרַבְעָה בְּנִים
הָרֵאשׁוֹנִים, מֶה עֲשֵׂתָה? (בראשית ל, ט) ”וּתִרְאֵ לָאָה כִּי עַמְדָה מִלֵּדֶת וְתִקַּח
אֶת-זֶלְפָּה שְׁפַחְתָּה וְתִתֵּן אֹתָהּ לִיעֶקֶב לְאִשָּׁה”, הָרֵאֶת לְדַעַת כִּי חֹק קְבוּעַ
אֶצֶּל הַקִּבְיָה לְהַשְׁפִּיל גְּאִים עַדִּי אֲרָץ וּלְהַגְבִּיָּה שְׁפָלִים עַד מְרוֹם.

וְכֵן מְצִינּוּ בִיעֶקֶב אֲבִינוּ כְּשֶׁבָא עָלָיו עֵשָׂו, הַשְׁפִּיל עֵצְמוֹ בְּכַף שֶׁקָּרְאוּ אֲדוֹנָי,
וְקָרָא עֵצְמוֹ עֶבֶד כָּמָה וְכָמָה פְּעָמִים, וְעוֹד הַשְׁתַּחֲוֶה לוֹ אֲרַצָּה בְּפִשׁוּט יָדַיִם
וְרַגְלָיִם שֶׁבַע פְּעָמִים, הוּא וְנִשְׁיוֹ וְשִׁפְחוֹתָיו וְיִלְדָיו, וּמוּבָא בְּזוּהַ”ק
שְׁבַה־שְׁתַּחֲוִיּוֹת אֵלּוֹ הַצְּלִיחַ לְשִׁלְטַן עַל עֵשָׂו שֶׁלֹּא יָרַע לוֹ.

וּמִקּוֹר הַדְּבָרִים מוּבָאִים בְּמִדְרָשׁ (מדבר רבה, כב, ח): שֶׁאֵלָה מְטֻרֹנָא אַחַת אֶת
רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן חֲלַפְתָּא, לְכַמָּה יָמִים בָּרָא הַקִּבְיָה עוֹלָמוֹ? אָמַר לָהּ לְשִׁשָּׁה

ימים. שאלה לו עוד, ומאז ועד עתה מה עושה הקב"ה? אמר לה עושה "סלמות" מוריד לזה ומעלה לזה, שנאמר: "כי אלקים שופט זה ישפיל וזה ירים", הנה למדנו ממדרש זה, שהוא חק שחקק הבורא שזה אשר משפיל עצמו לא יכול עוד להשאר למטה, שכיון שיירד והשפל בהכרח עליו עתה לעלות, וזה אשר עלה ונתגאה בהכרח שיירד למטה.

אם כן סגלה גדולה למדנו שהחפץ לזכות לישועה באשר יחפץ, שישפיל עצמו וינהג בענוה ובשפלות כלפי שונאיו, ידידיו, מתחריו, וכשישפיל עצמו אליהם - יושע.

ויאמר מזמור קי"ג בתהלים בשמחה ובאמונה בה' המגביה שפלים:

"הללו ג-ה הללו עבדי ה' הללו את שם ה'. יהי שם ה' מברך מעתה ועד עולם. ממזרח שמש עד מבואו מהלל שם ה'. רם על כל גוים ה' על השמים כבודו. מי כה' אלהינו המגביה לשבת. המשפילי לראות בשמים ובארץ. מקימי מעפר דל מאשפת ירים אביון. להושיבי עם נדיבים עם נדיבי עמו. מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללו ג-ה".

סגלה לעצבות

זה אשר מטבעו להיות עצב, וקשה עליו השמחה זהו מפני שהאדם הלא מרכב מד' יסודות אש רוח מים עפר, ומיסוד העפר נמשך לעצלות ועצבות, כמבאר בספר "שערי קדשה" למוהרר"ו זצוק"ל, אם כן זה הסובל מעצבות הרי שגובר אצלו יסוד העפר ביותר ומפילו לעצבות ועצלות, והעצה הנפלאה לכך היא עסק התורה, וכנאמר (תהילים יט, ט): פקודי ה' ישרים משמחי לב, שכן התורה היא אש מצד אחד, הלוא כה דברי כאש נאם-ה' (ירמיה כג, כט), והנה מעורר הוא בקרבו את יסוד האש במובן החיובי שהוא צד הזריזות הנבא מהתבערה וגובר בכך על העצלות שבו הנבא מיסוד העפר, וכן התורה מצד אחד קרויה מים, שנאמר (ישעיה נה, א) הוי כל-צמא לכו למים, ובזה מעורר הוא בקרבו את יסוד המים, שבשליילי הוא התענוגות ואהבות, ומעתה יתעורר אצלו בכת התורה יסוד המים במובן החיובי והינו התענוג והשמחה בקדשה ויסיר ממנו העצב שפא מיסוד העפר.

ועוד עצה לעצבות לשמור שירי קדש המשמחים, שכן כח חזק יש לשירה להסיר עצב מהלב.

ועוד עצה טובה לעצבות לזום פעלות שיהיו ספוק, וכגון לארגן קבוצת תהלים, שעור תורה, לסייע בארגוני חסד בהתנדבות וכיוצא. לבקר חולים ולשמחם - שיש בזה גם זכות של מדה כנגד מדה. לענות אמנים בכונה. וכיוצא בפעלות שיהיו ספוק רב, ואז יחוש האדם שיש לו דבר ערך בעולמו ואיננו בטלן, ובכך תחדר השמחה ללבו.

וידוע אני מכמה שסבלו מבעיית העצבות, ויצאו מכך למצב של שמחה יותר מהרגיל בכך שלקחו על עצמם פעלות כנזכר שבכך יצרו אצל עצמם ספוק רב.

עצה שלא לפל מהאמונה

הסגלה הגדולה ביותר כדי שלא יפל האדם מאמונתו, היא שיזכירנה בפיו בכל עת, וכנאמר: "האמנתי כי אדבר". דהינו לדבר הרבה על אמונה, לקרא מאמרי אמונה והשגחה וכגון בחובת הלבבות שער הבטחון וכיוצא, לקרא ספורי השגחה, ספורי צדיקים מגדל אמונתם, להתבונן במקראות התורה והנ"ך שכלם מלאים אמונה, ובעקר חמש בראשית וספור יציאת מצרים.

ועוד עצה גדולה ומועילה לאמונה, להקדים תפלה קדם כל מעשה שיעשה ולבקש שיצליחנו ה', ואפלו כשבא לעשות מעשה זוטא ביותר, וכגון קניית מצרך פשוט, או לכל סדור מסים שיוצא לסדר - יקדים תפלה שיעזרהו ה', והשנון שישנו האמונה בפיו בכל עת יחזקהו להשריש האמונה בדעתו ובהפירתו, ואף שהדבורים המה רק דבורים ואין לבו כל כך שנה עם פיו, סוף שרב דבורו באמונה יחדר ללבו להשיבו לאמונת ההשגחה.

עצה לכעס

ג' עצות שהמה התבונניות ישנן לפעס.

האחת: מובא בספר "לקוטי מוהר"ן", בשעה שחפצים בשמים להקציב לאדם ממון קדם מנסים אותו במדת הפעס, ואם עומד בנסיון הפעס זוכה לממון, ואם לאו - מפסידו, לכן עצה טובה לזכר בשעת פעסו שיתכן ועלול הוא בכעס זה להפסיד ממון.

השנית: יציר לעצמו בשעה שפועס, שבפעם פעסו עתה הוא על הבורא מממש, שכן כל אשר ארע לו הוא מהבורא יתברך, והרי מאמין הוא, ואם כן בעת שפועס יתבונן שזה עתה זועף וזועם הוא על ה' ומתמרד הוא נגדו מממש, ואז יבוש וירתע לאחור. שכן הפחד מסלק את הפעס, לכן יכניס מורא בנפשו בשעת פעסו כמבאר ויעצר פעסו ממנו.

השלישית: ידע שברגע זה שהוא כובש פעסו, באותה שעה כמו כן הקב"ה כובש פעסו ממנו - מדה כנגד מדה ומסיר מעל זה האיש הדינים המקטרגים עליו, ונהפך להיות ברגע זה של כבישת פעסו מאלו שהקב"ה אהבו וכמו שפנו חז"ל את זה שאינו כועס מבין אלו שהקב"ה אהבו, ומאחר והנהו אהבו של מלך הכי יחסר לו משהו! היוכל מישהו לפגע בו לרעה!?

וישנן הרבה ג' התבונניות אלו שלא בשעת פעסו להיות מוכנים לפניו בשעת פעסו, עד שיתרגל שיצטירו לפניו מיד בשעת פעסו, ויועיל לו מאד.

סגלה למתלבט בעסקו, או בשדוכו

זה החסר עצה נכונה בעסק וכיוצא, ואינו יודע מה הטוב ביותר לעשות בעסקו כך או כך, או זה החפץ לקנות דירה ומתלבט באיזה דירה לבחר, וביותר המתלבט על שדוכו וקשה עליו להחליט. יאמין שבעניני העולם הקב"ה הוא הנותן עצה לאדם היאך ינהג, במה יסתחר, במה ישקיע, מה יאמר ומה לא יאמר לצורך עסקו, וביותר בענין זיוגו של אדם שבודאי הוא ביד ה' ולא ביד האדם כלל, וכמו שהזכרנו לעיל באות י'. ואין בזה בחירה לאדם כלל כמבאר ב"חובות הלבבות" (שער הבטחון פ"ג), האדם רק נצרך להשתדל לעשות המועיל לפי שכלו, אולם בסופו של דבר מה שיעשה האדם לבסוף הוא מה שנגזר. וכנאמר: כי הוא הנותן לך פח לעשות חיל,

ותרגומו: ארי הוא זהב לך עצה למקני נכסין, וכשיאמין בזה באמונה שלמה וישליך עצמו לאשר יגזר ה', וידע בברור שאין לו בחירה כלל באשר יעשה, וכל אשר יעשה כבר נגזר ועומד, ויאמר הנשח דלהלן באמונה שלמה כמה פעמים, ובזה עצמו יעשה לו ה' את הטוב ביותר בשבילו, שכן זה המשליך עצמו על הליכות הגזר, ממשיך עליו חסד ה', ויצליחנו ה' באשר יעשה.

ולכן יאמר:

הריני מאמין באמונה שלמה שבעניי העולם אין לאדם בחירה כלל, אלא מצוה הוא על ההשתדלות בלבד, ולכן מקבל אני עלי להאמין שבמה שאחליט לבסוף בקניתי נבסקי, או בזויגין זהו אשר נגזר ונקבע לי מן השמים. ולכן עוד מקבל אני עלי שגם אם אתאכזב בהחלטתי, לא אזעף ולא אזעם לא על ה' חלילה ולא על שום גורם וסבה, ולא אטיל אשמה בשום גורם וסבה, להיות שהנני מאמין באמונה שלמה שהנני ביד ה' כחמר ביד היוצר, והגזרה היא שיוצרת את הסבות, ולא להפוך חלילה שהסבות יוצרות את הגזרה.

סגלה להנצל מרמאי

כשנתקל עם רמאי ואין באפשרותו להפריד מפני עתה מאיזו סבה שהיא, יתחזק באמונתו להאמין שרמאי זה אין ביכולתו לעשות מאומה מבלתי אשר יגזר ה', ובזה ישמרהו ה' מפניו, ולשם כך יקרא פסוקי התורה מענין רמאותו של לבן הארמי שרמה ליעקב, והיאך שמרהו ה' ליעקב ופרץ לרב במקנה בעבדים ושפחות. ולא הועילו לו ללבן כל תחבולותיו - עשרת מונים-שנסה לרמות ולהפסיד את יעקב, וככל שיחידד אמונה זו בלבד, שאין הרמאי יכול לפעל מאומה בתחבולותיו, וכי אין לו שום כח להרע מבלעדי ה', זו הסגלה הנפלאה ביותר לביטל כחו של אותו רמאי שיפל לרגליו ולא יצליח להרע לו, כנזכר לעיל מסגלת הגר"ח מוולוז'ין שהמבטל כל כח בעולם ולא מיחס לו כח לעצמו, ומסלק יראתו מפניו - כן יעשה לו ה' שאותו כח יפל לרגליו ויתבטל מן העולם כחו הרע מלהזיק לו.

”וַיִּפְרֹץ הָאִישׁ מְאֹד מְאֹד וַיְהִי לוֹ צֹאן רַבּוֹת וּשְׁפָחוֹת וְעִבְדִּים וְגַמְלִים וְחֹמְרִים. וַיִּשְׁמַע אֶת דְּבַרֵי בְנֵי לֵבָן לֵאמֹר לָקַח יַעֲקֹב אֶת כָּל אֲשֶׁר לְאֲבִינוֹ וּמֵאֲשֶׁר לְאֲבִינוֹ עָשָׂה אֶת כָּל הַכְּבֹד הַזֶּה. וַיֵּרָא יַעֲקֹב אֶת פְּנֵי לֵבָן וְהִנֵּה אֵינָנו עִמּוֹ כְּתַמּוֹל שְׁלֹשׁוֹם. וַיֹּאמֶר הִ' אֵל יַעֲקֹב שׁוּב אֶל אֶרֶץ אֲבוֹתַיךָ וּלְמוֹלְדֹתַיךָ וְאֶהְיֶה עִמָּךְ. וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב וַיִּקְרָא לְרַחֵל וּלְלֵאָה הַשְּׂדָה אֶל צֹאנֹו. וַיֹּאמֶר לָהֶן רְאִיהֶן אֲנֹכִי אֶת פְּנֵי אֲבִיכֶן כִּי אֵינָנו אֵלַי כְּתַמּוֹל שְׁלֹשׁוֹם וְאֱלֹהֵי אָבִי הִנֵּה עִמָּדִי. וְאַתֶּנָּה יִדְעָתְךָ כִּי בְּכָל כַּחַי עֲבַדְתִּי אֶת אֲבִיכֶן. וְאַבִּיכֶן הִתֵּל בִּי וְהִחְלֵף אֶת מְשַׁכְּרָתִי עִשְׂרֵת מְנַיִם וְלֹא נָתַנּוּ אֱלֹהִים לְהִרְעֵ עִמָּדִי. אִם כֹּה יֹאמֶר נְקֻדִים יְהִי שְׁכָרְךָ וַיִּלְדּוּ כָּל הַצֹּאן נְקֻדִים וְאִם כֹּה יֹאמֶר עֲקֻדִים יְהִי שְׁכָרְךָ וַיִּלְדּוּ כָּל הַצֹּאן עֲקֻדִים. וַיִּצַּל אֱלֹהִים אֶת מִקְנֵה אֲבִיכֶם וַיִּתֶּן לִי. וַיְהִי בַעַת יַחַם הַצֹּאן וְאִשָּׁא עֵינַי וְאָרָא בְּחִלּוֹם וְהִנֵּה הֶעֱתִידִים הָעֵלִים עַל הַצֹּאן עֲקֻדִים נְקֻדִים וּבְרֻדִים. וַיֹּאמֶר אֵלַי מְלֹאֵךְ הָאֱלֹהִים בְּחִלּוֹם יַעֲקֹב וְאֹמֶר הִנְנִי. וַיֹּאמֶר שָׂא נָא עֵינַיךָ וּרְאֵה כָּל הֶעֱתִידִים הָעֵלִים עַל הַצֹּאן עֲקֻדִים נְקֻדִים וּבְרֻדִים כִּי רָאִיתִי אֶת כָּל אֲשֶׁר לֵבָן עָשָׂה לָךְ. אֲנֹכִי הֵא- ל בֵּית אֵל אֲשֶׁר מְשַׁחֵת שָׁם מִצְבֵּה אֲשֶׁר נִדְרַתְּ לִי שָׁם נִדָּר עֲתָה קוּם צֵא מִן הָאָרֶץ הַזֹּאת וּשׁוּב אֶל אֶרֶץ מוֹלְדֹתַיךָ.

זֶה לִי עֲשָׂרִים שָׁנָה בְּבֵיתְךָ עֲבַדְתִּיךָ אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּשֵׂתִי בְּנִתִיךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים בְּצֹאנְךָ וּתְחַלֵּף אֶת מְשַׁכְּרָתִי עִשְׂרֵת מְנַיִם. לֹוִלִי אֱלֹהֵי אָבִי אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם וּפְחַד יִצְחָק הִנֵּה לִי כִי עֲתָה רִיקָם שְׁלַחְתָּנִי אֶת עֲנִי וְאֶת יָגִיעַ כִּפִּי רְאֵה אֱלֹהִים וַיִּוָּכַח אָמֵן”.

לסובל מחלשה

(או מחלי הנקרא "מונו")

הסובל מחלשה או מעיפות מתמדת, או מחלי הנקרא "מונו", יתחזק מאד בנפלאות ה' הנותן ליגע פח, הנה האדם עמל ויגע כל היום חוזר עני ויגע מעבודתו - ישן בלילה אחת כמה שעות וקם רענן עם פחות חדשים, וכמובא בספרים שהשנה הוא מפלאי הבריאה שבגוף האדם, ויתחזק וישן הפסוק (ישעיה מ, כט) : "נתן ליגע פח ולאין אננים עצמה ירבה", ויכון מאד בברכות השחר בברכת "הנותן ליגע פח" לאמרה בכל פחו וכוונתו. ויחזק אמונתו שהקב"ה מחזק לחלשים ומעצים פחם פאשר בוטחים המה ומקוים אליו, וכנאמר (ישעיה מ, לא) : "וקוי ה' יחליפו כח יעלו אבר פנשרים" ואם כן זה הנופל לחלשת הגוף אל יפל ברוח, שכן פאשר רוחו החזקה באמונה וקווי לה' תביאהו להחלפת פח ועצמה ("מונו" גימטריא "אמונה" לרמו שזו תרופתה). ולחזק אמונה זו בה' תפלל לה' שיבריאהו ושתהא תפלתו זו מתוד אמונה שכחו תלוי בישועת ה', וכי הוא הנותן ליגע פח ובחזוק אמונה זו ירוח לו.

ויאמר פסוקים דלהלן מתוד אמונה עמקה :

"נתן ליגע פח ולאין אננים עצמה ירבה" (ישעיה מ, כט).

"וקוי ה' יחליפו כח יעלו אבר פנשרים ירוצו ולא ייגעו ילכו ולא ייעפוי" (ישעיה מ, לא).

ועוד יקרא פסוקים דלהלן שנאמר במשה רבנו ובאליהו הנביא שחיו ללא מזון ומים מי יום ויחזק אמונתו שהכח והיציבות תלויים בה' ולא במזון ולא בשום סבה אחרת טבעית :

"ויענד וירעבד ויאכלד את הפן אשר לא ידעת ולא ידעון אבתיך למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם" (דברים ח, ג).

"בעלתי הרהר לקחת לוחת האבנים לוחת הברית אשר פרת ה' עמכם ואשב בהר ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי" (דברים ט, ט).

"והוא [אליהו הנביא] הלך במדבר דרך יום ויבא וישב תחת רתם אחד וישאל את נפשו למות ויאמר רב עתה ה' קח נפשי כי לא טוב אנכי מאבתי. וישב וישן תחת רתם אחד והנה זה מלאך נגע בו ויאמר לו קום אכול. ויבט והנה מראשתיו עגת רצפים וצפחת מים ויאכל וישת וישב וישב. וישב מלאך ה' שנית ויגע בו ויאמר קום אכל כי רב ממך הדרך. ויקם ויאכל

וישפּתה וילדך בְּכַח הָאֲכִילָה הֵיחָא אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה
עַד הָרַח הָאֱלֹהִים חֲרַב" (מלכים א, יט, פסוקים ד-ח).

לנדודי שנה

לְהַסֹּבֵל מִנְדוּדֵי שָׁנָה, יִכּוֹן מְאֹד בְּקִרְיָאתָ שְׁמַע שְׁעַל הַמְּטָה בְּבִרְכַּת
"הַמְּפִיל חֲבִלֵי שָׁנָה עַל עֵינַי וְתִנּוּמָה עַל עַפְעָפִי", וְכֵן כְּשֶׁאֹמֵר: "הַשְּׂכִיבֵנוּ
אֲבִינוּ לְשָׁלוֹם" יִכּוֹן שְׂיִשְׁכְּבֵיהוּ ה' בְּשָׁנָה עֲרֵבָה. וְיִאֲמִין שְׁעֵנִין הַשָּׁנָה מְסוּר
בִּידֵי ה' בְּלִבְדָּה לְהַפִּיל חֲבִלֵי שָׁנָה וְתִנּוּמָה עַל הָאָדָם, אוֹ חֲלִילָה לְיִסְרוֹ
בְּנְדוּדֵי שָׁנָה, שְׁכֹן כְּאִמּוֹר לְעִיל (אֹת לַח) עֵנִין הַשָּׁנָה הוּא אֶחָד מִנְפְּלָאוֹת
הַבּוֹרָא שְׂאִינוּ מוּבָן בְּדֶרֶךְ הַטֵּבַע כָּלֵל. וּבְכַח אֲמוּנָה זוֹ שְׂיִתְחַזֵּק בִּידֵיעָה זוֹ
וְיִתְפַּלֵּל לַה' שְׂיִפִּיל עַל עֵינָיו שָׁנָה כְּדֵי שְׂיִתְחַזֵּק גּוּפוֹ בְּעִבּוּדַת ה' יִזְכֶּה
לִישׁוּעָה, שְׁכֹן בְּכַח זֶה שְׂמַסְלֵק הָאָדָם הַסְּבוֹת טְבַעִיּוֹת וְתוֹלָה הַכֹּל
בְּהַשְׁגָּחָה זֶה עֲצֻמוֹ הַסְּגָלָה הַנְּפִלְאָה בְּיוֹתֵר מִכָּל לְגִרְשׁ הַמְּקָרִים וְהַטְּבַעִים
וְלַהֲמַתִּיק הַדִּינִים.

וְיִקְרָא פְּסוּקִים דְּלַהֲלֹן וְיִחַזֵּק אֲמוּנָתוֹ עֵנִין זֶה שְׂהַשָּׁנָה וְהַתְּרַדְמָה הַנֶּסֶם בְּיַד
ה' בְּלִבְדָּה:

"וַיִּפֹּל ה' אֱלֹהִים תְּרַדְמָה עַל הָאָדָם וַיִּישָׁן וַיִּקַּח אֶחָת
מִצְלָעָתָיו וַיִּסְגֹּר בְּשָׂרָה תַּחְתָּנָה. וַיְבֹן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע אֲשֶׁר
לְקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיְבָאָהּ אֶל הָאָדָם" (בראשית ב, פסוקים כא-
כב).

"וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ לְבוֹא וְתְרַדְמָה נִפְלָה עַל אֲבָרָם וְהָיָה אִמָּה
חֲשֵׁכָה גְדֹלָה נִפְלָת עֲלֵיו" (שְׂהַרְדִּימוֹ ה' בְּשִׁבִיל נְבוּאָת בְּרִית בֵּין הַבְּתָרִים)
(בראשית טו, יב).

וְעוֹד יֹאמֵר הַפְּסוּק:

"אִם תִּשְׁכַּב לֹא תִפְחָד וְשִׁכְבָתָּ וְעֲרֵבָה שְׁנַתְּךָ" (משלי ג, כד).

ועוד יאמר הפסוק:

"אני שכבתי ואישנה הקיצותי כי ה' יסמכני" (תהלים ג, ו).

ועוד יאמר:

"יעלזו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם. רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם" (תהלים קמט, ה-ו).

ועוד יאמר:

"הנה מטותו של שלמה ששים גברים סביב לה מגברי ישראל. כלם אחזי חרב מלמדי מלחמה איש חרב על ירכו מפחד בלילות" (שיר השירים ג, ז-ח).

ועוד יאמר מזמור "יושב בסתר עליון" מזמור צא בְּתֵהִלִּים.

עצה להתגבר בבקר לקום משנתו

עצה המועלת להתגבר בבקר ולכוף עצמו לקום משנתו, הוא שיצייר לעצמו שהקב"ה שהחזיר לו נשמתו, עומד עליו וכביכול מבקש ממנו לקום, ולהתפלל, וממתין לו שיעשה זה נחת רוח לפניו בקיום המצוות ציטית, תפלין וכיוצא. וכשיתבונן ויעמיק בזה - גם מי שלבו לב אבן, יבוש ויכלם להמשיך לשכב, וירגיל עצמו למחשבה זו עד שתציק לו ותטריד אותו מלישן.

ועוד יכון מאד בברכתו בברכת "המעביר חבלי שנה מעיני ותנומה מעפעפי", ויאמין שכשם שהפלת שנה על האדם הוא בהשגחה, כן סלוק השנה והיקיצה ממנה הוא בהשגחה, ויתפלל לה' שיעזרהו שתסתלק השנה ממנו בשעה שצריך לקום בבקר לתפלה.

והעקר שכבר מעת שכבו יחליט בהחלטה גמורה שיקיץ בשעה הקבועה לו, ולא יישן ללא החלטה על הקימה, שכן אז קשה מאד שיקום בזמן

שְׁקִיבֵה, אַחַר שֶׁבִּבְקֹר הִנְהוּ מִתְנַמְנֵם וְלֹא שְׁלִיט בְּעַצְמוֹ. וְכִשְׁקִיבֵה וּמְחַלִּיט
מֵעַתָּה שְׁכָבוּ -

סגלה לחלומות רעים

הַחֹלֵם חֲלוֹמוֹת שֶׁמְבַעֲיָתִים אוֹתוֹ, סִגְלָה נִפְלְאָה יֵשׁ וְהוּא לִישׁוֹן מִתּוֹךְ דְּבָרֵי
תּוֹרָה, בְּכַחַה שֶׁל תּוֹרָה לְסַלֵּק כָּל מַרְעִין בִּישׁוֹן, וּמְקוֹרוֹ מִהַגְמָרָא: כָּל
הַמְשַׁבֵּיעַ עַצְמוֹ בְּדְבָרֵי תּוֹרָה וְלֹן אֵין מְבַשְּׂרִין אוֹתוֹ בְּשׁוֹרֹת רְעוֹת, וְק"ו
שֶׁלֹּא חֲלוֹמוֹת רְעוֹת.

וְעוֹד יֵאָמֵר שֶׁאֵין שׁוֹם מְקַרְיֹת אֶפְלוּ בְּחֲלוֹמוֹת, וְכַמוֹבֵא בְּגַמְרָא (בְּרִכּוֹת)
"לְאָדָם טוֹב אֵין מְרַאֵין חֲלוֹם טוֹב" כְּדִי לְיַסְרוֹ בִּישׁוֹרִים וּלְכַפֵּר עֲוֹנוֹתָיו.
וְהַמְתַּבּוֹן יִרְאֶה פְּלֵא גְדוֹל בְּעֵינָיו הַחֲלוֹמוֹת הַיֵּאָדָּן חוֹלֵם הָאָדָם חֲלוֹמוֹת
מְעַנְיָנִים שֶׁכָּלֵל לֹא חָשַׁב עֲלֵיהֶם בְּמִשְׁךְ הַיּוֹם וְאֵף לֹא מִזְמַן רַב, וְהַחֲלוֹמוֹת
הֵנָּה מְגוֹנִים שׁוֹנִים וּמְשַׁנִּים וְאֵין חֲלוֹם דּוֹמָה לְחֲבֵרוֹ, וְהוּא פְּלֵא שֶׁל
הַשְּׂגָחָה, וּבְכֵן לְהַנְצִיל מִחֲלוֹמוֹת רְעִים יֵשׁ לַעֲשׂוֹת גִּי פְּעֻלוֹת:

א. שִׁינְאָמִין בְּאֶמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַכֹּל בְּהַשְּׂגָחָה.

ב. יִתְפַּלֵּל עַל כָּךְ קֹדֶם שֶׁנִּתְּנוּ בְּבִרְכַּת "הַמְּפִיל": "וְאֵל יִבְהִילוּנִי
חֲלוֹמוֹת רְעִים".

ג. יִישׁוֹן מִתּוֹךְ דְּבָרֵי תּוֹרָה.

סגלה שלא יטמא

כְּדִי שֶׁלֹּא יִטְמָא הָאָדָם בְּטִמְאָת מְקַרָּה לִילָה, רְאֵשִׁית כְּפִדוּעַ שְׁמֹר עַצְמוֹ
מִהַרְהוּרִים רְעִים בְּמִשְׁךְ הַיּוֹם, וּבְנוֹסָף לְכָךְ צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִפְחַד מִזֶּה כָּלֵל,

וַיֵּאמֵר בְּהִי שְׂאִין רְשׁוּת לְכַחוֹת הַטְּמָאָה לְטַמְּאֵת הָאָדָם בְּלִילָה מִבְּלֵי רְשׁוּת הַהַשְׁגָּחָה, וַיִּזְכֹּר דְּבַרֵי הַחֵיד"א שְׂכַחוֹת הַטְּמָאָה מִטְּמְאִין דְּיֻקָּא לְזֵה הָאָדָם שְׂנַכְנַס בְּקִדְשָׁה לְהַתְּגָרוֹת בּוֹ וּלְנִסּוֹתוֹ, וְלָכֵן אֵל יִתְיַחַס כָּלֵל לְזֵה, וַיִּחַזַּק עֲצָמוֹ בְּשִׁמִּירַת הָעֵינַיִם וּבְלִמּוּד הַתּוֹרָה וְהַמוֹסָר, וַיִּמְעַבֵּר לְכָךְ לֹא יִדְאָג כָּלֵל, וַיִּתְחַזֵּק בְּבִטְחוֹן בְּהִי שְׂאִינוֹ בָּא בְּטְרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו, וַיְכַשֶּׁה אֶת הַמָּטָל עָלָיו כְּפִי כָחוֹ - הַקְּב"ה מְסִיעֵנו, וְסוּפוֹ שְׂיִתְקַדֵּשׁ לֵהּ וְלֹא יִזְיקָהּ כָּלֵל שׁוֹם כַּחוֹת טְמָאָה שְׂבַעוּלָם. וַיְכַבֵּר הַזְּהִירוֹ הַרְבֵּה בַסִּפָּה"ק שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת מְזָה עֵסֶק כָּלֵל, רַק יִטְבֵּל בְּאוֹתוֹ יוֹם לְטַהֲרָתוֹ וְלֹא יַחֲשֵׁב וַיִּצְטַעַר מְזָה כָּלֵל, רַק יִמְשִׁיךְ בְּהַרְגִּלוֹ בְּתוֹרָה וּבְמוֹסָר וַיִּרְחִיק עֲצָמוֹ מֵהַחֲטָא.

אם כן עצם זה שלא יתייחס האדם למקרה לילה ולא יעשה עסק מזה אחר שמשתדל הוא לעשות כפי כחו, זה עצמו שייביא שתסתלק תופעה זו ממנו.

סגלה למי שנשכו נחש או עקצו עקרב

יִזְכֹּר עֲנָנִי הַנְּשׁוֹכִים מֵהַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים בִּימֵי מִשָּׁה רַבָּנוּ, וּבְצוּוֵי הִי עֲשֵׂה נְחָשׁ מְנַחֶשֶׁת וְכָל אֲשֶׁר הַסְּתַפֵּל בּוֹ חֵי, וְהַפְּנִינָה הִיְתָה בְּזֵה, לְהוֹרוֹת לָהֶם שְׂהַנְּחָשׁ הַנוֹשֵׁךְ אֵינוֹ אֶלָּא כִּי"מְטִיל נְחָשֶׁת" שְׂאִין בְּכַחוֹ לְהַרְעַ כָּלֵל אֶלָּא בְּגִזְרַת הִי, וַיְכַשֶּׁה אֶמִינוֹ בְּכָךְ הַנְּשׁוֹכִים בְּזִמְן מִשָּׁה - נְצוּלוֹ, וַיְכַעֲנֵן רַבִּי חֲנִינְיָא בֶּן דְּוִסָּא שְׂאֵמֵר: "אֵין הָעֵרוֹד מִמִּית אֶלָּא הַחֲטָא מִמִּית". שְׂכֵן הִיא הַסְּגָלָה, כְּשֶׁמְבַטֵּל הָאָדָם כַּחוֹת הַטְּבַעִיִּים, כְּךָ מִתְּבַטְּלִים הֵמָּה מֵעֲלֵיו מְלַהֲזִיק לוֹ.

וְלָכֵן יִתְחַזֵּק מִיָּד בְּאַמוּנָה שְׂאִין הַנְּחָשׁ מִמִּית אֶלָּא הַחֲטָא מִמִּית וַיִּעֲשֵׂה תְּשׁוּבָה עַל חֲטָאתָיו, וּמִדִּי זֵה שְׂיַעֲסֵק בְּטַפּוּלוֹ לְהַצְלָתוֹ יִתְמִיד בְּמַחֲשָׁבָה זוֹ כָּל הַזְּמַן, וּבְזֵה יִסְלַק הַסְּכָנָה מִמֶּנּוּ שֶׁלֹּא יִשְׁלַט בּוֹ הָאָרֶס, שְׂכֵן כְּמִדַּת בְּטוּלוֹ אֶת כַּחוֹ הַטְּבַעִי הַמְּזִיק כֵּן יִתְעַכֵּב מְלַהֲזִיק לוֹ וַיִּנְצֵל. (וראה בהקדמה לספרנו זה מה שהארכנו בזה)

סגלה לחלושי ראייה

לחלושי ראייה, יבנו בכונה כראוי בכל יום בברכת פוקח עורים, ויחזק אמונתו בה' שפתי הראיה ממנו, וכענין שהיה גבי הגר שפחת שרה, כשעמדה במדבר חסרת אונים להשקות מים את בנה ישמעאל, ואז נאמר: "ויפקח אלקים את עיניה ותרא באר מים".

ועוד סגלה גדולה ונפלאה לחלושי ראייה ואפלו עד כדי שהלכה ראייתם לגמרי, ח"ו, לקבל עליהם ללמוד בספר אור החיים הק' על התורה, ויודע אני בעדות נאמנה מכאלה שקבלו עליהם קבלה זו וחזרה אליהם ראייתם - בדוק ומנסה, וכבר התפרסמה סגלה זו מכמה שנושעו על ידה.

סגלה למי שנתודע על חלי מסכן שתקפהו

סגלה גדולה למי שנתודע על חלי מסכן שתקפהו לו או לאחד מבני ביתו, והוא להזהר בתחלת החלי שלא יספר זאת לשום אדם, כי אז יותר בנקל לבטל הגזרה, ורק אם ח"ו החלי מתגבר אז יש לספר שיבקשו עליו רחמים.

ויש לזה מקור בגמרא ברכות (נה ע"ב): האי מאן דחליש, יומא קמא לא לגלי, כי היכי דלא לתרע מזליה. דהינו שלא מיד יגלה חליו כדי שלא ישבר ויפל מזלו.

ומובא בספר שומר אמונים (מאמר בטחון והתחזקות פרק טו): "ואני הכותב קבלתי מאמי מורתי ע"ה שקבלה מאבותיה, שאם נצמח לאדם איזה חלשה חדשה ח"ו, שלא יספר זאת לשום אדם איזה זמן, וזה סגלה שמאלו יהיו בטלים, וזה בדוק ומנסה".

וההסבר לכך, שכל זמן שלא נודע לרבים אין פרסום לנס שיארע לזה החולה, כך שגם אם אינו ראוי לנס מפרסם שכן יש קטרוגים רבים על נס מפרסם, יתכן וראוי הוא לנס נסתר, ולכן ישתדל להעלים ואז אמר יאמר לפני ה': רבוננו של עולם, הרי אני מאמין שאין שום טבע בעולם, ובידך לרפאת נפש כל חי, והנה עתה עדונו אין מפרסם חלי, כך שאין בעולם מי שיחשב שקרה כאן נס, אלא רפאני רפואה שלמה מידך הטובה.

סגלה למי שגובר עליו יצרו להחטיאו

מובא בספר "עבודת ישראל" (אבות, פרק ב' משנה ב) : סגלה גדולה למי שגובר עליו יצרו להחטיאו, שיאמר : רבונו של עולם, הלא כל היצר רק בשביל הבחירה וכדי שישתן לי שכר על גבורתי, אינני חפץ לא להשכר ולא להבחירה. ויאמר זאת באמת מכל לבו מפחדו פן יפשל בחטא חלילה, וישל כשלו ח"ו מוכן הוא לותר אף על שכר עולם הבא והעקר שלא יחטא לה'.

ועוד עיקר הנצחון הוא בכך שיברח מיד ממקום הנסיון וילך לעסוק בתורה או בעסק אחר להסיח דעתו, ולא ישהה במקום התבוערה לשאת ולתת עם יצרו, שאין לה סכנה גדולה מזו, וכמו שפן עשה יוסף צדיק בנסיונו : "וינס ויצא החוצה".

סגלה לכפרת עוונות

אף שלעוונות נדרש תשובה, ולא שמענו "סגלות" לכפרת עוונות, אולם סגלה אחת גדולה מצינו בחז"ל לכפרת עוונות, והוא להיות "מעביר על מדותיו" דהינו להיות סלחן ומחלן לאלה שבזוהו או הפסידוהו וכיוצא, ואז "מדה כנגד מדה", כשם, שהיה הוא סלחן ומחלן לבריות, כן הקב"ה ינהג בו בסליחה ומחילה. לכן כשארע לאדם במישהו שהרע לו : יאמר, רבונו של עולם, יודע אני, שזה שהרע לי זה בשביל עוונותי, אנא ה', כשם שהנני מוחל לו, ומסיר שנאה ונקמה מלבי עליו, כן יהי רצון שתסיר החרון אף ממני ותסלח לי על עוונותי.

ועוד בכלל זה הוא לקבל כל מארעותיו בסבר פנים יפות ולרצות ברצון גמור באשר ירצה ה' - יהיה באשר יהיה, ואז סגלה - מדה כנגד מדה, שפה יאמר ה' כשם שמרצה זה בהנהגתי עמו ומבטל רצונו מפני רצוני, ורוצה הוא בי כפי שאנהג בו, כמו כן אף שרצוני היה ממנו בכהנה וכהנה, אתרצה בו באשר הוא, וזה סוד ענין המובא במדרש : "וחנתי את אשר אחו" - אף שאינו ראוי ואף שאינו כדאי. והוא פלא, ולהמבאר מובן, כן

הוא בספר "מכתב מאליהו", ועוד בספר "נתיבות שלום", והארכנו בזה
בספרנו "נר" לרגלי.

סגלה לבטול כל מיני גזרות

ענית אמן יהא שמייה רבא, זו סגלה קלה ואין כמות מועילה לבטל גזירות,
כמובא בגמרא (שבת קי"ט ע"ב), ועוד בספר היכלות (פרק ו, ג) לרבי שמעאל
כהן גדול, ועוד בזוה"ק בראשית (דף ל"ח ע"ב), ומי שמתמיד בזה לענות בכל
כחו וכונתו בודאי יושע בכל מיני ישועות, ויכון שיתגלה כבוד שמים
במהרה, וימחה זכר עמלק מן העולם, וירצה זאת בכל לבו, אזי כשם
שחפץ הוא בגאלת שמו ית' ובכבוד שמים שיתגלה מלכותו יתברך וחפץ
הוא בכך מכל לבו, כן יגאלנו הקב"ה גאלה פרטית, וירוח לו מכל צרותיו,
וכאמור זו "סגלה שאין כמות קלה, ואין כמות מועילה" כלשון ה"שומר
אמונים".

סגלה להעלות אביו ואמו מגיהנם

ענית אמן יהא שמייה רבא יש בה כח גדול להעלות הנשמות מגיהנם,
כמובא ב"אור זרוע" (ח"ב הלכות שבת סימן נ) הספור מרבי עקיבא שהצילו
לאותו רשע שנפטר והיה נדון בדינים קשים ונוראים, על ידי שלמדו את
בנו לומר קדיש, כל כך הוא כח הקדיש, שכאשר האדם חפץ באמת
ובכונה שיגדל כבוד ה' בעולם ומכבד הוא בענינו "אמן יהא שמייה רבא"
את ה' הנכבד והנורא, אזי כל כך הנחת רוח לה' מזה האיש עד שפועלת
זכותו אף על אביו שהביאו לעולם להצילו מכל מיני פרעניות בעולם
העליון.

עצה שלא יזיקו לו המחשבות זרות

עצה וסגלה נפלאה ישנה לבטל המחשבות זרות העולות לאדם בעל כרחו שלא ישפיעו עליו לרעה, שימסר מודעה וגלוי דעת בכל יום בבקר שהוא מבטל בלבו כל המחשבות הזרות שיבואו ויעלו בלבו היום, וכל מחשבה שהיא נגד רצון ה' הן באמונה, והן בענייני עברה ותאוה, או מדה רעה שתעלה בלבו, ויקשה עליו לסלקה ממנו - שתהא בטלה ומבטלת ואינו חפץ בה כלל, עצה זו גלה לנו ה"בן איש חי" ומובאת היא בסדורי הספרדים. וכן מובא זאת בספר "דרך פקודיך" (מצוה כו), וכתב שם שפך קבלנו מרבתינו שהיא סגלה גדולה למסר מודעה זו אפלו בינו לבין עצמו, בכל פעם שיזכר.

וכיון שדברנו בענין המחשבות יש לדעת ידיעה חשובה מאד, שכל המחשבות הזרות התוקפות את האדם, ומתנוצצות לאדם במחו ואין האדם חפץ בהם, ואדרבא מצטער מהם, אין האדם נענש עליהם כלל וכלל, ואדרבא, מקבל שכר על השתדלותו להסיח דעת מהם ולסלקם, וזה גופא תקונו של זה האיש, שכיון שפעם בעבר הרבה מחשבות רעות בחשק וברצון, עתה באים לו אלו בעל כרחו, וכנגד מה שפעם בעבר התענג על מחשבות רעות אלו, עתה תקונו שיהא מצטער מהם, ובזה גופא שמשתדל ללמד ולהתפלל או להתעסק באיזה עסוק על מנת שישחית דעתו מהם, זה גופא תקונו, ובזה מקיים מצות: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם".

וחשוב לדעת זאת, שכן ישנם הרבה שנשברים מכך שעולים בלבם מחשבות זרות בראשם, ומתעצבים מכך למאד, אזי יש להם לדעת שאדרבא, בכך שאינם מחזיקים אותם מחשבות בראשם, ומשתדלים להסיח דעת מהם, מקבלים על כך שכר.

סגלה לאמונה ולאהבת ה' לכל היום

סגלה לאמונה ולאהבת ה' למשך כל היום פלו, להיות רגיל לומר בפיו י"ג עקרים של האמונה, וכך מובא בספר "אמרי פנחס" (שער ז' אות כ"ב)

להרה"ק רבי פנחס מקוריץ שיש לומר י"ג עקרים בכל בקר בקומו ממטתו [כמוכן לאחר ברכות השחר וברכות התורה], וכן בהנהגות הגה"ק רבי חיים מצאנז ("דרכי חיים" אות ב' ואות י"ג), מובא שפך היה נוהג הגה"ק לומר בכל בקר בהקיצו משנתו: הנני מאמין באמונה שלמה שאתה הוא מלך יחיד ומיוחד שליט בעליונים ובתחתונים, והיה אומר משפט זה בעודו במטתו.

וחשוב הוא מאד לפתח את היום באמירת "אני מאמין" של הי"ג עקרים, שכן סגלה גדולה היא שפך כל היום ילך לו באמונה, שכן הכל הולך אחר ההתחלה, וכמו שהיה דורש הצדיק רבי זושא ("בית אברהם" רמזי "שבועות" עמ' קנה-קנו) על הפסוק: "ראשית עריסותיכם - חלה תרימו", דהינו בראשית קמתך מהעריסה - מהמטה, חלה תרימו, חלה לשון תפלה כמ"ש "ויחל משה", תתחיל עם תפלה, ואז כל היום ימשך אחר ההתחלה.

עצה לעורר השמחה בעבודת ה'

עצה גדולה ונפלאה לעורר השמחה בעבודת ה', הוא לומר או לשמע נגוני ושירי קדש שיש בתכנם עריגה וכסופין לה', והוא בדוק ומנסה שלפעמים מה שלא יועיל לאדם ספרי מוסר וכיוצא לעוררו ולרגשו, נגון אחד של קדשה שנקנס ללב מעורר ומרגש ועד כדי דמעות של דבקות בה'.

ומובא בספר "אמרי פנחס" (שער ו אות כא) שביותר הוא פאשר מצטרפים רבים ומזמרים ומשבחים יחד, מכריתין בזה הרבה סטרא אחרא, ואין לה דבר בעולם שיהא מסגל לעורר השמחה ואהבת ה' כמו הנגון, לשורר שירי דבקות בה' בינו לבין קונו, וכן ראינו שחברו שירים הרבה מגדולי וקדושי ישראל, וכמו רבי יהודה הלוי, רבי יהודה החסיד, והרב "אבן עזרא". וכן כל צבא מעלה שרפים ואופנים עבודתם בשירה ובזמרה פידוע, וכאמרנו בתפלת "יוצר".

עצה ליראת השם

עצה גדולה שיפיל על האדם יראת שמים, הוא לספר ספורי צדיקים או לראות הנהגתם של גדולי וקדושי ישראל, ועל פן חשוב מאד להתבונן בהנהגתם של התנאים והאמוראים המובאים בגמרא, וכן לקרא מתולדותיהם ודרך עבודתם של גדולי ישראל שהיו בכל דור ודור, והרבה צדיקים העידו שהתקרבותם לה' והצלחתם הייתה מכף שהיו קוראים ושומעים מהנהגות הצדיקים והקדושים אשר בארץ, ומהם חמדו וחשקו לאהבה וליראה את ה'.

ובפרט יועיל ביותר כאשר יוכל האדם להתחבר לצדיק וקדוש החי בדורנו זה השפל ולראות במו עיניו את הנהגתו, ודרך עבודתו את ה' היא בהתלהבות ובחשק, והיא תפלתו לה' בכלות הנפש ובהתפשטות הגשמיות, וכן רואה את התמדתו בתורה לשמה במסירות נפש, ואת הנהגותיו במדות טובות, ורואה היא גם בדורנו זה השפל יתכן לעבד את ה' בכל כחו, הרי אין שיבא תועלת יותר מזה. ועל כן אמרו "שמושה גדול מלמודה", כלומר כשהאדם רואה הנהגות הצדיק או שומעם מועיל יותר מאשר ילמד בעצמו מוסרי חז"ל וכיוצא, שכן כשרואה את מוסרי חז"ל מישמים על ידי הצדיק שמקימן בפעל מתפעל לבו ביותר, ומקנא קנאת סופרים להיות כמוהו, והוא בדוק ומנסה כידוע.

עצה גדולה ונפלאה להחדרת האמונה

עצה גדולה ונפלאה ואפשר שהיא האפשרות היחידה להשריש אמונה, הוא לדבר בפיו דבורי אמונה, לחזור ולשנון עניני בריאת העולם הנזכרים בחמש בראשית, ספורי האבות הקדושים ולהתבונן במעשיהם ובנסיונותיהם, ספורי יציאת מצרים, "מעמד הר סיני" הליכת ישראל במדבר מ' שנה, ספורי התורה מחטא המרגלים, קרח ועדתו, פבוש יהושע ל"א מלכים, ועוד בדברי הנביאים והכתובים, ולהרחיב כל נושא ונושא שהזכרנו בלמוד עם רש"י ז"ל ויתר המפרשים, וכן לעין ולקרא שיחות אמונה המובאים בספה"ק כמו "שומר אמונים", אור יחזקאל להגר"י לוינשטיין זצ"ל וכיוצא המלהיבים לאמונה בה', וכן לדבר בפיו תמיד אמונה, עם כל אדם ובכל עת, וכשפוגש חברו ברחוב במקום לדבר דברים בטלים יכין תמיד לעצמו מאמר מאמונה ולשוחח בו עם חבריו, וכך יתמיד בתמידות לדבר דבורי אמונה ויהיו שגורים על לשונו ובבלבו, עד שלא יעשה דבר וחצי דבר מבלי שיקדים לו דבורי אמונה, והדבורים משפיעים מאד על הלב, וגם כאשר הלב עדין אינו חזק באמונה, חזקה והבטחה על דבורי האמונה שיקנסו בבלבו, ועל זה דרשו: "אבדה האמונה

נְכַרְתָּהּ מִפִּיָּהֶם" (ירמיה ז, כח), דִּהְיִינוּ מִדּוּעַ אֲבָדָה הָאֱמוּנָה? מִפְּנֵי שֶׁנִּכְרַתְתָּה מִפִּיָּהֶם, שְׁאִין מְדַבְּרִים דְּבוּרֵי אֱמוּנָה, וְכֵן נֹאמַר בְּתַהֲלִים (קטז, ט) "הָאֱמֻנָתִי כִּי אֲדַבֵּר" אֵימַתִּי הָאֱמֻנָתִי? פֶּאֶשֶׁר אֲדַבֵּר בְּאֱמוּנָה.

וּבִפְרָט פֶּאֶשֶׁר מְדַבֵּר הָאָדָם בְּעֵינֵי אֱמוּנָה בְּשֶׁבֶת קֹדֶשׁ, וְכֵן מוּבָא בִּ"שׁוֹמֵר אֱמוּנָיִם" (דפוס החדש עמ' כט) שְׂיֹום שֶׁבֶת קֹדֶשׁ מְסַגֵּל מְאֹד לְקַבֵּעַ אֱמוּנָה בְּלֵב הָאָדָם הַרְבֵּה יוֹתֵר מִכָּל יָמוֹת הַשָּׁבוּעַ, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁכָּחוּ לְתַת אֱמוּנָה לְכָל הַשָּׁבוּעַ, וְלָכֵן בְּעֵקֶר בְּיוֹם שֶׁבֶת קֹדֶשׁ יִקְבָּע לוֹ לְקִרְאָה הַפְּרָשָׁה עִם רִשְׁ"י שֶׁהוּא סִגְלָה גְדוּלָה לְאֱמוּנָה פִּידוּעַ מִה"חֲפָץ חַיִּים" זִי"ע, וְאִז הַזְּמַן לְהִתְבּוּןָה בְּמָה שֶׁהַזְּכָרְנוּ.

עצה לסלק המחשבות הזרות

מוּבָא בְּסִפְר הַתַּנְיָא (פּרָק כט) סִגְלָה גְדוּלָה וְעֵצָה נִפְלְאָה לְסִלְקַת הַמַּחְשְׁבוֹת הַזָּרוֹת, הוּא שְׂיִקְצֹף עַל יְצֵרוֹ וְיִצָא נִגְדּוֹ בְּכַח וּבְגִבּוֹרוֹת וְכֵה יֹאמַר: "אֲתָה הַרְשָׁע, הֵיִאֵךְ תִּסְתִּיר מִמֶּנִּי אֹר פְּנֵי ה' אֲשֶׁר מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וּבְרָא וְיָצַר הַכֹּל, וְאֲנִי הֵלֵא נִחְצָב מִכְּפֵסָא כְּבוֹדוֹ יִתְבַּרַךְ שְׁמוֹ - יוֹתֵר פְּנִימִי מִמַּחְצָב הַמְּלֵאכִים, וְהֵיִאֵךְ תִּרְצָה לְהַחֲטִיאֲנִי", וְכֵךְ יִשְׁקֹצוּ וְיִרְחִיקוּ מֵעֲלֵיו בְּכָל כַּח וּבְתַקִּיפוֹת וּבְעֵז, וְיִרְעִם וְיִרְגְּזוּ עַל יְצֵרוֹ. וְהֵאָרִיךְ בְּזֵה בְּסִפְר "שׁוֹמֵר אֱמוּנָיִם" (בנרמ"ח עמ' לח) וְסִפְר שֶׁם שְׁאַחַד הַצְּדִיקִים הָיוּ לוֹ הַרְבֵּה הַתַּגְּרִיּוֹת מִמַּחְשְׁבוֹת זָרוֹת, וְלֹא יָדַע לְשִׁית עֲצוֹת בְּנַפְשׁוֹ, וְהִבְעִשׂ"ט פִּגְשׁוֹ וְנָתַן לוֹ עֵצָה זו, וְהֵיִתָּה לוֹ לְאוֹתוֹ צְדִיק יִשׁוּעָה וּפְרָקוֹן מֵאוֹתָן מַחְשְׁבוֹת.

וְעוֹד מוּבָא בְּמִדְרָשׁ פִּנְחָס (דף ג' אות ח') לומר הַפְּסוּק "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" עִם "בְּרוּךְ שֶׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד" בְּכֹנֶנָה וְיוֹעִיל לְסִלְקַת הַמַּחְשְׁבוֹת הַזָּרוֹת.

וְעוֹד סִגְלָה מִבְּעַל הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר" (אגרא דפרקא אות קטו) כְּשֶׁתּוֹקְפִים לְאָדָם מַחְשְׁבוֹת מִינּוּת וּכְפִירָה לומר פְּרָשַׁת "הָאֲזִינוּ" וְהוּא סִגְלָה גְדוּלָה וְנִפְלְאָה לְבִטּוּל וְסִלּוּק הַמַּחְשְׁבוֹת הַזָּרוֹת.

בְּסִפְר "שׁוֹמֵר אֱמוּנָיִם" מְסִפֵּר עַל אֶחָד מִגְדוּלֵי צְדִיקֵי הַדּוֹר שֶׁהָאִיר אֶת הָעוֹלָם בְּצַדִּיקוּתוֹ וּבְקִדְשׁוֹ, וּבְתַחֲלַת עֲבוּדָתוֹ נֶאֱחָזוּ בוֹ בְּלִבּוּלֵי אֱמוּנָה, רַחֲמָנָא לְצַלּוּ, וְהִבְעַל-שֵׁם-טוֹב זִי"ע צָפָה זֹאת בְּרוּחַ קֹדֶשׁוֹ, וּבִידְעוֹ אֶת כָּחוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צְדִיק לְאִיזָה מְדַרְגָּה נְעִלָה הוּא יָכוֹל לְהַגִּיעַ, נִסֵּעַ בְּמִיחָד לְמִקוֹמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צְדִיק, וְנִגַּשׁ אֵלָיו וְאָמַר לוֹ: "גַּם עַל זֶה עָלִיד לְהִתְפַּלֵּל לְפָנֵי הַשֵּׁם

יתברך... הינו, שגם על עצם האמונה צריכים לבקש מהשם יתברך שנוזקה לאמונה טהורה, לבטחון חזק ואיתן בו יתברך. ואותו צדיק אמר שהבעל שם טוב הציל את נפשו על ידי זה. עד כאן. כי יש הטועים וחושבים שמי שחזק באמונה - מתפלל, אולם אין מבינים שגם מי שחלש באמונה חייב להתפלל על זה עצמו שתתחזק אמונתו.

עוד עצה לסלק המחשבות הזרות

הרבה פעמים מתעצמים המחשבות הזרות אצל האדם מתוך עצבנות ("גרווי") וברור הוא שזה עצמו בהשגחה עליונה שיתיסר האדם בכך שיציקו לו המחשבות הזרות להטרידו ולעצבנו יותר. והעצה לכך שיאמין שגם טרדות מחשבות זרות המה יסורים שנשלחו מאת ה', ואל יאשים עצמו כלל, ושלא יראה בזה עצמו כפושע ח"ו, אלא יאמין בהשגחה עליונה שאלו המה הטרדות ומניעות שנועדו לו לשם נסיון באם ישבר בעבודתו.

ולכן על זה המטרד להיות "אדיש", דהינו שיכריח עצמו שלא להתיחס לאותן מחשבות, ולא לענות ולהשיב לאותן מחשבות, ולא לבא עמהם בשום משא ומתן כלל, ולחשב כאילו ואיזה גוף אחר מדבר עמו, ואין זה הוא עצמו, שכן הוא מצד עצמו אינו חפץ באותן מחשבות, ואדרבא מציקות המה לו, כך שאין לו להאשים עצמו כלל, וככל שלא יתיחס אליהם, אלא ילעג להם בקרבו כאדם הלועג לשוטה הדובר באזנו שטות והבל, ויאמין באמונת חכמים שאין בהם ממש ואין בהם שום צדק לא מצד המוסר שמיסרים אותו מחשבות אלו, ולא מצד ההלכה שמטרידים אותו מחשבות אלו שכאלו ואילו אינו נוהג בהלכה, שכן תורתנו היא בדרך נעם, וכשבאים מחשבות כאילו בהטרדה עד כדי שימאס האדם בתורה ובהלכה בודאי אין זה מצד הקדשה כלל, ולכן יקום נגדם בגבורה ובעז ואמץ להתחצף נגדם, ולראותם כאויב נגדו, ולא כאוהב שבא לתקנו, אדרבא יראה בהם כשטן שבא לעקרו מהאמת, ולא ישיב ולא יענה להם, ויסיח דעתו מהם מבלי להתיחס להם כלל מתוך אדישות ולעג ולא מתוך לחץ ועצבנות. וכך ינהג תקופה קצרה, ובס"ד יסתלקו ממנו.

עוד סגלה לבטול מחשבות זרות

מובא בספר "דגל מחנה אפרים" (פרשת בהעלותך) כַּאֲשֶׁר מְתַגַּבְרִים עַל הָאָדָם מִחֻשְׁבוֹת זָרוֹת אֲזִי יִצְיֵר לְעַצְמוֹ שֵׁם י-ה-ו-ה, וּמוֹבָא שֵׁם הַפְּסוֹק בְּתַהֲלִים (צד, יא) "ה' יִדַע מִחֻשְׁבוֹת אָדָם כִּי-הֵמָּה הִבֵּל", "יִוִּדַע" הוּא מִלְשׁוֹן שְׁבִירָה שְׁנֶאֱמַר (שופטים ח, טז) : "וַיִּדַע בְּהֵם אֶת אַנְשֵׁי סְכוֹת" הָרִי שֶׁמִּחֻשְׁבוֹת הִבֵּל נִשְׁבְּרִים עַל יְדֵי שֵׁם ה' כְּשֶׁחֹשְׁבִים אוֹתוֹ בְּמִחְשָׁבָה. וְזֶהוּ, כִּי יוֹדַע - שׁוֹבֵר וּמְסַלֵּק, "ה'" - שֵׁם הַיְיָ, מִחֻשְׁבוֹת אָדָם שֶׁהֵמָּה הִבֵּל.

וְהַעֲנִין מְבַאֵר בְּסֵפֶר שׁוּמֵר אֲמוּנִים (מבוא השער ז) לְהִיּוֹת שֶׁהַקְּבִ"ה מְסַתֵּת בְּתוֹךְ כָּל הַמִּחְשְׁבוֹת לְנִסּוֹת אֶת הָאָדָם אִם יִרְחַק מֵהֶם אוֹ שֶׁיִּדְבֹּק בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, שֶׁכֵּן אֵין לְשׁוּם כַּח בְּעוֹלָם לְפַעַל מִבְּלַעֲדֵי ה', וְאַפְלוּ לְסִטְרָא אַחְרָא אֵין לָהּ כַּח מִבְּלַעֲדֵי ה', וְהַקְּבִ"ה נִמְצָא וּמְחִיָּה אֶת כָּלֵם לְנִסּוֹת אֶת בְּרוּאָיו אִם יִדְבְּקוּ בְּלְבוּשׁ הַחִיצוֹנִי, אוֹ בְּמִחְיָה אֶת הַכֹּל שֶׁהוּא הַקְּבִ"ה, וְכִשְׁמַצִּיר הָאָדָם שֵׁם הַיְיָ בְּרוּךְ הוּא, מְדַבֵּיק עַצְמוֹ בְּה' הַנִּמְצָא וּמְצוּי בְּתוֹךְ הַכֹּל, וּמִמִּילָא נִשְׁבְּרִים וּמְסַתְּלִין מִמֶּנּוּ כָּל מִחְשְׁבוֹת הִבֵּל.

עוד סגלה גדולה ונפלאה לבטול מחשבות זרות מובא בצעטיל (קוֹנְטְרִיס) ל"נעם אלימלך" זצוק"ל שֶׁיִּסְפֵּר מִחֻשְׁבוֹתָיו וּבְלִבּוֹלָיו לְרַבּוֹ, וְיוֹצֵיא מְצוּקַת לְבוֹ בְּטִרְדוֹת הַמִּחְשְׁבוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ וַיִּשְׁפָּכֶם לְפָנַי רַב, וּבְכֶךָ שִׁיוֹצֵיא צָרַת נַפְשׁוֹ מִן הַכַּח אֶל הַפַּעַל יִשְׁבֵּר כַּח הַיִּצָּר הָרַע שֶׁלֹּא יוּכַל לְהַתְגַּבֵּר עָלָיו
עוד (שם) מערכת ה' אות יז).

סגלה לתקן האדם עצמו מכל גלגוליו

הַמְתַּעֲצֵם בְּדוֹרְנוֹ זֶה בְּאֲמוּנָה, לִידַע שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה, וְהַכֹּל בְּצַדִּיק, וְהַכֹּל לְטוֹבָה, וּמְחִזֵּק יְסוּד זֶה וּמְשַׁנְּנוֹ בְּקִרְבּוֹ, וְלוֹקְחוֹ כִּי"מִפְּעַל" בְּחִיּוֹ לְתַן כָּל כַּחוֹ בְּנִקְדָּה זוֹ שֶׁל הָאֲמוּנָה, מְתַקֵּן בְּזֶה כָּל מָה שֶׁפָּגַם בְּגִלְגוּל זֶה וּבְגִלְגוּלָיו הַקּוֹדְמִים, וְהַדְּבָרִים מְאִירִים וְנִפְלְאִים בְּסֵפֶר שׁוּמֵר אֲמוּנִים (דְּרוֹשׁ הָאֲמוּנָה - ה') :

וְהִנֵּה שְׁמַעְתִּי מֵאִישׁ יִרְא שָׁמַיִם שְׁסַפֵּר כִּי גָלָה אֶחָד מִצַּדִּיקֵי עוֹלָם [בְּעֵלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ] בְּדַבְרֵי קֹדֶשׁ, בְּהִיּוֹת לֹו עֲלִיּוֹת נִשְׁמָה רָאָה שְׁהִיָּה רַעַשׁ גָּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, כִּי נִתְפַּנְסוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת אֲשֶׁר לֹא נִתְקַנּוּ עוֹד מִימּוֹת בְּרִיאַת עוֹלָם, וְאָמְרוּ לִפְנֵי הַקִּבְיָה רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם עַד מְתֵי קֹץ הַפְּלָאוֹת, וַיִּמָּה יְהִיָּה הַתְּכַלִּית מֵאֲתָנוּ לְהַחְזִירָנוּ אֶל זֶה הָעוֹלָם פְּעָמִים בְּלִי שְׁעוֹר, וְלוֹאֵי יְהִיָּה הַתְּכַלִּית מֵאֲתָנוּ לְהַחְזִירָנוּ אֶל זֶה הָעוֹלָם פְּעָמִים בְּלִי שְׁעוֹר וּבִלְבַד שְׁיִתְקַנּוּ, וְהִשִּׁיבָם הַקִּבְיָה בְּנִי גִזְרָה הִיא מִלְּפָנֶי מִסּוּדוֹת הַכְּמוּסִים עֲמָדִי, רַק בְּזֹאת תְּרוּיָחוּ כִּי בְּזָמַן לֹא כְּבִיר יִרַד אֲפִיקוֹרְסוֹת גָּדוֹל בְּעוֹלָם אֲשֶׁר לֹא הָיָה עוֹד כְּזֶה מְעוֹלָם, וַיִּמִּי שְׁיִתְחַזֵּק עֲצָמוּ בְּאֲמוּנָתוֹ יִתְבַּרַךְ שְׁמוֹ בְּאֵלֹו הַזְּמַנִּים וְהַיָּמִים, יְהִיָּה לֹו בְּזֶה שְׁלֵמוֹת תִּקּוּן נִפְשׁוֹ.

וְזֶה יִכּוֹל לְהִיּוֹת הַמְּכֻוֹן בָּא חֲבִקוּק וְהַעֲמִידָן עַל אַחַת, כִּי חֲבִקוּק מְדַבֵּר בְּסִמּוּךְ לְזָמַן הַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ שְׁכָתוּב שָׁם (חֲבִקוּק ב א) "כִּי עוֹד חֲזוֹן לְמוֹעֵד וַיִּפְחַ לְקֹץ וְלֹא יִכְזָב אִם-יִתְמַהֲמָה חֲכָה-לוֹ כִּי-יָבֵא יָבֵא לֹא יֵאָחֵר", וַיְכַתִּיב "הִנֵּה עֲפָלָה לֹא-יִשְׁרָה נִפְשׁוֹ בּוֹ וְצַדִּיק בְּאֲמוּנָתוֹ יִחְיֶה", כִּי אִזּוֹ קֹדֶם הַגְּאֻלָּה יִרְאָה לִפְנֵינוּ גֹדֶל הַחֹשֶׁךְ וְהָאֶפֶל שְׁיִצְמַח בְּעוֹלָם, וְצַדִּיק בְּאֲמוּנָתוֹ יִחְיֶה, וְאָמַר הַכְּתוּב וְאַתָּה לֹא תִדְאָג כִּי תִרְאָה כִּי יִתְמַהֲמָה הַקֹּץ וַיִּגְדֵּל הַחֹשֶׁךְ וְאֶפְלָה הַשׁוֹרֵר בְּעוֹלָם, לֹא תִתְיַאֵשׁ חַיִּו מֵאֲמוּנָה וְהַגְּאֻלָּה כִּי צַדִּיק בְּאֲמוּנָתוֹ יִחְיֶה, דְּהֵינּוּ בְּזֶה הָאֲמוּנָה דִּיקָא, וּבְזִכּוֹתוֹ יְהִיָּה לָנוּ קִיּוּם וְהַעֲמָדָה, וַיְהִיָּה מֵאוֹתָם שְׁכָתוּב בְּהֵם (ישעיה ט ד) "וְהִיָּה הַנְּשֹׂאָר בְּצִיּוֹן וְהַנוֹתֵר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֵאָמֵר לוֹ כָּל-הַכְּתוּב לַחַיִּים בִּירוּשָׁלַם". כִּי חֲבִקוּק כְּמִסְפָּר גְּבוּרָה, דְּהֵינּוּ הַרְמָזוּ, בְּשַׁעַה שְׁשׁוֹרֵר בְּעוֹלָם בְּחִינּוֹת גְּבוּרוֹת קְשׁוֹת חַיִּו כְּמוֹ קֹדֶם הַגְּאֻלָּה, לְזֶה רְמָזוּ בָּא חֲבִקוּק וְהַעֲמִידָן עַל אַחַת, כָּל הַתְּרִי"ג מְצוּוֹת אֲשֶׁר צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְתִקּוּן, וְהַחֲיּוּב בְּהֵם הוּא לְכָל אָדָם וּמְחִיב לְהַתְּגַלְּגַל בְּעִבּוּרָן, בָּא חֲבִקוּק וְהַעֲמִידָן עַל אַחַת עַל עֲמוּד אַחַת, שְׁבִזְכוֹת זֶה הָאֲמוּנָה לְבַד יִזְכּוּ לְתִקּוּן נִפְשׁ בְּשְׁלֵמוֹת כְּאֲמוֹר לְעִיל.

וְעוֹד מִמָּה שֶׁהַתְּחַלְּנוּ כִּי בָּא חֲבִקוּק וְהַעֲמִידָן עַל אַחַת, וּבְקִשְׁיַת הַתּוֹלְדוֹת ז"ל (בַּפְּרִשְׁת חַיִּי שְׂרָה) וְכִי בָּא חֲבִקוּק לְבִטֵּל כָּל הַמְּצוּוֹת חַיִּו, רַק כְּמוֹ שֶׁהַקֹּדֶם מְנִי בְּתַחֲלַת הַדְּרוֹשׁ שְׁיִשׁ בְּכָל עוֹלָם עֲמוּד אֶחָד הַמְּתוּךְ מְעוֹלָם עַד עוֹלָם, כְּמוֹ שְׁיִשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה צַדִּיק אֶחָד שְׁעָלִיו הָעוֹלָם עוֹמֵד, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (משלי י כה) וְצַדִּיק יִסּוּד עוֹלָם, כְּמוֹבָא בְּחִגְיָה (יב ע"ב), וְהוּא הַמְּעַלָּה וְהַמְּקַשֵּׁר כְּנִסְת יִשְׂרָאֵל לְדוּדָה, כְּכָה צְרִיךְ לְכָל מְצוּוָה כְּפִנְה מִיַּחְדָּת... בְּפִרְט יִרְאָה וְאַהֲבָה כִּי כָּל אוֹרִיָּתָא וּפְקוּדָא דְלֹא הוּי בְּדַחִילוֹ וּרְחִימוֹ לֹא סְלָקִי לְעַלָּא (תְּקוּנֵי זוֹהַר כַּה ע"ב), וְאִם כֵּן אֵיךְ וּבְמָה נִתְרָאָה לִפְנֵי יוֹצְרָנוּ בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ, לְכֵן בָּא חֲבִקוּק וְהַעֲמִידָן, הַכְּפִנְה זֶה הָעֲמוּד הַמְּתוּךְ הַמְּעַלָּה תְּפַלֵּת וְתוֹרַת וּמְצוּוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, עַל אַחַת שֶׁהוּא אֲמוּנָה, שְׁבַעֲבוּר הָאֲמוּנָה לְבַד יִתְעַלּוּ כָּל מְצוּוֹתָיו, אִם יַעֲשׂוּ בְּאֲמוּנָה הַתּוֹרָה וְהַמְּצוּוָה יִתְעַלָּה תְּפַלְתָּם וְתוֹרָתָם וּמְצוּוֹתָם בְּרֵאשׁ חַי הָעוֹלָמִים, כְּמוֹ שְׁכָתוּב הַתּוֹלְדוֹת (שם) בְּעֵת

שְׁעוֹשֶׂה הַמְצוּה בְּאִמוּנָה מְתַאַחַד עִם כָּל הַתְּרִי"ג מְצוּוֹת, וְנִבְרָא מִזֶּה מְלֶאֶךְ
שָׁלֵם עִם רַמ"ח אֵיבָרִים וְשֵׁס"ה גִּידִים רוֹחֲנִיִּים, וְעוֹד בְּכָל מְקוֹם דְּכִתִּיב
לְשׁוֹן עַל, כְּתִיבוּ הַסְּפָרִים שֶׁהוּא לְשׁוֹן עֲלֵיהָ, וְזֶה עַל אַחַת, בְּשִׁבְלֵי זֶה הַמְצוּה
לְבַד יַעֲלוּ כָּל הַמְצוּוֹת שֶׁיַּעֲשֶׂה לָהּ.

הָרִי לְפָנֵינוּ סִגְלָה לְבֵא לְתַקּוֹן הַשָּׁלֵם בְּחִזּוּק עֲצָמֵנוּ בְּדַבָּר אֶחָד, וְזֶהוּ חֲדוּשׁוֹ
שֶׁל חֲבִיקוּק הַנְּבִיא, לִתֵּן לָנוּ מֵעֵין סִגְלָה לְתַקּוֹן הַנֶּפֶשׁ בְּשִׁלְמוּתָהּ, עִי פָּרַט
אֶחָד בְּלִבָּד - אִמוּנָה. (וְהֵאָרְכְּתִי בְּזֶה בְּסִינְעֵתָא דְשִׁמְיָא בְּסִפְרֵי "נֵר לְרַגְלֵי" בְּבֵאוֹר נְחִיצוֹת
הָאִמוּנָה וְהֵיאָד הַנְּהַגְתָּה לְמַעֲשֶׂה בְּחַיֵּי הַיּוֹם יוֹם בְּעֶשְׂרוֹת רַבּוֹת שֶׁל מְקָרֵי הַחַיִּים).

סגלה גדולה לבטול הגזרות

מוֹבָא בְּסִפְרֵי שׁו"א (דְרוֹשׁ הָאִמוּנָה - כ"א) : צְדָקָה דְזוּחָה כָּל מֵינֵי מְקַטְרָגִים כְּמוֹבָא
בְּסִפְרֵי אֲמַת כִּי "צְדָקָה" גִּימְטְרִיא כְּמִסְפֵּר "מְקַטְרָג" בְּמִסְפֵּר קָטוֹן, כִּי
קָדָם בִּיאַת הַמְּשִׁיחַ תִּתְּיָה הַצְּדָקָה עוֹמְדַת בְּרוּם הַמַּעֲלוֹת שֶׁל כָּל הַמְצוּוֹת,
וְתִהְיֶה "כְּנֶגֶד כָּלֵם" לְהוֹעִיל וּלְהַצִּיל, וְעִי"ש שֶׁהֵאָרִיךְ שְׁקָדָם הַגְּאֻלָּה תִּהְיֶה
הַסִּגְלָה שֶׁל "הַצְּדָקָה" יוֹתֵר מִכָּל הַדּוֹרוֹת לְהִיּוֹת הַפְּתוּרֹן הַגְּדוֹל לְכָל
הַצְּרוֹת, וּבְצְדָקָה יִכְפֹּר עוֹוֹן וַיִּבְטְלוּ הַגְּזָרוֹת.

סגלה למלוי כל משאלה

הֵאָרְכְּנוּ לְעִיל שְׁכַאֲשֶׁר הָאָדָם הַשָּׁפֵל וְנִדְרָס עַל יְדֵי מִי שֶׁהִשְׁפִּילוֹ וּבִזָּהוּ, וְלָבוּ
בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁבוּר וְנִדְכָּא זֶה סִגְלָה שֶׁתִּתְּמַלֵּא מִשְׁאֲלַת לָבוּ, וְכִמוֹ שֶׁמְצִינּוּ
גְּבִי הָאִמָּהוֹת וְעוֹד, וּמְכַאֵן גִּדְע מַעֲלַת הַבְּזִיוֹנוֹת וְסִגְלָתוֹן, שְׁכַאֲשֶׁר מִשְׁפִּילִין
אָדָם בְּעִבּוֹדָתוֹ, בְּחִבְרָתוֹ, בְּמִשְׁפָּחָתוֹ וְכִדּוּמָהּ, יִשְׁמַח בְּבְזִיוֹנוֹתָיו כְּמוֹצֵא
שָׁלֵל רַב. וְכִידּוּע מִהֵאָרִיז"ל וְהַרְמ"ק (תוֹמַר דְּבוּרָה פ"ב) שֶׁיּוֹתֵר מוֹעִיל קְבִלַת
הַבְּזִיוֹנוֹת מֵאַחֲרֵים, יוֹתֵר מִכָּל הַסְּגוּפִים שֶׁבְּעוֹלָם, וְהַגֵּם שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם עוֹוֹנוֹת
וְנִחוּצִים לוֹ הַסְּגוּפִים לְכַפֵּר עוֹוֹנוֹתָיו - סְגוּפֵי הַבְּזִיוֹנוֹת מְכַפְּרִים יוֹתֵר מִן
הַכָּל.

וּמוּבָא בְּסִפְרָא "קוֹל בּוֹכִים" (איכה ג, ל) בְּשֵׁם הַרְמִי"ק (והביאו השלי"ה הקי' יומא פי דרך חיים אות עא) שְׁאֵם הָיוּ בְּנֵי אָדָם יוֹדְעִים טוֹבַת הַבְּזִיוֹנוֹת הָיוּ מְחַפְּשִׁים אוֹתָם בְּשׂוֹקִים וּבְרַחוּבוֹת... וְכֵן מְצִינוּ בְּגִמְרָא תַעֲנִית (כד ע"א) שְׂרַב נַחְמֵן וְרַב פְּפָא גְזָרוּ תַעֲנִית עַל הַצָּבוּר מִפְּנֵי עֲצִירַת הַגְּשָׁמִים וְלֹא יָרְדוּ גְשָׁמִים, וְכַשְׁנַחֲלָשָׁה דַעְתָּם מִכָּד - יָרְדוּ גְשָׁמִים, הָרִי שְׂמָה שְׁלֵא הוֹעִילָה הַתַּעֲנִית וְהַתְּפִלָּה - הוֹעִילָה חֲלִישוֹת הַדַּעַת. וְזוֹ סִגְלָה כְּמוֹ כֵן לַחַיִּים אֲרָכִים כְּמוּבָא בְּגִמְרָא כָּל הַמַּעֲבִיר עַל מְדוּתָיו מַעֲבִירִין לוֹ עַל כָּל פְּשָׁעָיו וְכַמְסַפֵּר בְּגִמְרָא (ר"ה ט"ז) שֶׁבְּשִׁבִיל מִדָּה זֶה שֶׁהִיתָה בְּרַב הוֹנָא הָאָרִיכוּ לוֹ יָמָיו וְשָׁנוּתָיו, וְאַף לְאַחַר שֶׁחָלָה וְעִלְתָּה נִשְׁמָתוֹ הַחֲזִירוּ לוֹ נִשְׁמָתוֹ בְּשִׁבִיל שֶׁהָיָה מְחַלֵּן וְסִלְחָן וְאַיִנוּ מִקְפִּיד עַל שׁוּם אָדָם בְּשׁוּם דְּבָר.

סגלה למתוק הדינים כשממששים ובאים

מוּבָא בְּסִפְרָא "שׁוֹמֵר אֱמוּנִים" (מאמר "צהלי ורוני" - ז) :

דַּע כִּי מְקַבֵּל מִצְדִּיקִים (בעש"ט על התורה פרשת "לך לך" אות יא ושם בהגהה) שֶׁבְּשָׁעָה שְׁמַתְעוֹרֵר עַל הָאָדָם בְּשָׂמִים חַיִּים מְקַטְרָגִים ה' יִשְׁמְרֵנוּ וְרוּאָה שֶׁהַדִּינִים מִמְּשֻׁשָׁם לְבֹא עָלָיו יֵשׁ בְּזָה כְּמָה סִימָנִים, וְהָאָחַד מֵהֶם שֶׁיִּרְגֵּשׁ בְּלֵב הָאָדָם טְמֻטוֹס גְּדוֹל וְהַרְהוּרִין רוֹדְפִין אַחֲרָיו, וְנוֹפֵל לְקַטְנוֹת וְלַעֲצָבוֹת לְלֹא שׁוּם סִבָּה, וְהַעֲצָה הַיְעוּצָה שֶׁבְּזָמַן זֶה יַעֲסֹק בְּתַשׁוּבָה מֵעַמְקֵי הַלֵּב, וְלְאַחַר שֶׁיַּעֲשֶׂה תַשׁוּבָה וְיִתְחַרֵּט עַל חַטָּאָיו, מִיָּד לְאַחַר מִכֵּן יִתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה, דִּהְיֵנוּ לְדַחוֹת מֵאֵתוֹ בְּעַל פְּרָחוֹ הַמְרִירוֹת וְהַעֲצָבוֹת, שְׂכֵן כָּלֵל גְּדוֹל הוּא, בְּיַד הָאָדָם לְהַכְנִיס וְלְהַעֲמִיק בְּעֲצָבוֹנוֹ אוֹ לְהַפְּדוֹ לְהַרְחִיקוֹ וְלְדַחוֹתוֹ וְלִקַּח בְּנִקְלָא אֶת צְרוּתָיו, וּבְדַרְדַּר שֶׁאָדָם רוּצָה לִילֵךְ כֵּךְ יֵשׁ לוֹ סִיעֵתָא דְשִׂמְיָא, וְלִכֵּן בְּיַד הָאָדָם לְהַרְחִיק הַעֲצָבוֹן מִפְּנֵי בְּכָד שֶׁיִּקַּח בְּקִלּוֹת צָרְתוֹ וְיִשְׂמַח עֲצָמוֹ בְּבִטְחוֹן וּבְאַמוּנָה בְּה'.

וְכַשְׁיִחֲזַק בְּטַחוֹנוֹ בְּה' וְיִשְׂמַח בּוֹ, בְּזָה נַעֲשֶׂה מִתּוֹק לְגִזְרוֹת וְהַדִּינִים.

סגלה למתוק הדינין לאחר שכבר שורים על האדם

מובא בספר "שומר אמונים" (מאמר צהלי ורוני ז) :

לאחר שֶׁכָּבַר הַדִּינִים שׁוֹרִים עַל הָאָדָם וְתַפְסוּהוּ בְּנִסְיוֹנוֹת וְיִסּוּרִים, שָׂאז קָשָׁה עָלָיו הַשְּׂמִיחָה, אֲזִי הַעֲצָה רִאשִׁית, שְׂיִכְנַע וְלֹא יִתְמַרֵּד נֶגְדָם בְּזַעַף וְזַעַם עַל ה', אֲלָא יִכְנַע לֵה' וְיִכְפֹּף קוֹמָתוֹ לֵה', וְעוֹד, שְׂיִדַּע שְׁגָם בְּהַדִּינִין וְהַיִּסּוּרִים טְמוּנִים חֲסֵד וְרַחֲמִים, וְיִתְבּוֹנֵן לְמַצָּא מִדַּת הַרְחֲמִים הַיָּאֵד; הִיא מְשַׁתְּפֶת לְמִדַּת הַדִּין הַשׁוֹרָה עָלָיו. וְעוֹד שְׂיִדַּע שְׂהַרְפּוּאָה כְּבָר נִמְצְאָת וּמוֹכְנָה טָרָם הַמְּכָה, וּבִיִּדְעָה זֹו שְׂיִדַּע שְׁגָם בְּיִסּוּרִים עֲצָמָם יֵשׁ מִדַּת הַרְחֲמִים, וְכֵן כְּשִׂיִּדַּע שְׂהַרְפּוּאָה כְּבָר מוֹכְנֶת וְעוֹמְדַת קִדְּם בּוֹא הַמְּכָה וְכִמוֹ שְׂאֲמָרוֹ חַז"ל (מגילה י"ג ע"ב) "אֵין הַקֶּב"ה מוֹחֵץ אֲלָא אִם כֵּן שׁוֹלַח רְפוּאָה תַּחֲלָה". אֲזִי בְּזֵה שְׂיִדַּע הָאָדָם יִדְעוֹת אֵלוֹ מִמְּשִׁיךְ הַחֲסֵד וְהַרְפּוּאָה עַל עֲצָמוֹ לְמִתְקֵה הַדִּינִין מֵעָלָיו. וְאֵז יָבוֹא לְשִׂמְחָה בֵּה' גַּם בְּמַצְבוֹ זֵה הַגְּרוּעַ, וּבְכַח הַשְּׂמִיחָה שְׂתַצְמַח לוֹ מִיִּדְעוֹת אֵלוֹ - יוֹסְרוֹ הַדִּינִין מֵעָלָיו, שְׂכֵן אִם אֵינוֹ עוֹסֵק בְּתַשׁוּבָה וּבְשִׂמְחָה כְּשִׂהַדִּינִין עָלָיו - אֵז חַ"ו מִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר.

סכום לבי הסגלות האחרונות :

א. לְקַבֵּל בְּכַנִּיעָה וּבְכַפִּיפֶת קוֹמָה אֶת הַיִּסּוּרִים וְהַנִּסְיוֹנוֹת וְלֹא בְּכַעַס וּבְזַעַם.

ב. לְהִתְחַזֵּק בְּתַשׁוּבָה.

ג. לְהִתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה.

ד. לִידַע שְׂמִדַּת הַחֲסֵד טְמוּנָה בְּתוֹךְ מִדַּת הַדִּין

ה. לִידַע שְׂהַרְפּוּאָה כְּבָר מוֹכְנָה קִדְּם לְמְכָה.

צדוק הדין סגלה לבטל הגזרה

המדרש (איכ"ר פ"א) מספר מעשה במרים בת ביתוס הנחתום, שנשבת ופדאופה בעכו, קנו לה חלוק ללבשו, והלכה לים לשטפו ולרחצו ובא גל ונטלו, קנו לה בגד אחר ושוב הלכה לים לשטפו ובא גל ונטלו, ושוב כן בפעם השלישית, וקבלה עליה דין שמים באהבה, ואמרה: הניחו לגבאי הצדקה - הקב"ה שגובה בצדק - שיגבה חובו ממני, ויטל ממני אף את מלבושי עניי שנותרו לי, וכיון שהצדיקה עליה את הדין, רמו הקב"ה לים והוציא לה בחזרה את כל בגדיה שנטל.

הרי לנו לראות שכאשר האדם לא מתרעם על הנהגת ה' בהפסדיו, באבוד ממונו, וכיוצא הקב"ה מחזיר לו הכל, שכן כל ארועי האדם לא נועדו אלא לנסותו באמונה, שכן מה שמגיע לאדם יקבל, ואין ביכלת שום אחד ליקח ממנו את שלו. ולעמיתו זה שמתלונן ומקנטר, נוטלים ממנו עוד ועוד, וכמעשה הנורא המובא בגמרא (מו, ק כז ע"א) על אותה אשה שהיתה בשכנותו של רב הונא והיו לה ז' בנים, מת לה אחד מהם, והיתה בוכה עליו יותר מדאי, שלח לה רב הונא שתפסיק לבכות ותצדיק דין שמים, ולא שמעה לו, עד שמתו רח"ל כל בניה ולבסוף מתה גם היא, שכן המתרעם ולא נכנע להצדיק דין שמים מושך דינים וקטרוגים.

סגלה להנצל ממות סמוך ומאים.

גם כאשר המות סמוך ומאים על האדם יכול האדם להנצל בזכות הצדקה, וכשידר אדם נדר בשעת צרה שיתן לצדקה אם ינצל - סגלה גדולה להנצל, שכן הוא מדה כנגד מדה, מבאר בעל ה"תנאי" הכסף זהו הלא חיינו של האדם, מהכסף אדם חי, אוכל, לובש, דר בבית וכיוצא, והמפריש צדקה מממונו כאלו ונותן מחייו, ולכן מדה כנגד מדה ישובו לו חייו.

והענין מובן ביתר שאת על דרך חזוק האמונה, שכן זה המרבה בצדקה מאמין שהקב"ה הוא המפרנס והכל שלו, ואין לאדם כלום משלו, ובשל כך כשנותן חש הוא שנותן משל ה', אזי כמו שמבטל עצמו לה', וכמו

שְׁמַבְטֵל כָּל כַּחוּ וְעַצֵּם יָדוֹ שְׁבַמְמוֹן, כֵּן מִתְבַּטְּלִים כָּל הַכַּחוֹת מִלְּהַזִּיק לוֹ
כְּסִגְלַת הַגֵּר"ח מוֹלוֹז'יִן.

וְעַל כֵּן מוֹבָא מַעֲשֵׂיֹת רַבּוֹת בְּגִמְרָא, הַמַּעֲשָׂה בְּבֵיתוֹ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא שָׂרְאוֹ
הַחוּזִים בְּכּוֹכְבֵים שְׁתַּמּוֹת בְּיוֹם חֲפָתָהּ וּבְזָכוֹת הַצְּדָקָה נֶצְלָה מִנְחָשׁ שֶׁבָּא
לְהַרְגָּהּ, וְעוֹד מַעֲשֵׂיֹת רַבּוֹת מוֹבָא בְּחַז"ל וּבְמִדְרָשִׁים בְּזָה (רֹאה זו"ח, ב, עמ'
סא ועוד במדרש תנחומא פרשת האזינו), וְעוֹד הַמַּעֲשָׂה מִבְּנִימִין הַצְּדִיק שֶׁפָּרַנְס
אֶלְמָנָה וְהוֹסִיפוּ לוֹ כ"ב שָׁנָה.

כְּמָה אִם כֵּן בְּיָמֵינוּ שֶׁהַגְּזֵרוֹת תְּכוּפוֹת וְתִקְיָפוֹת יֵשׁ לָנוּ לְהִתְחַזֵּק בְּמִדַּת
הַצְּדָקָה שְׁזָה מֵה שֵׁיִשְׂאָר לָנוּ בְּסוֹף הַיָּמִים לְזָכוֹת כְּמוֹבָא בְּאַרְיִכוֹת בְּסִפֵּר
ה"תַּנְיָא" וּב"שׁוּמֵר אֶמוּנִים" מֵאַמֵּר "הַצְּדָקָה", שְׁעָקֵר תִּקּוֹן הַדוֹר
הָאֲחֵרוֹן וְהַצְּלָתוֹ מִכָּל רַע תְּלוּי בְּצְדָקָה.

סגלה להנצל מנחשים עקרבים וממזיקים

מוֹבָא בְּגִמְרָא (בְּרִכּוֹת ס"ב) אָמַר רַבִּי תַנְחוּם בַּר חֲנִילָאִי כָּל הַצְּנוּעַ בְּבֵית הַכֶּסֶּא
נֶצוּל מִגִּי דְבָרִים מִן הַנְּחָשִׁים וּמִן הָעֲקָרְבִים וּמִן הַמְּזִיקִים. וּמִסְפָּרַת שֶׁם
הַגִּמְרָא מַעֲשָׂה שֶׁהָיָה בֵּית הַכֶּסֶּא בְּטַבְרִיָּה (בֵּית הַכֶּסֶּא שְׁבַזְמָנָם הָיָה מִחוּץ לְיִשׁוּב)
וְהָיוּ בוֹ מְזִיקִים, וְהָיָה פֶּחַד לְכַנֵּס שֶׁם אֶפְלוֹ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם וְאֶפְלוֹ בְּיוֹם, וְאֶלוֹ
רַבִּי אַמִּי וְרַבִּי אֶסִי הָיוּ נִכְנָסִים לְשֶׁם יְחִידִים וְלֹא נִזְדָּקִים, אָמְרוּ לָהֶם
הַחֲכָמִים, הַאִינְכֶם מִפְּחָדִים מִהַמְּזִיקִים? עָנוּ לָהֶם יֵשׁ לָנוּ קַבְּלָה מֵאַבוֹתֵינוּ
שְׁצַנִיעוֹת וּשְׁתִּיקָה בְּבֵית הַכֶּסֶּא - שְׁלֹא לְדַבֵּר שׁוֹם דְּבוּר - מִצִּילָה
מִהַמְּזִיקִים. וְעוֹד הָאָרִיזׁ מֵאֵד בְּסִפֵּר שֶׁלְחַן הַטְּהוֹר בְּמֵאֵמֶר הַצְּנִיעוֹת, שְׁזָה
הַצְּנוּעַ בְּלְבוּשׁוֹ, וְאִינוֹ מְגַלֶּה בְּשָׂרוֹ רַק כְּפִי הַדִּין, וּמִתְלַבֵּשׁ מִתַּחַת שְׁמִיכָה
כְּדִי שְׁלֹא יִרְאֶה בְּשָׂרוֹ, נֶצוּל מְגַזְרוֹת רְעוֹת וּמִכָּל מִינֵי צָרוֹת וְקַטְרוּגִים,
עֵינָיו שֶׁהִפְלִיא לְהָאָרִיזׁ בְּזָה.

וְכֵן נִתְבַּוֵּן אִם הַצְּנִיעוֹת לְגַבְרִים, שְׁאִין כָּל כֵּן בּוֹשָׁה וּפְרִיצוֹת בְּגִלוּיָם -
כֵּן מִבְּטָלֵת מַעֲלֵיהֶם גְּזֵרוֹת, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה נְשִׁים שֶׁהַצְּנִיעוֹת מְכַרְחַת
לָהֶם שֶׁיִּנְצְלוּ בְּזָכוֹתָהּ.

וְהַעֲנִין הוּא שְׁכַשְׁם שְׁזָה הַצְּנוּעַ מִצְטַנֵּעַ מִתּוֹךְ אֶמוּנָה שְׁמֵלָא כָּל הָאָרֶץ
כְּבוֹדוֹ, וְלִית אֲתֵר פְּנוּי מִינֵיהּ, וּמֵאַמִּין בְּהַשְּׁגָחַתוֹ וּרְאִיתוֹ שֶׁל הַקְּב"ה וּלְכַד
נוֹהֵג בְּצַנִיעוֹת, כְּמוֹ כֵּן יְכַסֶּה ה' עָלָיו בְּהַשְּׁגָחַתוֹ עָלָיו לְטוֹבָה לְבִלְתֵּי יוֹכְלוּ
לְהַרְע לֹ שׁוֹם מְזִיק וְשׁוֹם אוֹיֵב.

סגלה לבנים צדיקים

שאלו לרב מבריסק מה העצה והסגלה לבנים צדיקים, ענה הרב: סגלות אינני יודע, אולם זה שמזכה הרבים לשם שמים, מדה כנגד מדה יזכה לבנים צדיקים.

אם כן סגלה גדולה ונפלאה לבנים צדיקים הוא "זכוי הרבים" שכשם שהאדם דואג לבניו של הקב"ה ומזכה להם שילכו בדרך טובה, כן מדה כנגד מדה שומר לו הקב"ה בניו שילכו בדרך ה'. וכמובא במדרש (ילקוט"ש נ"ק ע"ז ועוד) על אלקנה שזכה את הרבים לעלות לרגל לפי שלא היו אז ישראל עולים לרגל, והיה הולך עם בני ביתו וכן ברחובה של עיר והיו בני העיר שואלין להם להיכן המה הולכים, ואומרים להם: לבית ה' בשילה, שמשם תצא תורה, ואתם למה לא תבואו עמנו ונלך ביחד, והיו מתרגשים בני אותה העיר ומזילין דמעות מהתרגשות, ועולין עמהם לרגל, וכך היה עושה מרגל לרגל ומצטרפין עוד עמו, אמר הקב"ה לאלקנה: חידך, שבשכר זה שזכית את בני, אני אוציא ממך בן שיכריע את ישראל לכף זכות ויזכו רבים על ידו.

והדברים קל-וחומר, ומה שפרה ופועה שהצילו את הילדים במצרים זכו לכהנה ומלכות שתצא מהם, ואף שהצילו הגוף, על אחת כמה וכמה מזכה הרבים לשם שמים באמת להציל נשמותיהם של ישראל משחת ולקרבים תחת כנפי השכינה - שיזכה לבנים צדיקים, וכמה נחוץ הדבר בימינו שקללת "תברכות רעה" בתוך ביתו של אדם מצויה אף אצל טובים וצדיקים.

סגלה להצלחה בכל עניניו מעל הטבע

סגלה גדולה ונפלאה להצלחה מעל הטבע בכל עניניו ועסוקיו, להיות שם שמים שגור בפיו, וכמו שמצינו גבי יוסף שהיה שם שמים שגור בפיו ובשל כך היה מצליח מעל הטבע, והיה מתהפך בידו הדבר להעשות כרצון אדונו כמובא ברש"י על הפסוק: (בראשית לט, ב) ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח".

ועוד מובא בזה בספר "אביעה סגלות":

סגלה נפלאה לאדם, לומר בכל עסק ובכל ענין שעושה, אחד מהמשפטים הבאים - אם ירצה ה', בעזרת ה', יעזר ה' וכד'. וסמכות על הפסוק (במדבר ט', כג): "על פי ה' יחנו, ועל פי ה' יסעו" (שהרי לכל לקצר על פי ה' יחנו ויסעו). וכן אם קרה לו דבר לא טוב, רח"ל, יאמר "מאת ה' היתה זאת", "גם זו לטובה". ועל ידי זה מבטל ומסלק כל החיצונים מעליו. וכבר פסק מרן בשו"ע או"ח (סי' ר"ל ס"ה): לעולם יהא אדם רגיל לומר, כל מה דעביד רחמנא, לטב עביד.

וכתוב בזוה"ק (פי תזריע דף נ"א ע"ב), וזה תרגומו ותכנו,

אמר רבי אלעזר, כל מעשה שעושה האדם, צריך לעשותו לשם ה'. ואיך עושים לשם ה'? עליו להזכיר בפיו בכל מעשה שעושה - את ה', (כמו בעזרת ה', יעזר ה', אם ירצה ה'), שהרי הכל נעשה לעבודתו יתברך, ולא תשלט עליו הסטרא אחרא וכיו. ואסמכות נמי אקרא (משלי י"ט, כ"א): ועצת ה' היא (אותיות אי"ה, אם ירצה ה') תקום!

סגלה לכל צרה

כבר נתחבר קווינטרס עם מקורות נאמנים מסגלת אמירת "נשמת כל חי" שיקבל עליו האדם שבאם ינצל מהצרה או שתפתר לו בעינתו יאמר "נשמת כל חי", הנקרא "הלל הגדול" (ראה בספר "דבק מאח" מערכת ח' אות ג"ל מעשה שהיה), וביותר כאשר יהא זה בפני עשרה בני אדם. והבאור בזה, דכשם שסגלת הבטחון להועיל לכל צרה כדי שלא תבוא, כן סגלת

האמונה והבטחון בה' גדולה ומועילה גם כשאדם מבטיח שיתחזק
בטחונו בה' לאחר שתבטל צרתו, והוא חדוש גדול בסגלת הבטחון,
שכ"כ אהוב ונעלה הוא אצל ה', עד שמסכים כביכול ה' שידר האדם
בשעת צרה וימשכן כביכול את הבורא, שבאם תעבר צרתו יתן הצדקה,
או כאמור יאמר שבח ותהלה לה' ויקדש שמו ברבים, שבזה בודאי
תתחזק אמונתו ובטחונו בה' אצלו ואצל אחרים, וכל כך חשוב ענין
הבטחון בה' עד שיענהו ה' עתה בשביל שאחר כך יקדש שם ה' ברבים
ויחזק בטחונו ובטחון חבריו בה'.

והוא בדוק ומנסה, וספורים רבים יתהלכון בין הנושעים שספרו ועוד
יספרו על ישועתם בדרך נס ופלא בקבלת אמירת "הלל הגדול" - נשמת
כל חי בעשרה בני אדם.

לבנית בית שיהא בהצלחה

מובא בזה"ק (פי' תזריע דף נ' סע"א) שכאשר האדם בא לבנות בית, יעמד
ויאמר שבונה הוא בית זה לשם ה', דהינו שבבית זה ישמר מצוות ה'
כראוי לבית יהודי, ויהא ביתו זה בית לעבודת ה' לחנך בו בנים ובנות
לתורה ומצוות לצניעות ויראת ה', ובזה מסלק הסטרא אחרא מן המקום
שלא תזיק לו לעולם. ובספר "פלא יועץ" כתב שלכן כדאי שיבנה אדם
בית בעצמו על ידי פועלים ולא יקנה בית מוכן, כדי שיוכל קדם הבניה
לומר שבונה הבית לשם ה', ואם אין לו אפשרות רק לקנות בית מוכן,
בראשית ישיבתו בו יביא עשרה בני אדם יראי ה', וילמדו שם סדר הלמוד
לחנכת הבית, כדי שראשית חנוך הבית יהא לתורה והוא מועיל מאד כדי
לסלק כל מיני מזיקים ומרעין בישינו מהבית החדש.

והגר"ח פלאג"י מביא בספרו "מועד לכל חי" (סי"י אות צה) בשם אביו "אביר
יעקב" שאמר, בדוק ומנסה, שכל בית שמניחים בו "אמה על אמה" (חצי
מטר על חצי מטר בערך) מול הפתח שבכניסתו לביתו מבלי סיוד, ומראה לבנים
כמראה הטיט (- והוא בעצם הלכה בשו"ע) אזי אותו הבית יהיה נכון עד עולם,
וזהו זכר לחרבן בית המקדש שחרב בעוונתנו, ובזכרנו את חרבנו ננצל
מחרבן בתינו חלילה.

סגלה להנצל מכל צרה, חלי, או ממשפט קשה וכיוצא.

כתב החיד"א ("מתוק מדבש" אות ו'): ובעינינו ראינו בני אדם שהגיעתם צרה ולא עזבתם עד לקראת שבת, וביום השבת עצמו הסיחו דעתם מצרתם, ושמוחו בשמחת השבת פראוי, ולא הכניסו עצב ודאגה בלבם על צרתם, וזכו שאבלם נהפך להם לששון ונושעו מצרתם בנס ופלא, עיי"ש.

הנה ראינו סגלה בדוקה ומנסה למי שפגעה בו צרה או גזרה רעה, והוא באם יסיח דעתו ביום השבת מצרתו, ולא יעלנה בלבו, וירחק מכל עצב ודאגה ממנה, ובכך יראה ישועה בנס ופלא.

והדבר כפי אמונתו של האדם, דכשם שאדם זה מחזק אמונתו בה' וביותר ביום השבת שמטרתו להעיד על אדנותו ותברך וכי כל הפחות בידו ואין על מי להשען אלא על הבורא בלבד, כן יבטל הקב"ה כל הפחות לבל ישלטו בו.

וידוע שהחפץ חיים זצוק"ל היה מבטל הרבה גזרות קשות ורעות מבני אדם בתנאי שיקבלו עליהם שמירת שבת כהלכתה, ומהשומרים שבת כהלכתה היה דורש מהם להקדים לקבל השבת או לזכות אחרים בשמירת שבת, ורק בתנאי זה היה מצרף את ברכתו ומברכם, והיה אומר שמאחר והשבת היא מקור הברכה, אין באפשרותו לברך או שתתקיים ברכתו רק כאשר המקור פתוח - והוא השבת מקור הברכה.

סגלה לברכה

לשמור שבת כהלכתו ובידיעת ההלכות על ברין פראוי. ולהדר בכבוד השבת במאכל בכסות, ובעקר בדברי תורה, שירות ותשבחות והוא הסגלה הגדולה ביותר לשפע ולברכה.

והטעם לכך להיות זה השומר שבת כהלכתו ובשמחה פראוי מחזק בכך אמונתו בא-ל חי, ומעיד כעבד נאמן על השמחה במלכו, על מלכותו

יְתַבְרַךְ, וְכִי הוּא אֲדוֹן הָעוֹלָם, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׁבִיּוֹם זֶה מְפַנֵּה מִחֻשְׁבֵּתוֹ מִכָּל וְכָל עַל מְנַת לְאַרְחַ בְּבֵיתוֹ אֶת הָאֲוֶרְחַ הַגְּדוֹל שֶׁבֶת הַמְּלָכָה וּמִתְיַחַד עִם הַמְּלָךְ עֲצָמוֹ בְּהֶאֱרַחוֹ אוֹתוֹ בְּבֵיתוֹ, וּבִכֵּן כָּלוּם חֶסֶר מִבֵּית הַמְּלָךְ לְבָרְכוֹ לְזֶה שְׁאֲרָחוֹ בְּכָל לְבוֹ, וּכְכֹל שִׁישְׁמַח בְּשֶׁבֶת וַיְחֻוֹשׁ עֲצָמוֹ בְּחֵרוֹת אֲמִתִּית לְהִיּוֹתוֹ נְתוּן תַּחַת רְשׁוּתוֹ שֶׁל מֶלֶכּוֹ - הַקֶּבֶ"ה, וַיִּסִּיר כָּל עֶצֶב וּדְאָגָה מִלְּבוֹ, וַיִּרְאֶה שְׂמֵחָה עַל פָּנָיו, וְהִכָּל מִתּוֹךְ אֲמוּנָה שֶׁהַבּוֹרָא שֶׁהוּא אֲדוֹן הָעוֹלָם וְהִכָּל בְּיָדוֹ, וּבִשְׁלֵל כָּף יִשְׁלִיךְ עָלָיו יְהוָה, הֲרִי בְּכַף יִתְבָּרַךְ בְּכָל, שְׁכֵן שֶׁבֶת הִיא "מְקוֹר הַבְּרָכָה", דְּהֵינּוּ הַצְּנוּר הָרֵאשִׁי לְהַעֲבִיר הַשִּׁפְעַ מִהַבּוֹרָא לְבְרוּאָיו, וְשֶׁבֶת עֲנִינָה אֲמוּנָה בְּאֵל-לִי חֵי שֶׁבְּרָא עוֹלָמוֹ בְּשִׁשָּׁה יָמִים וּמִשְׁגִּיחַ עָלָיו וְעַל בְּרוּאָיו, וּכְשִׁיִּתְיַחַד בְּמִחְשַׁבְתּוֹ בְּאֲמוּנָה זֹו בְּיוֹם הַשֶּׁבֶת יִשְׁפַע עָלָיו שִׁפְעַ רַב נַחֲלָה לְלֹא מְצָרִים, וְהַמַּעַט אֲשֶׁר בְּיָדוֹ יִפְרָץ וַיִּרְבֶּה לָרַב בְּבָרְכָה גְּדוֹלָה.

סגלה לעשר

לְכַבֵּד כָּל מְקוֹם הַמְּקַדָּשׁ לַה', וּכְמוֹ בֵּית הַכְּנֻסֶת וּבֵית הַמְּדַרְשׁ לְבִלְתִּי דַבֵּר שָׁם שְׁחוֹק וְקִלּוֹת רֵאשׁ, וְכֵן כְּשִׁתְּפִלִּין עַל רֵאשׁוֹ, אוֹ בְּפֶרֶט בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה וּקְרִיאַת הַתּוֹרָה וְכֵן כְּשִׁמְבָרַךְ אִף אִם קָשָׁה עָלָיו הַכּוֹנֵה, לְפָחוֹת יִבְרַךְ מִלֵּה בְּמִלָּה בְּדָרֶךְ כְּבוֹד וַיִּזְכֶּה לְעֵשֶׂר.

וּכְנֻאָמֵר "כִּי מְכַבְּדִי אֶכְבֵּד" וְהַעֲשִׂיר הֲרִי שֶׁהוּא מְכַבֵּד - מְדָה כְּנֻגַד מְדָה.

וַיִּקְרָא מַעֲשֵׂה דְלַהֲלֹן שֶׁסִּפְרוּ אֱלֹהֵינוּ הַנְּבִיא (י"תנא דבי אליהו רבא" פרק י"ג אות טז) וּמִמֶּנּוּ יָבִין מַהוֹ כְּבוֹד ה' הַמַּעֲשִׂיר אֶת מְכַבְּדָיו.

שׁוּב מַעֲשֵׂה בְּאָדָם אֶחָד שֶׁהָיָה מִתְחַרֵּט בְּעֲצָמוֹ שֶׁלֹּא קָרָא וְלֹא שָׁנָה. פֶּעַם אַחַת הָיִיתִי עוֹמֵד אֲנִי וְהוּא בְּבֵית הַכְּנֻסֶת, בִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ שְׁלִיחַ צְבוּר לְקַדְשֵׁת הַשֵּׁם הַגְּבִיָּה אוֹתוֹ בֶּן אָדָם אֶת קוֹלוֹ וְעָנָה אַחֲרָיו בְּקוֹל רֵם קְדָשֵׁת הַשֵּׁם אֲמַרְתִּי לוֹ בְּנִי מַה רְאִיתָ שֶׁהִגְבַּהְתָּ אֶת קוֹלְךָ עַד מְאֹד. וְאָמַר לִי לֹא דִי שֶׁלֹּא קָרִיתִי וְלֹא שָׁנִיתִי אֲלֵא עֲכָשׁוּ שָׁנַתְּנוּ לִי רְשׁוֹת אֲגִבִּיהָ אֶת קוֹלִי וְתַנּוּחַ עָלַי נִפְשִׁי. אָמְרוּ לֹא יָצַתָּה אוֹתָהּ שָׁנָה וְלֹא שָׁנִיָּה וְלֹא שְׁלִישִׁית עַד שֶׁעָלָה אוֹתוֹ הָאִישׁ מִבְּבֵל לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, עָמְדוּ וְעֲשָׂאוּהוּ מִמֶּנָּה מִבֵּית קִיסָר וּמְנוּהוּ עַל כָּל הַבְּרַנִּיּוֹת שֶׁבְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל וְנָתַנוּ לוֹ מְקוֹם וּבָנָה לוֹ בֵּית וַיֵּשֶׁב בָּהּ כָּל יְמֵי חַיָּיו וְהֵנִיחַ לְבָנָיו וּלְבָנֵי בָנָיו מִמּוֹן הַרְבֵּה עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת.

סגלה לזכרון

שאלו להגאון הצדיק רבי שמעון שקופ זצ"ל מה יש בידו סגלה לזכרון?
השיב להם: מקרא מלא דבר הכתוב: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי
עיניכם... למען תזכרו..."

הרי שהשומר עיניו ממראות אסורות, ולבו ממחשבות רעות זוכה שדברי
תורה יהיו שמורים בלבו.

והוא תשלוש מדה במדה, כשם שזה אינו מפקיר את עיניו ולבו למחשבות
שטות, ומצמצם להיות אחוזים וספוגים במחשבות נכונות, כן יזכה
שהמחשבות הקדושות יצטמצמו במחו, ויהיו אחוזים וספוגים בלבו.

סגלה שיהיו דבריו נשמעים

הנוטר ברית קדש ומשמר עצמו מכל דבר רע בענין זה הן במחשבה והן
בדבור ועל אחת כמה וכמה במעשה, זוכה כיוסף הצדיק למלכות
ולשלטון שכל אשר יאמר יתקבל ויעשה על פיו.

וכן מובא בזהר הקדוש (בראשית צג ע"ב) שהנוטר בריתו זוכה למלכות,
ומבאר הרב טה"ק ואין הכוונה דוקא למלכות כיוסף שהיה מלך במצרים,
אלא אף מלך בביתו קרוי מלך, מלך בקהלתו קרוי מלך, ויזכה שלפחות
אצל אנשי ביתו יהיו דבריו נשמעים.

והוא מדה במדה, כשם שהשליט את עצמו על יצרו לכבשו בדבר הקשה
ביותר, כן ישליטו ה' להיות מושל באשר תחת ידו, וכאמור לפחות הוא

שְׁיָהָא מוֹשֵׁל אֶצֶל אַנְשֵׁי בֵּיתוֹ וַיְהִי דְּבָרָיו נִשְׁמָעִין כְּמֶלֶךְ בְּגָדוּד.